

મરતાવના.

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી અન્યમાળા પૈકી આ પંદરમો અન્ય વાંચકો આગળ રજુ થાય છે. આ અન્ય લજન સંગ્રહના જુદા જુદા પાંચ ભાગો પૈકી માત્ર બે ભાગમાંથી અધ્યાત્મ પ્રકરણ એટલે અધ્યાત્મ વિષયના લજનો (પદો) ના સંગ્રહ રૂપે છે.

શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી કૃત લજન સંગ્રહના ચાર ભાગ બીજા-ત્રીજા લીપીમાં એક ભાગ (પાંચમો) ગુજરાતી લીપીમાં અને અમદાવાદ બોર્ડીંગતરફથી પ્રથમ ભાગ ગુજરાતી લીપીમાં એમ લજન પદના અન્યો આ અગાઉ બહાર પાડવામાં આવેલા છે; જેમાંના ઘણા ભાગોની નકલો ખલાસ થવાથી; તેમજ આ લજન પદો માત્ર જનોના અર્થેજ ઉપયોગી નહીં પણ હરકોઈ ધર્માનુયાયી મનુષ્યમાત્રને ઉપયોગી હોવાથી આ અન્ય આ રીતે ખાસ જુદોજ બહાર પાડવામાં આવ્યો છે.

આ અન્યની ૨૦૦૦ નકલ કાઢવામાં આવી છે અને કૌંમલ પણ ઘણી ચોછી રાખી છે. ને તેમ કરવા પ્રથમ ૧૦૦૦ નકલમાં શેઠ જયેશ્વરજી દંદરજીએ રૂ. ૧૦૦)ની મદદ કરી છે તેવી રીતે શેઠ બીખમજી વસ્તાજીએ શ્રી પાટણવાળાએ આ બીજી ૧૦૦૦ નકલના પ્રગટાર્થે રૂ. ૧૦૦)ની સહાય કરી છે. જે માટે તેઓને ધન્યવાદ ઘટે; કેમકે સર્વોત્તમ માર્ગ જ્ઞાનમાર્ગ છે.

આ અન્યમાંના લજનોની ઉત્તમતા, રસીકતા, અને બોધકતા બાબત વિવેચન કરવાની આવશ્યકતા એટલા માટે નથી કે હાથ કંકળુને આરમીની ગુ' જરૂર?

શુરૂવર્થ શ્રીમદ્ બુદ્ધિસાગરજી રચિત આવા અનેક અન્યો બહાર પાડવાને દરેક રીતે શક્તિવાન રહીએ એવી શુભેચ્છા પૂર્વક અમે વીરમીએ છીએ.

ચંપાગઢી-મુંબઈ }
જેઠ મુદત રવી }
વિ. સં. ૨૪૩૭. }

લી૦

અધ્યાત્મજ્ઞાન પ્રસારક મંડળ.

श्रीमद् बुद्धिसागरञ्च ग्रन्थमाणा,

प्रगट् थयेल पुस्तके.

ग्रन्थाङ्क	०	भजन पद संग्रह भा० १लो.	शी.	०-८-०
"	१	अध्यात्म व्याख्यानमाणा	"	०-४-०
"	२	भजन पद संग्रह भा. २ जो.	"	०-८-०
"	३	" " भा. ३ जो.	"	०-८-०
"	४	समाधि सतकम्	"	०-८-०
"	५	अनुभव पञ्चिनी.	"	०-८-०
"	६	आत्मप्रदीप.	"	०-८-०
"	७	भजन संग्रह भाग. ४ थो	"	०-८-०
"	८	परमात्म दर्शन.	"	०-१२-०
"	९	परमात्म ज्योति.	"	०-१२-०
"	१०	तत्त्ववीडु.	"	०-४-०
"	११	गुणानुराग.	"	०-१-०
"	१२-१३	लज्जन संग्रह भा. ५ भा तथा ज्ञानदिपीडा.	"	०-६-०
"	१४	तीर्थ यात्रानुं वीमान.	"	०-१-०
"	१५	अध्यात्म लज्जन संग्रह.	"	०-६-०
"	१६	गुरुभक्ति.		
"	१७	तत्त्वज्ञान दिपीडा.		
"	१८	गुरुद्वी संग्रह.		

प्रगट् थयेल ग्रन्था नीयला रथलेयी वेचालु भणये.

अभावाद् जैन ग्यादीग डे. नागोरीकराड.

सुंभट-पायवुली-मिसर-नेवळ तीरळ डं.

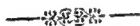
वंपागडी (प्रगट्त्ता) श्री अध्यात्म ज्ञानप्रसारक मंडळ.

मुस्त-जैन प्रीतिसि वडेल ती डे अभावीय वडेल.

યોગનિષ્ઠ સુનિમહારાજ શ્રી બુદ્ધિસાગરજી કૃત.

પદ સંચય (ભજન સંચય.)

અધ્યાત્મ પ્રકરણ.

પદ. મનશા માનસિનીએ છવે ગોરખ—એ રાગ.

૧

નિર્ભય દેશનારે વારી આતમ, પડે શું માયા જંગમાં,
અસંખ્યપ્રદેશી દેશ તારો, નિરાકાર ગુણવાનજ;
જરા મરણ નહીં દેશમાં તે; નિશ્ચલ સુખતું માણું. નિર્ભય ૧
રોગ શોગ વિયોગ નહીં જ્યાં, મમતાને અભિમાનજ;
પ્રતિ પ્રદેશે સુખ અનંતું, સમતા અમૃત પાન. નિર્ભય ૨
જ્ઞાન ગુણધી દેશમાં નિજ, ભાસે સર્વ પદાર્થજ;
નિત્ય અવિચલ દેશ તારો, શુદ્ધ એ પરમાર્થ. નિર્ભય ૩
જ્યોતિમાંહી જ્યોત પ્રગટે, કરતાં દેશતું ધ્યાનેજ;
અનુભવવાશી ઝોળાખ્યોતો, આબુ નિજપદભાન. નિર્ભય ૪
ભ્રમે શું માયા દેશમાં ભાગ, નહીં જ્યાં સુખનો લેશજ;
બુદ્ધિસાગર એતી દેવ ભાઈ, પામી અવસર બેશ. નિર્ભય. ૫
શ્રી શાંતિઃ । વિ । ૩

॥ પદ. ॥ રાગ ઉપરનો

૨

નિર્ભય બ્રહ્મરૂપી તું સદા છે. શોધતો ક્યાં અન્યમાં;
ઉપાદાન કારણ થકી, નહીં, ભિન્ન તું કે કાલમાં.
મુદ્ધ મારગ ઝોળાખીને, દેવ મારગ મા ચાલ. નિર્ભય. ૧

ઝાંઝયાના પાણી જેવી, જુઠી માયા જલજી;
 ભ્રમણામાં ભુલી વાલમ, ધુળી શિરમા ડાલ. નિભય૦ ૨
 મુરજ વાદળ વીંટીયો પ્રણ, કદી નહીં બદલાયજી;
 ધ્યાન વાયુ થોગે તાર, શુદ્ધ રૂપ પ્રગટાય. નિભય૦ ૩
 આપો આપ વિચાર હંસા, સોડહં સોડહં ધ્યાનજી;
 બુદ્ધિસાગર આતમાસો, શુદ્ધ બુદ્ધ ભગવાન. નિભય૦ ૪
 ઈતિ શ્રી શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ વિદ્યાપુર.

પદ.

૩

સાધુભાઈ સમરસ અમૃત પીયો, જન્મ જરા મરણાદિક વારી
 સાદિ અનંત સ્થીતિ જીયો. સાધુ૦ ૧
 અસ્તિ નાસ્તિ સ્યાદ્વાદ સ્વરૂપી, અનેકાંત મત સમજો,
 ગુણપર્યાય સ્વરૂપ વિચારી, આતમ દ્રવ્યે રમજો. સાધુ૦ ૨
 પંચ દ્રવ્યથી ભિન્ન વિચારી, પર ઉપયોગ ન દિજો;
 પક્ષાઘટ સોડહં પદ સંમરો, અનહદ આનંદ લીજો. સાધુ૦ ૩
 ચાર નિરોધે ચરણ વિચારી, નિજ પદ સ્થિરતા કીજો;
 ભય ચંચલતા પર ગ્રાહકતા, તેથી દુર રહીજો. સાધુ૦ ૪
 મંકજ જડશ્રી રહે જેમ ન્યાડ, તેમ પર પુદ્ગલ ન્યારો;
 તર દૃષ્ટિ સદા સ્થિરતામાં, સો પરમાતમ પ્યારો. સાધુ૦ ૫
 નિશ્ચય નિત્ય નિયામક, સાતનયે જેહ જાણે;
 બુદ્ધિસાગર આતમરાયા, સો ચઢતે ગુણહાણે. સાધુ૦ ૬
 ઈતિ શ્રી શાંતિઃ વિજયપુર

પદ.

૮

અનુભવ આતમાની વાત કરતાં. સહેરી સુખની આવશે;
 રોગી નહીં તું બોગી નહીં તું. જરો નહીં તલભારજી;
 રૂઢમાં રસીયો માયા રસીયો. અનુપયાગે વાર. અનુભવ૦ ૧

તુજથી સહુ સોધાય વહાલા, આદિ નહીં તુજ અંતર; .
 માયામાં મરનાન થઈ તું, લાખચારણી ભ્રમંત. અનુભવ ૨
 પરસ્પરભાવે બાન જુદી, ઈર્ષ્યો નહીં જોઈ કામર; .
 પાદ હેઠળ ઋદ્ધિ પરચાર, દેખે નહીં દુઃખ ધામ. અનુભવ ૩
 દેવ સાલિય રીઝીને તને, આપી નરની દેહર; .
 સાધ્ય સિદ્ધિ સાધીએ તું, માયા પરચાર મેહ. અનુભવ ૪
 સોડહું સોડહું ધ્યાન લાગે, જાગે આતમ જ્યોતર; .
 બુધિસાગર લાનુ પ્રગટે, ધાય ભુવન ઉદ્યોત. અનુભવ ૫
 વિજયપુર

પદ.

૫

અલખ દેશમે વારા હમારા, માયાસે હમહે ન્યારા; .
 નિર્મલ જ્યોતિ નિરાકાર હમ, હરદમ હમ મૂવકા તારા. અં ૧
 સુરતા સમે કષ્ટ કષ્ટ રહેણા, દુનીયાદારી દુરે કરણી; .
 સોડહું જાપકા ધ્યાન લગાના, મોક્ષ મહાલકી નિરસરણી અં ૨
 પકના ગણના સખાહી જુદા; જળ નહીં આતમ પિછાના; .
 વરવિના ક્યા જાન તમાસા, જુલુંબિન લોજનકું ખાના અં ૩
 આતમજ્ઞાન વિના જન જાણે, જગમાં સઘણે આંધઆરા; .
 સદગુરુસંજે આતમધ્યાને, ઘટ સિંતરમે ઉચઆરા. અલખ ૪
 સખસે ન્યારા સખ હમમાંહિ, જ્ઞાતા કોયપણા ધોરે; .
 બુધિસાગર ધન ધન જગમે, આપ તરે પરકું તારે. અલખ ૫
 ઈતિ શ્રી શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિઃ ॥ વિ ॥

પદ. દેખોભાઈ મહાવિકલ સંસારી—એ સગ.

૬

અનુભવ આતમ વાતે કરીએ, સદગુરુ સંજે જ્ઞાન વિચારી; .
 પરચરિત્તુનિ પરિહરીએ. અનુભવ ૧

માટે તાદ પરમાં માની, ભવ જલધિ કેમ તરીએ;
 પ્રતિ પ્રદેશે કર્મ વર્ગણા, વાર અનતિ વરીએ, અનુભવ૦ ૨
 આચ્છાદિત આતમની ઋધિ, ભુલ્યો ભવજલ દરીએ;
 ઉત્પત્તિ સ્થિતિ વ્યયને વિચારી, અંતર દૃષ્ટિ ધરીએ, અનુભવ૦ ૩
 નયનિશ્ચેએ આતમ જાણી, કઠિન કર્મ નિજરીએ,
 બુધિસાગર અચળ મહોદય, શાંતિ શિવપદ વરીએ, અનુભવ૦ ૪
 ઇતિ શ્રી શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ: ॥ ત્રિ ॥

બોધપત્રમ્.

૭

નિર્મલ ક્ષાયિક ચેતના. ત્વદાનન્દ ગુણધામ,
 આતમસા પરમાતમા, અનન્ત ગુણ વિશ્રામ, ૧
 સમય સમય નિજ રૂપમે, શક્તિ અનન્ત સદાય,
 વિષુદ્ધે નહિ કો કાળમાં, ચિદ્ધન ચેતન રાય, ૨
 જ્ઞેય ત્રિકાલિક વસ્તુનુ, ભાસન નિજમાં થાય,
 ઉત્પત્તિ સ્થિતિ વ્યય તણી, સન્તા નિજ વરતાય, ૩
 શોધકે શોધે અન્યકાં, અમત ન ઉપજે ભાઈ,
 ઉપાદાન પદ કારકે, ઘટ ઘટમાં વર્તાઈ, ૪
 ચિત્ત સ્થિર ઉપયોગતા, લાગે નિજપદ માંહી,
 અવર કાય ભાસે નહિ, નિશ્ચય ચરણ તે ત્યાંય, ૫
 જ્ઞેયરૂપ ભાસે સહુ, જ્ઞાન ગુણનુ કાજ,
 દર્પણમાં અવભાસતા, ઉદાસીનતા રાજ, ૬
 ખાવે પીવે સહુ કરે, પણ તદ્વ્ય ન થાય,
 ઉદયિક ભાવે ભોગ પણ, ભિન્નપણ વર્તાય, ૭
 વિવેક દ્રેણી વિકલ્પની, અથવા જો વર્તાય,
 તોપણ તેથી ભિન્ન તે, ભેદ જ્ઞાન ત્યાં પાય, ૮
 કરો કલ્પના કોઈ પણ, અગમ્ય નહિ કલ્પાય,
 સાડલ સાડલ ધ્યાનથી, ભેદ ભાવ મીટ જાય, ૯
 શાસ્ત્રો પણ શાસ્ત્રી ભરે, જ્યાંથી પ્રગટ્યાં એહ,
 ત્રિકાલિક સમરો સદા, નિશ્ચય ગુણ ગણુએહ, ૧૦

અસંખ્ય પ્રકૃતી આતમા, ધ્યાવો ગાવો ભાઈ,	
અનુભવિએ ભોગવ્યું, એ પદ સ્થિરતા લાઈ.	૧૧
ક્ષણ ક્ષણ આંહિ સમરીએ, આત્મ સદાગુણદાય,	
આતમરામે મન રમે, ઝહિ સખ પ્રગટાય.	૧૨
સદગુરુ સંગત હીનતા, બાધાચાર પ્રધાન,	
અન્તર દૃષ્ટિ મૂન્યતા, બહિરાતમ પદ સ્થાન.	૧૩
જેની જેવી યોગ્યતા, જાણે તેવું ઇવ,	
સમજી સત્ય સ્વરૂપમાં, સમજે ભવિ સદિવ.	૧૪

શ્રી શાન્તિઃ ૩.

બોધપત્રમ્.

૮

બગરે તે મુખરે નહીં, મુખરે નહિ તે બગરે;	
આપોઆપ સ્વભાવમાં, મુરખ મનના મગરે.	૧
મુદ્ધ સ્વરૂપી થતના, નિશાય બાવે ભંગે,	
આપોઆપ સ્વભાવમાં પરમાત્મ પદ મળે.	૨
જેવું હશે તે ભોગવે સ્થિરતા આલુવી જરે,	
આપોઆપ સ્વભાવમાં પરપરિવૃત્તિ ન્યાં રહે.	૩
મુદ્ધમુદ્ધ અવિનાશિની મદદ મુદ્ધિ હશે.	
બોલે ચાલે માલુ કરે. પવ નહ મૂલથી કરે.	૪
અમૃત આસ્વાદ્યા પછી. કાણ છાંસે આભરે,	
અનુભવ યાત્રા અલપટી. તે પાવતામાં પરે.	૫
આસ્તિ નાસ્તિ સત્તામયી, પ્રુવ આત્મ તે તું સમરે.	
ભિન્ન નથી તેથી હતા. કોમલ ક્યાં તું કરે.	૬
પ્રુવની તારી તેથી પારી, અનેહાન્નથી કરે.	
ભાષિત મુદ્ધ સ્વરૂપ પામી. અજરામર થઈ હશે.	૭
પસ્તુ તારી પાસ છે પણ, સાધનાં તે મળે,	
સદગુરુના સંગે થાને. મહેનત સેવે રમે.	૮

માન માયાના કર નારારે, જરીજોને તપાસી તારી કાયા-એ રાગ
જરા જુઓ અન્તરમાં તપાસીરે, જ્યાં શોભેછે આત્મ પ્રકાશી;
જ્ઞાન રાજને ક્રિયાછે દાસીરે, એક અવિનાશી ને એકછે વિનાશી.
જ્ઞાન યોદ્ધાને ક્રિયા છે કટારી, જ્ઞાન શાશ્વત પદવાસી;
જ્ઞાન દિવાકર ક્રિયા પતંગીયું, દ્વિધાન્ત વિધિવિલાસીરે જરા૦ ૧
વિના આત્મજ્ઞાન ક્રિયાએ ઘડેલો, દેખી આવતહે હાંસી,
સમજશુ બિનશુ કરશે બિચારા, ગળે દેહે પોતાને તે ફાંસીરે. જ. ૨
જ્ઞાની ગીતારથ શાસન ધોરી, જ્ઞાને સકળ સુખરાશી,
બુદ્ધિસાગર પદ જ્ઞાનીનાં સેવા, હું તોજ્ઞાનિને દઉં છું શાખાશીરે જ. ૩
શ્રી શાન્તિઃ ॥ ૫ ॥

આત્માનુભવ પદમ્.

૧૦

અરે જીવ શીદને કલંપના કરે-એ રાગ.
અનુભવ આત્મનો જો કરે, તદા તું અજરામરે થઈ કરે;
દેહ દેવળમાં ઉંઘ્યા દેવને, ઘડી નહિ સુખ અરે;
સુરતા ઘન્ટે ઉંઘ ભાગે, જાગે દેવ દુઃખ હરે. તદાતું ૦ ૧
ત્યાગે ન જળ જ્યું માછલું ભાઈ, તેમ ગુણ નિજ વરે;
અસંખ્ય અવિહુડ આત્માની, દશા કણુ નહિ કરે. તદા૦ ૨
પાર્શ્વમણિ સમ ધ્યાન તારું, સિંધ બુધ્ધતા વરે;
પરમશ્રદ્ધ સ્વરૂપ પામી, નામ રૂપ નહિ ધરે. તદા૦ ૩
ગાડીમાંહિ બેશીને જી, ચાલજે નિજ ઘરે;
સારથી મનહું અર્થ ઇન્દ્રિય, સાચવે સુખ સરે. તદા૦ ૪
છેલ્લી બાજી જીતી લે ભાઈ, માયાથી શીદ મરે;
બુદ્ધિસાગર ચેત ઝરપટ, ચેતના કરગરે. તદા૦ ૫

શ્રી શાન્તિઃ ૩. વિદ્યાપુર.

સોવે સોવે સારી રેનં ગુમાઈ.

૧૧

પરધર ભટકત મુખ ન સ્વામી, વિનતિ ધાર મુજ અંતર્યામી.
પરધર—

કાલ અનાદિ ભટક્યો બહાસમ, સ્વપ્નામાં પણ મુખ ન દીકું,
અશુદ્ધ પરિણતિ કારજ એ સખ, આનિધી મનમાને મીકું. પ. ૧
કાળ અનાદિ પડ્યો નવી છુટે, નિર્મલ નિઝધન ચોરો હુંડે,
આત્મિક સહજ સ્વભાવે પાવે, ચેતન શંકિત સહજ વિખુટે. પ. ૨
દ્વાયિક પન્થક લલિત ભોગી, યોગી પણ તે સહજ અયોગી,
સ્થિતિ સાદિ અનન્ત વિહારી, આવિર્ભાવે શુદ્ધ પ્રકાશી. પ. ૩
ધ્યાતાં નિર્મલ ધ્યાન પ્રભાવે, નિજ ઘર સાહિબં કાજુમાં આવે,
શુદ્ધિસાગર અવસર પાકર, ધ્યાનાનન્દી પદ નિજ આવે. પર. ૪
શ્રી શાન્તિઃ ૩ ॥ ૧૫ ॥

પદ.

૧૨

અવધૂત અનુભવ પદ કોઈ શાગી, દૃષ્ટિ અન્તર જસાતગી. અ.
જલ પકજવત અન્તર ન્યારા, નિદ્રા સમ સંસારા;
હંસ ચન્દ્રવત જડચેતનકું, ભિન્ન સિન્ન કરે ધાર્યા. અવગ ૧
પ્રદગલ મુખમે કમલુ ન રાચે, ઔદાયક ભાવે ભોગી;
ઉદારીનતા પરિણામે તે, ભોગી નિઝધન યોગી. અવગ ૨
દ્વાયોપશમિક ભાવ મતિશુભ, જ્ઞાને ધ્યાન લગોવે;
આપલિ કતાં આપ અકતાં સ્થિરતાએ મુખ પાવે. અવગ ૩
કારક પદ ધર અન્તર આવે, પરપરિણતિકું રોવે;
શુદ્ધિસાગર સ્વમય ચેતન. પદમાતમ પદ બોવે. અવગ ૪
શ્રી શાન્તિઃ ૩. ॥ ૧૬ ॥

નહિ અલગ લખ્યા કણુ જાણે, કોઇ અનુભવી મનમાં ભા
 મન વાળી કાયાથી ન્યાસ, નિરાકાર નિર્નાસ
 જાતિ લિંગ વચન નહિ જામે, સોદિ સાદિય દિલખાસરે, કો
 સ્યાદાદ સત્તાએ પૂરા, કોઇ ન પાને અધુરા
 કાયરસે ને રહેવે ફરા, પામે વિદ્યન જનજે શૂરા, કોઇ ૦
 ભેદ જ્ઞાન રવિ અન્તર પ્રગટે, માણ નિમિરે શાહુ વિધટે
 આતમ તે પરમાતમ રૂપે, કંચન ભુંગ જનુ અટકે, કોઇ ૩
 સદગુર સંગે અમૃત પામી, ઝાંગ ઝાંગ શાહુ પામી
 બુધિસાગર નિર્ભય ખેલે, ધ્યાને સદા નિર્નામીં, કોઈ ૪
 શ્રી આનિતઃ ૩. ॥ વિ ॥

સાધુ ભાઈ અલગ નિરંજન આડણં, સાધુ ૧
 પન્ય ભુતથી ન્યાસ વને, પૂજા અન્તર કોડણં
 રૂપાલીત સ્વરૂપી પરગટ, રૂપાકૃપ પ્રકાશી, સાધુ ૨
 સાદજ સ્વભાવે સમતા ધારી, અન્યાન ન લસાવી, સાધુ ૩
 સમ રૂઢિ ઘટ અંતરે તેરા, આજત મિટત અન્વેરણ
 અગમ પાંધકા વાસી હંસા, મું માને જગ મેરા, સાધુ ૪
 અનંકકું એકમાંલિ સમાવી, સ્થિર રૂઢિથી પાવે
 નિર્મલ નિર્ભય નિઘેય નિરખી, આપોઆપ ગુણવે, સાધુ ૫
 એક મિટ્યા તળ રૂપકું છાંડ્યા, દુર્લભ વાટ આપાંધી
 બુધિસાગર નિર્ભય ખેલે, સમતાનંદ તરંગી, સાધુ ૬
 ॥ વિ ॥

સાધુભાઈ પ્યાન સમાધિ પડીજે, આત્મ સમાધિ પાડે પ્રેમ;
 બચ જીસાપદું તરીકે, સાધુ ૧
 અસંખ્ય પ્રેમી આપે આપે, દિશર ઉગામે ભાગે;
 રાખેદશાસન મંદિરે નખ, ખનડું કબરુ ન વાગે, સાધુ ૨
 બાહિરે વાસકું ત્યાગી અન્તર, મુખ વાગમાં વગીઝે;
 અખેદ પ્રદ્યુતિ નિભંચરૂપે, કરનાં કંઠ ન ખરીઝે, સાધુ ૩
 અનુભવ દર્શન દખા પામી, વીખીશ્વાસ વિકાસ;
 સદ્ગુરુ સ્વરૂપી રૂપારૂપી, જ્ઞાનાગ્રય પ્રકાશ, સાધુ ૪
 જ્યાં હો અંતરે ત્યજ ન પાયે, ત્યાં હો મુખ નહિ પાયે;
 અંતરે શાધી બોધી પર નિજ, સત્યાતત્ત્વ કદાચે, સાધુ ૫
 નામ યોગથી કાજ ન રીજે, મું સાદિઅ ક્યું ફીજે;
 સદ્ગુરુ સંગે રાહીએ નિશાદિન, અનુભવ પ્યાસા પીજે, સાધુ ૬
 પર દર્શનના જાણ બેઠી, થાયે ચિદમન બેઠી;
 ઉઠી કર્મબુદ્ધિ જગત, કબરુ ન દોવત બેઠી, સાધુ ૭
 બુદ્ધિ પૂજે આત્મ પદકું, બોગી પણ તે અબોગી;
 બુદ્ધિસાગર શિવપદ સાથે, જે નિશ્ચયથી થાગી, સાધુ ૮
 શ્રી આંતિ: ૩. || ઇશ્વર ||

સાધુભાઈ સમય મુધારસ પીજે, અન્તર આત્મ હીરો પરખી,
 મુખકર તેહ મહીજે, સાધુ ૧
 મુખ સ્વરૂપ રૂપારૂપી, નિત્યાનિત્ય વિલાસી;
 પર પુટગલથી ન્યારે વતે, લોકાલોક પ્રકાશી, સાધુ ૨
 અન્તર અખય ખજાનો ભારી, વતે છે મુખકારી,
 લક્ષ્ય લગાવી લેવો ભાઈ, સમજે નરને નારી, સાધુ ૩

વેદક આતમ પણ નહિ વક્તા, અનુભવ અંતર ધારો,
 ખેલે આતમ આપ સ્વભાવે, તો હોવે ભવપારો. સાધુ ૪
 જો સંમજે તો સમજી લેને, મળીયું ઉત્તમ ટાણું,
 જેણું ઉત્તમ પડરસ આણું, તેણું શિવ વહુ આણું, સાધુ ૫
 નિજ પદવાસી તું વિદ્યાસી, હે તું ગુણગણ રાશિ,
 બુદ્ધિસાગર આતમ ધ્યાને, ઝગમગ જ્યોત વિલાસી. સાધુ ૬
 (ઇંડર)

૫૬.

૧૭

એણીપેરે ધ્યાન ધરીજે, ઘટ અન્તર એણીપેરે ધ્યાન ધરીજેરે
 હેજી.
 મનકર વશમે ને તનકર કબજે, આતમરૂપ સમરીજેરે. હેજી;
 આસન મારી આશા મારી, સમતાભાવ વરીજે. ઘટ ૧
 સ્થિર ઉપયોગ કરી ધ્યાવેતરમાંહિલા, ચિતપરમાં નવીદીજેરેહેજી
 અસંખ્ય પ્રદેશી પરમાતમસો, પોતાનાપર રીજે. ઘટ ૨
 જિન કેમ દીન થાય પ્રહું નિજપદતમ, ઝગમગજ્યોતિ જગાવેરે હેજી
 બુદ્ધિસાગર નિભંચ દેશી, સમજે તે નર પાવે. ઘટ ૩
 ॥ શ્રી શાન્તિઃ ૩. ॥ (ઇંડર)

૫૬.

૧૮

એણીપેરે પ્રભુ સમરીજે, ઘટ અન્તર એણીપેરે પ્રભુ
 સમરીજેરે હેજી.
 મોઘ કપટ કલ્યાણી અળગા, રાગ દ્વેષ દુર દીજેરે, હેજી;
 ચિતવાળી પરમાંથી પ્રેમે, અન્તર સુરતા દીજે. ઘટ ૧
 અલખ અરૂપી અજરામર હરદમ, સમરતાંદીલ ઉજ્યારીરે, હેજી
 ધ્યાન કરતાં ત્રિભુવન સાહિબ, આપે શિવગુપ્ત ભારી. ઘટ ૨

અનુભવે યોગાવ્યસ કરીને, જીવ શિવરૂપતા પાવેરે, હેજી,
બુદ્ધિસાગર સમજે તેને, ભવ ભ્રમણા દુર જાવે. ઘટ્ટ ૩
સાંતિ: ૩. (ઇડર)

૫૬ (રાગ ધીરાની કાફીનો.)

૧૯

અનુભવી આવેરે, અનુભવ વાત કરે,
માયાની ભૂલ ભાગીરે, દખાડો શિવે માર્ગે ખરે;
ચરમ નયણથી મારગ જોતાં, મારગ નાવે હાથ,
બાહિર નયણે મારગ જોતાં, ભૂલ્યો ત્રિભુવન નાથ.
માયાની મોજ મારીરે, તેને હવે અપહરે, અનુભવી૦ ૧
ભૂલ્યો કુલ્યો ભવમાં ભારે, ખરે દીવસ અંધાર;
અંધારે અધડાણે જ્યાં ત્યાં, લાખ ચોરાશી મજાર;
આડો અવળો દોડ્યોરે, વીનતડી દીલ ધરે, અનુભવી૦ ૨
ખાતું પીણું મન નવી ભાવે, સમણું તો પણ મૂક;
મુજ મન કોઈ ન તુમ વિષું જાણે, એ અંતરનું શુદ્ધ;
ગરબા હાંકી ગાયોરે, કારજ મુજ કોન સર્વા. અનુભવી૦ ૩
જ્યાં ત્યાં જઈ પૂજું તુજને, વીરજા જાણે તુજ,
તુજ વિષુ મંદિર શું તું લાગે, પાડે ન કોઈ જન મુજ;
કુગુરુએ મયોરે, અજ્ઞાને હું લેઈડ્યો. અનુભવી૦ ૪
અનુભવીએ અનુભવ આપ્યો, અંતર નયણે દેખ,
બુદ્ધિસાગર અગમ પન્થમાં, સરખા આતમ લેખ;
સદગુરના સંગેરે, મુકિત મુખ સહેજે વરે. અનુભવી૦ ૫
પેથાપુર

૫૬

૨૦

અજ્ઞાની અધડાણેરે, સ-ય નવી સમજી શકે
પાતાની હલ પકડીરે, મન માને તેવું બકે. અજ્ઞાની૦

સત્ય ન શોધ્યું અંતર નયણે, જડમાં માને ધર્મ;
ધર્મ મર્મનો ખ્યાલ કરે નહિ, ખાંધે ઉલટાં કર્મ;
અંધારું અજવાળેરે, કહો કેમ દકી શકે. અજ્ઞાની૦ ૧

જનડીયા જેમ વર વિના તેમ, જ્ઞાની વિના ગ્રંથ;
નાક વિના જેમ મુખ ન શોભે, અનુભવી વિણ તેમ પંથ;
છીપ રૂપા જેવીરે, આગેથી જોતાં ચકચકે. અજ્ઞાની૦ ૨

આપમતિ ત્યાં યુક્તિ ખેંચી, મતની તાણાતાણ,
કરતા કર્મ વધારે લોકો, સાત નયોના અજાણ;
જ્ઞાનીની આગળ આવીરે, કહો કેમ કરી દકે. અજ્ઞાની૦ ૩
ભૂલ્યો કહેતાં ભુલ ન ભાગે, પ્રગટે જો ઘટ જ્ઞાન,
ત્યારે ભ્રમણા બ્રાન્તિ ભાગે, આવે આતમ સ્માન;
બુદ્ધિસાગર ખોધેરે, અંતર સૂર-ઝગમગે. અજ્ઞાની૦ ૪

॥ પેથાપુર ॥

રોગ ઉપરનો—॥ ૫૬ ॥

૨૧

જ્ઞાનીની સંગ સારીરે, સમજજો નરનારી,
જંગમ કલ્પ વહિલરે, જ્ઞાનની સંગ નિરધારી,
પત્થર પત્થર રત્ન ન હોવે, યુગે યુગે નહિ દેવ;
હામ હામિ નહિ કલ્પવૃક્ષ ભાઈ, ત્યું જ્ઞાનિ ગુરૂ મેવ;
પાપ પલમાં કાપેરે, દેખાડે શિવપુર ખારી. જ્ઞાની૦ ૧

ઘટમાં પરમાત્મ દેખાડે, શાશ્વત સુખ ભંડાર,
અનુભવ જ્ઞાને સ્થિરતા આપે, ભય ચન્ન્યલતા વાર;
વાસના વિષ વારીરે, આપે પદ અનહારી. જ્ઞાની૦ ૨

પાર્થિવભણિથી પણ ચઢીઆતા, જ્ઞાની સદગુરૂ સન્ત,
અર્પે આતમ રૂપ ખરોખર, કરી મિથ્યાત્વનો અંત;
મિથ્યા દેવ વારીરે, શુદ્ધ પદ ચિત્ત હારી. જ્ઞાની૦ ૩

રતન દર્શન સ્પર્શન યોગે, આનંદ અમૃત મેવા;
 મુદ્ધિસાગર સાચો સાહુખ, કીર્તિ ભાવે રેવા. પ્રભુછંડ પે
 શ્રી શાન્તિઃ ૩-(અમદાવાદ.)

અજપાળપે મુરતા ચાલી—ઝા રાગ.

પદ

૨૪

સ્વપ્ના જેવી દુનીયાદારી, કદી ન તારી થાનારી;
 દૃષ્ટિ ખોલકર દેખો હંસા, મિથ્યા રૂપ જગદીયારી. સ્વપ્ના. ૧
 વર્ષણમાં પ્રતિબિમ્બ નિહાળી, શ્યામ ભ્રાન્તિથી બહુ ભર્યો
 જુઠીમાયા જુઠી કાયા, ચેતન તેમાં બહુ ધર્યો. સ્વપ્ના. ૨
 નિજ છાયા કૂંપજલમાં દેખી, કુદી કૂંપે સિંહ પડ્યો;
 પર પોતાનું માની ચેતન, ચાર ગતિમાં રડવડ્યો. સ્વપ્ના. ૩
 છીપોમાં રૂપાની બુદ્ધિ, માની મૂરખ પસ્તાયો;
 જડમાં સુખની બુદ્ધિ ધારી, જ્યાં ત્યાં ચેતન બહુ ધાયો. સ્વપ્ના ૪
 કુટુમ્બ કળીલો મારો માની, કીધાં કર્મો બહુ ભારી;
 અંતે તારૂં થશે ન કોઈ, સમજ સમજ મન સંસારી. સ્વપ્ના. ૫
 જન્મ્યા તેતો જરૂર જશે, અહીંથી અંતે પરવારી;
 સમજ સમજ ચેતન મન મેરા, બુદ્ધિસાગર નિરધારી. સ્વપ્ના. ૬
 [અમદાવાદ.]

॥ પદ. ॥ રાગ પૂર્વનો

૨૫

અલખ અગોચર નિર્ભય દર્શી, સિંધ સમોવડ તું ભારી;
 અનુભવ અમૃત ભોગી હંસા, અકલગતિ ધ્રુવતા તારી. અલખ ૧
 અસંખ્ય પ્રદેસે દૃષ્ટિ દેકર, શ્વાસોશ્વાસે ઘટજગો;
 સ્થિરતા સમતા લીનતા પામી, દૂરે પરપણિતિ ત્યાગો. અલખ ૨
 ભેદજ્ઞાનથી ભાવો ભવિકા, આતમ રતનચંદી સ્વામી;
 અભેદ દૃષ્ટિ અંતર લક્ષી, થાવો શિવપદ સુખરામી. અલખ ૩

ભાગ્યદશા પૂરણ જસ હોવે, આતમ ધ્યાને મન લાગે;
 બુદ્ધિસાગર ધન્ય નરા જગ, પ્રણમો સન્તો દીક્ષરાગે, અલખ ૪
 (અમદાવાદ.)

રાગ પ્રભાતિ ત્યાલ.

૨૬

એ'સા સ્વરૂપ વિચારો હં'સા, ગુરુગમ શૈલી ધારીરે, એ'સા
 પુદ્ગલ રૂપાદિકથી ન્યારો, નિર્મલ સ્ફટિક સમાનોરે;
 નિજ સત્તા ત્રિહુકાસે અખણિત, કબજુ રહેનહિ છાનોરે, એ'સા ૧
 ભેદ જ્ઞાન સૂરે ઉદયે જાગી, આતમ ધંધે લાગોરે;
 સ્થિર દૃષ્ટિ સન્તા નિજ ધ્યાત્રી, પર પરિણમતા ત્યાગોરે, એ'સા ૨
 કર્મ બન્ધ રાગાદિક વારી, શકિત શુદ્ધ સમારીરે;
 જીસો સમતા ગંગા જલમે, પામી મુવડી તારીરે, એ'સા ૩
 નિજગુણ રમનો રામ ભયો જગ, આતમરામ કહાધોરે;
 બુદ્ધિસાગર શોધો ઘટમાં, નિજમાં નિજ પરખાધોરે, એ'સા ૪
 (અમદાવાદ.)

૫૬.

૨૭

છવ તું શીદને કલ્પના કરે. એ રાગ.

પરમપદ પરખેતો મુખ મળે, અનાદિ દુઃખની બ્રાન્તિ દળે
 શુદ્ધ રૂપે ભળે ચેતના, નિજધન નિજમાં મળે,
 સાધ્ય લક્ષી આતમા ઘટ, અકલ પણ નિજ કળે, પરમ ૧
 ત્યાગી ધર્મને ત્યાગી લેતું, અવસર આવ્યો ફળે,
 બુદ્ધિસાગર જાગતાં ઘટ, કર્મનું શું વળે, પરમ ૨
 વિગતપૂર.

પદ—રાગ મરાઠી સાખી.

૨૮

જુગો જોગી અલખ સ્વરૂપી, પૂર્ણાનન્દ વિલાસી;
નિજપદમાંહિ વાસ તુમારા, જ્ઞાતા જ્ઞેય પ્રકાશી,
ખેલો આતમરે, અવસર આવ્યો સારો,

જુગો જુગ તુંહિ મન પ્યારો—ખેલો ૧

ચિદ્ધન શુદ્ધ સ્વરૂપે સોહિ, મુનિજનનાં મન મોહિ;
દિનમણિ ત્રણ ભુવનમાં તું છે, પોતે પોતાને બોહિ. ખેલો ૨
અન્તર ધન પરખીલે તારું, સારામાં જે સારું.
તન્મય વિદ્યાસી થા તેનો, પ્યારામાં જે પ્યાર. ખેલો ૩
ભૂલી દુનીયાના હાપણને, વળજે એંણી વારે;
ઉંઘીસ નહિ તું અગમ પન્થમાં, માલ છે માથા સારે. ખે ૪
હાથે નહિં તે સાથે કરવું, અદ્ભુત એહ તમાસા;
પામ્યા અનન્તા પામે તેને, તે પદના તું પ્યાસા. ખેલો ૫
ચિન્તામણિ નિર્ધનના હાથે, તેનો કબહુ ન ચડશે;
માનો મનમાં જેતે આવ્યું, પરભવ માલુમ પડશે. ખેલો ૬
ચંડિયામાં મીસરી વેરાણી, કીડી કળાથી ખાવે;
કુંજર તેને ગ્રહી શકે નહિ, ચોખ્ખતાએ સહુ પાવે. ખેલો ૭
જેના માથે સદ્ગુરૂ નહિ છે, નગુરા ભટકે ભારે;
ભુદ્ધિસાગર આત્મ ઉત્તગર, સદ્ગુરૂ તરે ને તારે. ખેલો ૮
પેથાપુર.

પદ.

ના ૨ કેસેગજંડા બંધ છુટાયા—એ રાગ.

૨૯

પરમ પ્રભુ વર અંતરમાં ભાવે. ગાવે ધ્યાવે વધાવે. પરમ.
પિરે પરમાત્મ વસીયા તસ. પૂજત શુદ્ધ રચાવે;
સ્મરના જલથી પ્રજાલો વિનુ. તન્મય ત્યાં થકે જતવે. પરમ. ૧

બાવ દયા મંદનથી અર્ચાં. મહાગુણ પુષ્પ મહાવાં
 દાર્થીક પ્રમદિત કૃષ્ણ કરો યજ્ઞી. જ્ઞાન દીપક પ્રગટાવો. પરમ. ૨
 દાર્થીક મહાજનો સ્વચ્છિન્ન કરીએ. અનુભવ નિવેશ પરીએ.
 આવિષ્કારે આગ્નિક મુલકે. પદનાં મંગલ પરીએ. પરમ. ૩
 સામથી પૂજનની પામી, પૂજે અનંદપામી.
 પૂજક પૂજ્યપાત્ર પ્રગટાવી, દોષે ચિદમન દેરામી. પરમ. ૪
 શુભરથાનકે આશુ પામીને. દયા પૂજનનો દર્શાવો.
 શુભિમાગર પૂજન આર્થ, ન મળે અવસર આવો. પરમ. ૫
 કૃતિ શ્રી શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ

[અમદાવાદ.]

૫૬.

૩૦

તારો આતમરાય મહાશય તારો આતમરાય,
 કાદવર્મા મલ્લિ ખરણ્યો છે, સ્વચ્છ કરો ચિત્તસાય; મહા ૦
 આતમ હીરો જગદે જ્યોતે, જોજ્યો ઘટની માંય. મહા ૦ ૧
 સત્ય સનાતન મુખનો દાતા, આપીઆપ કહાય; મહા ૦
 જેની શક્તિ પાર વિનાની, સાધનથી તે સધાય. મહાશય ૦ ૨
 જગદીશ્વર જગનાથ જ્યોજ્ય, જ્ઞાન થકી પરમાય; મહા ૦
 જેની શેઠા અનૃત મેવા, જન્મ જરા દુર જાય. મહાશય ૦ ૩
 ગુણ પર્વાયનો ધારક લાજન, સમયે સમયે ધાય; મહા ૦
 પરમાત્મ તે, નિશ્ચય નયથી, ધ્યાવે તો મુખ પાય. મહા ૦ ૪
 વ્યવહારે શુદ્ધ વર્તે તદ્દય, ક્ષણ ક્ષણમાંહિ સદાય, મહા ૦
 કારણે કાર્ય મહોદય સિદ્ધિ, શુદ્ધિસાગર ગુણ ગાય. મહા ૦ ૪
 શાંતિઃ શાંતિઃ શાંતિઃ

પૈથાપુર.

॥ સમતાએ આત્માને આપેલો ઉપાલમ્બ ॥

સુગુણ સતેહા સ્વામિ મહેલે પધારો.

વનતડી અવધારો, કૃપાળુ, મહેલે પધારો.

શેરીએ શેરીએ સ્વામી કૃલડાં બીજાવું,

તોરણ નવીન રચાવું, કૃપાળુ ૧

વ્રત નિયમ કરી શરીર શોપાવું.

લુખાં અલુખાં ધાન્ય આપું, કૃપાળુ,

તારા માટે હું તો તીરથ કરતી,

ફાવે તે હુંગર કરતી. કૃપાળુ ૨

દીવાની થઈને મેં તો દુનિયામાં ખોળ્યા,

માયાના દરિયા ડાળ્યા, કૃપાળુ,

ખીંપજાને પાણી મેંતો પ્રેમથી રેડ્યાં,

ઋપિયોને પ્રેમથી તેડ્યા, કૃપાળુ ૩

માલાના મણકા હું તો નિશદિન ગણતી,

અન્યોને પ્રેમથી હું ભણતી, કૃપાળુ,

ત્યાગી થઈનેરે મેં તો ચીવર ત્યાગ્યાં,

ભીક્ષાનાં ભોજન માગ્યાં. કૃપાળુ ૪

વનવાસી થઈને મેં વાઘાંબર પેહેયું,

ચિન્તાએ મન મારું ઘેયું. કૃપાળુ,

જ્યાં ત્યાં જાવું હું ત્યાં તો શુન્યજ ભાસે,

દુઃખ હું કહું કેની પાસે. કૃપાળુ ૫

લાખ ચારાશી જીવોની હું ભમતી.

જન્મ જરા દુઃખ ખમતી. કૃપાળુ,

ચાર ગતિમાં મારી લાજ છુંડાણી.

દુષ્ટાએ ત્યાં ત્યાં તાળી.	કૃપાળુ ૬
મારી વહારે કોણ ચઢશે પ્રીતમજી,	કૃપાળુ;
બોલ્યામાં રાખું હવે શરમ શી,	કૃપાળુ;
મોહના ઘરની મારી લાજ હુંરાય,	કૃપાળુ ૭
તેમ દેજેલી તારી ધાય.	કૃપાળુ;
ઘરણી પીના તમે વેશ્યાના સંગી,	કૃપાળુ;
એકું આપને થયા ભંગી,	કૃપાળુ ૮
વિયયના ખાસા અમી માનીને પીધા,	કૃપાળુ;
વેશ્યાએ હાલ બે કીધા.	કૃપાળુ ૯
સમજો છા સમજણ હંડલામાં હંધી,	કૃપાળુ;
ગઈ વેળા ન આવે વહેલી,	કૃપાળુ ૧૦
નાનો બાહુડો નથી પારણે સતો,	કૃપાળુ;
જેઘી સમજતો નથી હું તો,	કૃપાળુ ૧૧
વાંક શુનકો શા મારેરે આવ્યો,	કૃપાળુ;
વૈરી વેશ્યાએ ભમાવ્યો,	કૃપાળુ ૧૨
મુખ અનનુ ઘરમાં ન દીકું,	કૃપાળુ;
વિધાએ ભુંડ મન મીકું.	કૃપાળુ ૧૩
વેશ્યા તો નારી કહી થાશે ન તારી	કૃપાળુ;
વૈરિણી દુઃખ દેશે ભારી,	કૃપાળુ ૧૪
મુખે મીઠી ને મન રાખે છે કાતી,	કૃપાળુ;
ફાલી બાધી તારી છાતી.	કૃપાળુ ૧૫
ઘણું કહેનારે મને આંમુલ આવે,	કૃપાળુ;
શરમ તને શીદ નાવે.	કૃપાળુ ૧૬
કહો તો સ્વામિજી હું વૈરાગ્ય લેાતું,	કૃપાળુ ૧૭
કહો તો નિશદિન ગેવું.	કૃપાળુ ૧૮
નિદંય થઈ તમે સામું ન જુવો.	કૃપાળુ;
પાનાની પત નેમાં જુવો.	કૃપાળુ;

આપી કુલચર તમે ક્યાંથીરે રાખી, ક્યા ભગતે તે ભાખી.	કૃપાળુ ૧૩
કુપ્યોરોએ તમને પકડીને હુંટ્યા, કષ આપીને ખૂખ ફટ્યા,	કૃપાળુ;
જાગીને જુઓ જરા આંખ ઉઘાડી, દષ્ટિને દોષ દૂર કાઢી.	કૃપાળુ ૧૪
પામે પડીને એમ વિનતિ કરું છું, ધ્યાન રાદા હું રૂંધું છું.	કૃપાળુ;
ખાલો ખાલો ને હવે ઉત્તર આપો, ચરણ સમક્ષમાં થાપો.	કૃપાળુ ૧૫
જ્ઞાન જાવીને હવે સ્વામિજી ખાલો, પ્રેમથી અન્તર ખાલો—	

મુગુણી મારી ને મારી.

કામ અનંતા મેં પ્રાગટ્થ ગાળ્યો, ભાવી ટંગે નહિ યાળ્યો.	મુગુણી ૧૬
આટ મારને પ્રાણપતિ પધારે, બહાલી સ્ત્રી તેને વારે.	મુગુણી;
આજે ને તારી સેવા ખતવી, ફરજ સતીની ખતવી.	મુગુણી ૧૭
વેરવાતા સંગ હવે કરે ન શાળી, સંગત ખુરી મેં જાળી.	મુગુણી;
સમતાના સમે એમ સ્વામિજી આપ્યા, તર સમજતામાં કાપ્યા.	મુગુણી ૧૮
હવે હવે એવે સ્વામિજી મળીયા. વેરવાતા હાથ નેડે પાંચા—	

અન્નરમાં જુએા વિચારી.

ઘેલ દષ્ટિ થઈ ભિન્નતા આપી.	
હીધું સત્યજ ઘડ દાખી,	અન્નરમાં. ૧૬
દાધિક બાવે નિજ ઘરનં નપારી,	
માનથી કીધું પ્રકાશી.	અન્નરમાં.
દાપક એણિએ મોદેડે મડંતા,	
દાધિક લખિય વરંતા.	અન્નરમાં. ૨૭
શક્તિ વ્યક્તિ ઘડ અન્નર જાગી,	
શુખ વિદ્યે મહાબાગી.	અન્નરમાં;
પુદ્ગલ સંગ નિચારી સમયમાં,	
નમય રૂપ શુદ્ધ વયમાં.	અન્નરમાં. ૨૧
આતમ નર નરનારી સમતા સંયોગ,	
ભોગવે સાધ્યત ભોગ.	અન્નરમાં;
મળીયો સમય લેખે એમજ આવે,	
બુદ્ધિસાગર શિવ દાવે.	અન્નરમાં. ૨૨
	ધેધાપુર.

૫૬

૩૨

ચેતન અનુભવ રંગ રમીજે, આગમ દોહન અનુભવ અમૃત.
યોગી અનુભવ રીજે;

અનુભવ અમૃત વહિલ સરખો, અનુભવ કેવલ ભાષ,
અનુભવ સાધ્યત શુખ સહોદર, ધ્યાનનનુજ શુખદાર્ઘ. ચે. ૧
અનુપમ અનુભવ વર્ણન કરવા, કો ન સમર્થ કહાવે;
વચનાગચર સહજ સ્વરૂપી, અનુભવ કોઈક પાવે. ચેતન. ૨
અનુભવ હેતુ તપ જપ કિરિયા, અનુભવ નાત ન જાતિ,
નય નિર્દેષાથી તે ન્યારો, કર્મ હલે ઘનધાતિ ચેતન. ૩

વીરલા અનુભવ રસ આસ્વાદે, આતમ ધ્યાને યોગી,
 આતમ અનુભવવિણ જે લોકો, શિવ સાથે તે ઢાંગી. ચે. ૪
 અનુભવ યોગે આતમ દર્શન, પામી લહત ખુમારી,
 બુદ્ધિસાગર સાચી બહાલી, અનુભવ મિત્તગુચારી. ચેતન. ૫
 અમહાવાદ.

પદ.

૩૩

ચેતન આપ સ્વભાવ વિચારો, આપ સ્વભાવે ક્ષાયિક તૃપ્તિ;
 આવે ભવજલધિ આરો-ચેતન૦ ૧
 જ્ઞાનામૃતનું પાનજ કરીએ, પર પરિણતિકું નીવારી-
 શુદ્ધચરણ ભોજનથી તૃપ્તિ, થાશે શિવસુખકારી. ચેતન૦ ૨
 આતમગુણોથી તૃપ્તિ સાચી, જ્ઞાનીજન એમ ભાષે;
 આતમધ્યાન કરે જો કોઈ, તે ઘટ અન્તર ચાષે. ચેતન૦ ૩
 પુદ્ગલથી પુદ્ગલને તૃપ્તિ, આતમ આપ સ્વભાવે;
 અનુભવ યોગે સ્થિરતા સંગે, તૃપ્તિ જન કોઈ પાવે. ચેતન૦ ૪
 સ્વપ્ન સરિખી મિથ્યા તૃપ્તિ, સંસારે જન જાણે;
 ભ્રાન્તિ નિવારક જ્ઞાનિઘટમાં, તૃપ્તિ વાત પિછાનો. ચેતન૦ ૫
 મધુ સાકર ઘૃતથી જે તૃપ્તિ, જ્ઞાનિ મન તે ખોટી,
 આતમ શુદ્ધ સ્વભાવે રમતાં, તૃપ્તિ છે જગ ખોટી. ચેતન૦ ૬
 ઈન્દ્રાદિક પણ વિષય વિકારે, તૃપ્તિ કદીય ન પાવે;
 આપ સ્વભાવે ધ્યાન દશામાં, તૃપ્તિ સહેજે થાવે. ચેતન૦ ૭
 આતમધ્યાની નિસ્પૃહયોગી, મમતા સંગ નિવારી;
 ભિક્ષુક સુખીયા જગમાં સાચા, તસ જાઉં બલિહારી. ચેતન૦ ૮
 નિર્ભય નિજ દેશે છે તૃપ્તિ, એમ વદતિ જિન વાણી,
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકર, તૃપ્તિ લહો ગુણ ખાણી. ચેતન૦ ૯
 અમહાવાદ.

જ્ઞાની વીરલા કોઈ જગતમાં, જ્ઞાની વીરલા કોઈ,
વદુ વિચારી જોઈ—જગતમાં—જ્ઞાની૦

કોઈ ભાષા જ્ઞાનથીરે, ધરતા મન અહંકારે;
ભાષા કારણ જ્ઞાનનુંરે, નાવે ભાષા પાર. જગતમાં ૧
વાદવિવાદે માનનારે, કોઈક સાચું જ્ઞાન;
પરપરિભુતિ પોપ્યાધરીરે, વાધે ઉલટું માન. જગતમાં ૨
રાગ દ્વેષનો ક્ષય કરીરે, અર્થે આતમ ભાન,
પૂરણ શાન્તિ જોદધીરે, જાણે સત્ય તે જ્ઞાન. જગતમાં ૩
આતમ અનુભવ જ્ઞાનથીરે, નાસે ભવભય કંદ,
બુદ્ધિસાગર પામનારે, જ્ઞાની પૂર્ણાનન્દ. જગતમાં ૪
અમદાવાદ.

શાન્તિ સદા મુખદાથી, જગતમાં શાન્તિ સદા મુખદાથી,
સેવો ચિત્તમાં ધ્યાયી—જગતમાં—શાન્તિ.

ભવ જંભાળે ભરકનાંરે. શાન્તિ દોષ ન સેશ.
મન અન્યલગા ત્યાં હુવેરે, ઉલટો વાધે કસેશ. જગતમાં. ૧
સત્તા ધન વૃદ્ધિ ધરીરે, દોષ ઉપાધિ જોર,
ચિત્ત રિધરતા નહિ ભજેરે. પ્રગટે દીક્ષમાં તોર. જગતમાં. ૨
દુનીયાની ખરપટ ધરીરે. ખરપટીયું મન ધાય.
મનકું ભરકે આશમાં તો. અદિરામન પદ પાય. જગતમાં. ૩
સેશ વિહસ ન ઉપજેરે. અન્તર વને ધ્યાન.
ઉપાધ અગગી હુવેરે. દોષે શાન્તિ ભાન. જગતમાં. ૪

ખાસ જાળના પાનથીરે, કદી ન તૃપ્તિ થાય.
 ધુમાડા ખાચક ભરેરે, હાથ કશું નહિ આવે. જગતમાં. ૫
 માયા મમતા યોગથીરે, કદી ન શાન્તિ હોય;
 શાન્તિ વર્તે આત્મમાંરે, નિશ્ચયથી અવલોય. જગતમાં. ૬
 આત્મ ધ્યાને આત્મારે, શાન્તિથી ભરપૂર;
 બુદ્ધિસાગર શાંતિમાંરે, હોય સદા મગર. જગતમાં ૭
 અમદાવાદ.

૫૬

૩૬

કોઈ ન કરશે પ્રીત, ચતુરનર કોઈ ન કરશે પ્રીત;
 પ્રીત વસે ત્યાં ભીતિ, ચતુર નર કોઈ ન કરશું પ્રીત.
 પ્રીતિ ભવ દુઃખ મૂળ છેરે, પ્રીતિનું કળ શોક;
 પ્રીતિ કરતાં પ્રાણીનેરે, વાધે રોગ વિયોગ. ચતુર. ૧
 સ્વાસ્થ્યમાં અન્ધા બનીરે, પ્રીત કરે નરનાર;
 પર પુદ્ગલની લાલચેરે, વૃદ્ધિ કરે સંસાર. ચતુર. ૨
 સ્વાસ્થ્યની જે પ્રીતીરે, તેનો અંતે નાશ;
 અનુભવીએ દાખવ્યુંરે, ધર તેનો વિશ્વાસ. ચતુર. ૩
 મૂરખ સાથે પ્રીતીરે, કરતાં નિશ્ચીન દુઃખ;
 પંડિત સાથે પ્રીતીરે, કરતાં નિશ્ચીન સુખ. ચતુર. ૪
 આત્મ તે પરમાત્મારે, પ્રીતિ છે તસ સાચ;
 મણિસમ આત્મ પ્રીતીરે, પરપ્રીતિ જ્યું કાચ. ચતુર. ૫
 ધર્મ રનેહને સાચવીરે, કરીએ સજ્જન સંગ;
 ગ્રોખ્ય જનો લહી યોગ્યતારે, પામે અનુભવ રંગ. ચતુર. ૬
 અનુભવ રંગ મજાઠ જ્યુંરે, આત્મમાંહિ સુહાય;
 બુદ્ધિસાગર હંસ જ્યુંરે, અન્યુ વીરલા પાય. ચતુર. ૭

મેદસ્તાન દૃષ્ટિ જગેરે, જાણે આતમ રૂપે;
 આતમમાં આનંદ છેરે, ટાળે ભવભય ક્રુપ. અતુર૦ ૫
 જ્ઞાની જ્ઞાન થકી લહેરે, શાશ્વત સત્યાનંદ;
 યોગી આતમ સમાધિમાંરે, પાવે આનંદ કંદ. અતુર૦ ૬
 આનંદ અનુભવ યોગધીરે, પ્રગટે ઘટમાં ભાષ;
 સદગુરુ સગત આપશેરે, જ્ઞાનાનંદ વધાર્ધ. અતુર૦ ૭
 સદગુરુ હારે પામશેરે, આનંદ અમૃત મેવ;
 બુદ્ધિસાગર કીછોરે, પ્રેમે સાચી સેવ. અતુર૦ ૮

અમદાવાદ ૬, ભ. વં.

૫૬.

૩૮.

અમરપદ પરખી લેજોરે, પરખ્યાધી મુખ થાય. અમર૦
 કોઈક રાખ્યા માનમાંરે, કોઈક રાખ્યા કામ;
 પરભવ જાતાં પ્રાણીનેરે, કોઈ ન આવે કામ. અમર૦ ૧
 ગાડી વાડી લાડીમાંરે, જીવે ભૂલ્યા ભાન;
 વિધાના કીલ પરરે, પરવસ્તુ મુલતાન. અમર૦ ૨
 દુઃખ સન્નતિ દાવાનકેરે, કદી ન શાન્તિ થાય;
 નિજપદ જાણે જે નરાંરે, સાચી શાન્તિ ને પામ, અમર૦ ૩
 મનવચ્ચ કાયા રોગનીંરે, નિવૃત્તિ જન્મ થાય;
 આ'યાતમ મુખ સુખજેરે, જન્મ મરણ દુઃખ જાય. અમર૦ ૪
 સમતા સ્થિરતા સુખજેરે, અનુભવ જામે રૂપાન;
 વર્તે નિજપર બિજનારે, થાય બુવન કિયાન. અમર૦ ૫
 રિપય વાસના પરિહરીરે, કરતાં આતમ ધ્યાન;
 અજર અમરપદ ભોગવેરે, રેવન મુખની ખાણ. અમર૦ ૬

જ્ઞાનિ સદગુરુ સંગતેરે, હિયે આત્મ પ્રકાશ;
 જુહિસાગર કીજીએરે, સન્તની સંગત ખાસ. અમરો ૭

અમદાવાદ ૬, ભ, વં,

ખાદરા

પદ.

૩૬

સદા મુખકારી ખારીરે, સમતા ગુણ ભણકાર—સદા૦
 જ્ઞાન દશાકળ જાણીએરે, તપ જપ લેખે માન,
 સમતા વિણ સાધુપણરે, કાસકુમુમ ઉપમાન. સદા૦ ૧
 વેદ પદો આગમ પદોરે, ગીતા પદો કુશન,
 સમતા વિણ શોભે નહિરે, સમજો ચતુરમુજાણ. સદા૦ ૨
 નિશ્ચય સાધન આત્મનુરે, સમતા યોગ વખાણ,
 અધ્યાત્મ યોગી થવારે, સમતા પ્રશસ્ય પ્રમાણ. સદા૦ ૩
 સમતા વિણ સ્થિરતા નહિરે, સ્થિરતા લીનતા કાજ,
 સમતા દુઃખહરણી સદારે, સમતા ગુણ શિરતાજ. સદા૦ ૪
 પરપરિણુતિ ત્યાગી મુનિરે, સમતામાં લયલીન,
 નરપતિ સુરપતિ સાહિબારે, તસ આગળ છે દીન. સદા૦ ૫
 રાચી નિજપદ ધ્યાનથીરે, સેવો સમતા સાર.
 જુહિસાગર પીજીએરે, સમતામૃત ગુણકાર. સદા૦ ૬

અમદાવાદ, ૬, ભ, વં,

॥ પ્રભાતીયું ॥

૬૦

ઉઠા ચેતન આગસ છંદી, ધર્મ હૃદયમાં ધારેરે;
 પ્રભાતે શું પોદ્યો ચેતન, જય શેગર અવતારોરે, ઉઠા. ૧

- નિદ્રા લેતાં કાળ અનંતા, આર મનમાં ભગીવારે;
 તોપણ શું તું તેના વશ થઈ, શય્યામાંદિ રમીયારે. ઉઠા. ૨
- નિદ્રાને આદાર વધાર્યાં, વધતો એવન જાણ્યારે.
 તેદનો નાશ કરીને એવન, ધર્મ હૃદયમાં આણ્યારે. ઉઠા. ૩
- શું સંસારમાં સાર વિચારી, માફ માફ કરેતારે.
 મૃત્યુ તણા ભય માધે ગાળે, છાયા મીઠા ફરેતારે. ઉઠા. ૪
- કર્મ હાલીયા આતમ ધનને, નિશકિન લુટ પ્રાપ્ત્યારે,
 જગ જગ આતમ નિજ જાણે, એવી જિનવર વાણ્યારે. ઉઠા. ૫
- હકી પ્રજાતે પાપારંભનાં, કામ નિવારણ કરએરે,
 ધ્યાવીસ જિનવર સકલ તીર્થને, ઘરમાંદિ ભવિ ધરએરે. ઉઠા. ૬
- શ્રી સંખેયર સાહિબ મોરા, નામ જપું હું તોરારે,
 સકલ મંગલ કર્તા હુખ હતાં, નારો કર્મ કહોરારે. ઉઠા. ૭
- દાન શીયલ તપ ભાવના બેરે, ધર્મ એવન જે કરએરે,
 બુદ્ધિસાગર શાંધત શિવપદ, ભવસાગર અંત તરએરે. ઉઠા. ૮

૫૬.

૪૧

- હમારો દેશ છે ન્યારો, પ્રભુ પ્રેમ જગ્યાવાનો;
 હમારા દેશમાં શાંતિ, અલખ નામે ગણાવાનો. ૧
- હમારો તે તમારોછે, તમારો તે હમારો છે;
 સમજતાં સહુ સુખી થાવે, જઈ દેશમાં ફરી નાવે, ૨
- હમારા દેશમાં યોગી, અલખની ધુન લગાવે છે;
 હમારા દેશમાં સંતો, અલખનાં ગાન ગાવે છે. ૩
- નહિ જ્યાં દોષ નહિ ત્યાં દોષ, નહિ જ્યાં જન્મને જાતિ;
 નહિ જ્યાં દુઃખ દિલગીરી, નહિ જ્યાં વધુને જ્ઞાતિ, ૪
- સદા જ્યાં યોગીઆ જંગ, નહિ કોઈ વૈખરી બાલે;
 નહિ જ્યાં કર્મનું નામ, અતુલ ધન શુધ્ધ કો તોલે, ૫

અખંડ ગુણની વાંદે વારા, સદા શુદ્ધ ગુણ નિરવારા;
 લહે દેશ તે મહારાણા, અવર સહુ જાણે નાદાના, ૬
 નહિ પત્ય ભૂતકા વાસા, હમારા દેશ અહુ આસા;
 હમારો દેશ જે જાણે, અનંતાં ગુણ તે માણે, ૭
 અલખ દેશી અવિનાશી, પરમપદ અંજ વિદ્યાસી;
 અલો હંસા અલખ દેશે, અરૂપી આત્મના વેશે, ૮
 સદા તસ ધ્યાનમાં રહેજે, અખંડાનંદ ઘટ લેજે;
 બુદ્ધયગિનિ આત્મતો સંગી, હમારા દેશ ગુણરંગી. ૯

અમદાવાદ.

પદ.

૪૨

કોઈક વીરલા પાવેહો જગમેં, અધ્યાતમ રસ પાવે;
 કોઈક ગાવે કોઈક ધ્યાવે, વીરલા કોઈ પચાવેહો. જગમેં ૦ ૧
 સિંહણ કેરું દુગ્ધજ પાત્ર, સોનાનામાં હરશે;
 ખાય ખીલાડી ખીરનું ભોજન, વમન તે વારે કરશેહો. જગમેં ૦ ૨
 વિપ્રા કેરું ભોજન રાસલ, પેટ ભરીને ચરશે;
 સાકર સ્વાદ તે શું સમજે, પ્રાણ પલકમાં હરશેહો. જગમેં ૦ ૩
 મોતા કેરો ચારો દેખી, કાગ ચાંચ નવિ ધરશે;
 ચક્રવર્તિની ખીરજ ખાતાં, નિર્ધન ઠામ ન હરશેહો. જગમેં ૦ ૪
 પાત્રતામાં અધ્યાતમરસ, ઠામ ધરીને હરશે;
 બુદ્ધિસાગર આતમ ધ્યાને, વંછીત સઘળાં સરશેહો; જગમેં ૦ ૫

મહેસાણા.

અસખ નિરંજન આતમ જ્યોતિ, સંતો તેહનું ધ્યાન ધરો;
આરે કાયા ઘટ આતમ હીરો, ભૂલી કયાં

ભવમાંહી ફરો અસ્ર ૧

ધ્યાન ધારણા આતમ પદની, કરતાં ભ્રમણા મીટ જાવે,
આતમતનવની શ્રદ્ધા હોવે, અનહુક આનંદ મન થાવે. અસ્ર ૨
વિપયારસ વિપ સરખો લાગે, એન પડે નહીં સંસારે;
છવન મરણ પાપુ સરખું લાગે, આતમ પદ વિનહે ત્યાં,

અસ્ર ૩

હુલકો નહીં ભારે એ આનમ, કેવળ જ્ઞાન તણે કરીયો;
બુદ્ધિસાગર પામતાં, તે ભવસાગર કાણુમાં તરીયો. અસ્ર ૪
મહેસાણા.

અંતરના અજ્ઞાનેરે, બહાસા દુઃખ પાય છે.

નિરંજન શેવેરે કઠાકૂટ જાય છે;

ક્યાંથી આલ્ચોને ક્યાં જાઈએ, સાધી જગ જન્માય,

તાર કોણને છે છું કોનો, મરીને ક્યાં છું જાય,

અંતરના વિચારેરે, સમજણ સહાય છે.

અંતર ૧

હાપણ તાર શું દુનીયામાં, ભૂલી સ્વાધં સગાઈ,

ભક્ષા ભક્ષાપણ મૂડી આલ્યા, આવે ન સાધે કાંઈ,

જલમાંના પરપાદરે, જેવી એહ કાય છે.

અંતર ૨

જગની મારા દુઃખની છાયા. કરે નહિ ત્યાં વિશ્રામ,

દુઃખ કિંમપાકના સરખું ભુખ ત્યાં, કેવલ દુઃખનું કામ,

જોડેને તમે જોડેરે, ભોગા જન ભરમાય છે.

અંતર ૩

દેખે તે તાર નહીંરે, તાહર તાહરી પાસ;
 પોતાને રૂંક માનીનેરે, ક્યાં કર તું પર આશ, અલખ૦ ૩
 કાલ અવતો ઉઘીયોરે, મિથ્યા રચણી મઝાર;
 મદગુરુએ ઉઘાડીયોરે, સફલ થયો અવતાર, અલખ૦ ૪
 વિનય ભક્તિ કરુણા પ્રાપ્તિરે, ભાવ અપૂર્વ પ્રદાય;
 વિગત મન ખેલવાંરે, કર્મ કલંક કટાય, અલખ૦ ૫
 મુદ્ધ સ્વરૂપી ચૈતનારે, દો ભેદે વર્તાય;
 રમણીય મહાઆતમારે, જ્યોતિ જ્યોત મિલાય, અલખ૦ ૬
 મુદ્ધ સ્વરૂપ આતમારે, સનાએ સહુ દેાય;
 જુદિમાગર પાવનાંરે, આપ સ્વરૂપે જોય, અલખ૦ ૭
 મેહસાળા,

૫૬

૪૮

અણે દેવની ગતિ, સહુ પ્રાપ્તિ થઈ ભારી;
 ચીમાં કો પલકમાં હરે, દીવા વાયથી જુગા જગું કરે, અ૦ ૧
 જેના નાદથી સહુ તારે, જેની જ્યોતથી સહુ ભારે;
 અવસ્થા એક તે ના થરે, ગતિ દેવની ગમે તે કરે, અ૦ ૨
 જેના મોહથી સહુ ખીના, જેની કાન્તિમાં સહુ લીના;
 બુદ્ધ્યા બુદ્ધથી ભક્તી ગાજ, ગતિ દેવની રહિ ગાજ, અ૦ ૩
 જેની દ્વારથી સહુ ખીના, બુદ્ધ્યા ભાવથી ભક્તી ખીના;
 જેની કર્મની ગતિ તેવા, કહે કે મરે જમે મેવા, અણે ૪
 અવસ્થા ભેદ વિવિધ સહુ, જુગા વાજની ક્યા મું કહું;
 જુગા દોરે, અદ્ભુતવા, જ્યારી પ્રાપ્ત થન સહુ રહ્યા, અ૦ ૫
 પલકમાં જોય પલકમાં કાચ, અવસ્થા એક ફરી ના રહ્યા;
 વર્ષે ભૂલ નુ ભલે ભૂલ, જેની વિનયમાં હરે જ્યાન, અણે ૬
 ભૂલ ના જોયો પહેલે જ્યાન, જુદિએ અવનમના કરે જ્યાન;
 અવસ્થા જો એક જલજારી, જુદિએ અવનમના કરે જ્યાન, અણે ૭
 વિજ્ઞાનરૂપ,

ચેતન અનુભવ રરના લાગી, અસખ તોરી આતમસેં ૨૬
 લાગીરે હેજી. કોઇ વીરતા નજ મુજ રાગી—અસખ ૧
 કાદવમે ચીર ધોવે ધોગી, બીજ બોયા ઉખર ભુખાળી;
 વાળીકા ચાહુ બેરા જાયા, કપુ જગન ધૂળખાળી. અસખ ૨
 ભૂલ્યો જન જગકું ચેતાવે, વેરયા સદુકું નાય નયાવે,
 ઉત્થાજન કઠિ બહુ પાવે. જાગ્યા રીસ કરાવે. અસખ ૩
 પંડિત પાપટ બહુ બહુ બોલે, ફજિધર સામે તાકી ટાલે;
 પરધર મૂરખ કઠિ બોલે, નારી કંત હાંચોલે. અસખ ૪
 અનુભવ વીરતા ભોગી જાણે, મૂરખ આપમતિકું તાણે;
 બુદ્ધિસાગર આનમજાને, હરેશો નિભંધરથાને. અસખ ૫
 અમદાવાદ.

પ્રભુ મનાયા પ્રભુ મનાયા, મુખી હું પ્રેમે જાઉંરે;
 ભરદી દેશોદેશ નેમે, રવામીને ઘર લાઉંરે. પ્રભુ ૧
 ચૌદ ભુવનમાં આયત્રી પળ, પ્રભુ ન દીક્ષા ક્યાંયરે;
 શરીર ભીંતર બોજયાતો. પ્રભુ દીક્ષા ત્યાંયરે. પ્રભુ ૨
 ભાગી ભ્રમણા થઈ સૌભાગી, બુદ્ધી ઘડી ન રહ્યાઈરે;
 અસખ અરૂપી આતમાની, સાચો એક સગાઈરે. પ્રભુ ૩
 હરખી રવામી ઘર આચો, નાકું ઘઃ અન્ધેરે;
 બુદ્ધિસાગર અજાનાં તે, ભાગે ભવનો રેરે. પ્રભુ ૪
 માણસા.

ઇવડા જાગીનેરે જોગી સંજે, ચાલજે નિજદેશમાં
 પદત પુસ્તક પંડીતો પણ, ધર વહે છે કલેશમાં. ઇવડા ૧
 તિરછા નારી મધ્ય ગાડી, બેસ બેથી ચાલતી,
 ગગન મહાસ ચાલતી તે, સ્થાનકે સ્થિર થાલતી. ઇવડા ૨
 પ્રેમી પરદેશી જનો ત્યાં, લોભથી લલચાવશે,
 મનહર મોહી માનીનીયા, હાવભાવ દર્શાવશે. ઇવડા ૩
 સ્વસ્થ ચિ-ને ચાલુ ત્યાં, મોહઘાટી ભેદવી,
 ઘાટ અવઘટ ઉતરીને, આત્મસત્તા વેદવી. ઇવડા ૪
 ચિન્તનિજ ઉપધોગમાંહિ, રાત્રો દીવસ ચાલજે.
 પામી પ્રેમે દેશ તારે, નિજ સ્વરૂપે મહાસજે. ઇવડા. ૫
 સારી આસન દેખજે તું, જ્યોતિ જ્યોત મિલાવજે;
 ભૂલી જગતું ભાન વાહુમ, તારી કુવની પાવજે. ઇવડા. ૬
 અનંત અક્ષર આતમા તું, જોડીલાને જમાવજે,
 બુદ્ધિસાગર તરણા પાછળ, ભાનુને તું ભાગવજે. ઇવડા. ૭
 દેવરાસણ.

૫૬.

૫૪

ઇવડા જગમગે છે જ્યોતી તારી. અસંખ્ય પરદેશ કરી,
 મુઠધદા સદગુરની. વાણીએ વનિ ખરી. ઇવડા ૧
 ચંડ ભાનુ કોટિ કિં, કરે પ્રકાશ અપારંદ.
 તેહથી પણ આત્મજ્યોતિ. છુટી અનંતિધાર. ઇવડા ૨
 તેજનું પણ તેજ એ છે. સર્વ એમાં સમાવજ,
 લગાડી નહિ એહમાં કંઈ, સંનધી પરખાવ. ઇવડા ૩

અનંત શક્તિ સુખતું તે, ધામ નામાતીતનું,
 વૈખરીથી કહું ન જાવે, શું કહું ત્યાં ગીતનું. જીવડાં ૪
 પરમ આત્મસ્વરૂપની ત્યાં, સ્થિતિ એકાકારજી,
 અનંત વ્યક્તિ ગુણથી એક, દોષ નહિ જ્યાં લગાર. જીવડાં ૫
 પક્ષાપક્ષી ક્યાં કરે ભાષ, વાદવાદ વિચારજી,
 તત્ત્વરૂપ ન અન્યથા હોય, નિશ્ચય એ નિર્ધાર. જીવડાં ૬
 શુદ્ધ સન્તા આત્મકેરી, તેહનો તિરોભાવજી,
 આવિર્ભાવે હોયતાં તે, મુક્ત આત્મસ્વભાવ. જીવડાં ૭
 સાર એ સહુ અંતરું છે, એહમાં જેતું ધ્યાનજી;
 બુદ્ધિસાગર આત્મધ્યાને, પ્રગટે શુદ્ધ જ્ઞાન. જીવડાં ૮

ખેરવા.

પદ.

પપ

જીવડા તું જાગીને જોજે ધર્મનેરે, જાગ્યા તેતુંજ નામ,
 જાગ્યા પણ ઉઘંતા પ્રાણીયારે, કેવલ દુખતું ધામ. જીવડાં ૧
 જાગ્યાજન ઉંઘ્યા નહિ સાંભળ્યારે, ઉંઘ્યા જાગે કોષ,
 જાગે ઉંઘે જ્ઞાની આતમારે, નહિ ત્યાં અચરિજ હોષ. જીવડાં ૨
 ગંભીર જ્ઞાની ગમથી સહુ ઘટેરે, સત્યરૂપ નિર્ધાર,
 ડાકડમાલે ધર્મ ધર્તીનડેરે, મોહ્યા મૂઠગમાર. જીવડાં ૩
 અતર્યામી આતમ ઓગવેરે, ધર્મતણુ નહિ ભાન,
 સમક્તિ અધ્યા દૂરે મૂકોનેરે, ભધ્યાત્વે ગુલતાન જીવડાં ૪
 ધર્મ ધર્મ પોકારે દુનિયારે, પામે નહિ શિવપંથ,
 બુદ્ધિસાગર પામર પ્રાણિનેરે, તારે ગુરૂ નિઅંથ. જીવડાં ૫

માણસા.

પ્રભુ બાહ્ય પ્રભુ બાહ્ય, સદૃશ કરે નર દેહરે.
 મોના માયા વરણીયા છે, માનવ બચના મેદરે, પ્રભુ ૧
 આ દેહવ્યાપી આત્મભાની, જગતે રૂઢી જ્યાંતરે,
 જ્ઞાન શુભ તે હંમેશો છે. કરે સ્વરૂપ ઉચોતરે, પ્રભુ ૨
 બાહ્ય બરે જગત શુદ્ધ કરી છે યાત્રાં ખાતરે,
 રત્ન અમૃતખ માંદિ બરીયાં, દેખતા શુભ માતરે પ્રભુ ૩
 આત્મ તે પરમાત્મા છે, પ્રભુ વિષ્ણુ જગતીસરે,
 ભિન્નપણું ત્યાં હંમેશી છે, કહું છું વીધાવીસરે, પ્રભુ ૪
 અનંતઆત્મ વ્યક્તિથી છે. સિદ્ધ સરખા ભાષરે,
 બુદ્ધિસાગર આત્મ ધ્યાન, ભજન સુરુણા આકરે પ્રભુ ૫
 માણસા.

પ્રીતમ મુજ શુદ્ધ બુદ્ધ અવિનાશી, અક્ષય અગાધર;
 અજરામર છે, પરમાનંદ વિજ્ઞાસી. પ્રીતમ ૧
 નિર્મળ નિઃસ્નેહી નિઃસંગી, લોકાલોક પ્રકાશી;
 નર કે નારી નહિ નપુસંક, શાશ્વત શિવ પુરવાસી પ્રીતમ ૨
 કાયા માયા વચનાતીત છે, નહિ ગંગા ઓર કાશી;
 બુદ્ધિસાગર ચેતન ચિદ્ધન, સમજે તો મુખરાશિ પ્રીતમ ૩
 માણસા.

પદ—ગઝલ

૫૭

ચેતન તારી ગતિ ન્યારી, સમજ લે ચિત્તમાં ધારી. ચેતન૦ ૧
 પ્રકાશી તું અવિનાશી, ત્યજ દે આશ મુખવાસી;
 મોહાદિકથી રહો ન્યારા, વહો નિજ રૂપ નિરધારી. ચેતન૦ ૨
 નહી તું દેહ નહીં વાણી, ગ્રહી લે સત્ય હિત જાણી,
 અનુભવ સત્ય લ્યો સાચો, સદા ત્યાં સ્થિર થઈ રાચો, ચેતન૦ ૩
 નહીં જ્યાં દુઃખની છાયા, નહિ જ્યાં રાગ પડછાયા;
 સદા શુદ્ધ બુદ્ધ એકીલો, ગ્રહીને ભવ્ય મુખ ઝીલો. ચેતન૦ ૪
 મુનીન્દ્રે બ્રહ્મને ગાયો, યોગીન્દ્રે યોગથી ધ્યાયો;
 બુદ્ધચિન્ત્ર ધ્યાન તસ સાચું, અવર તો જાણવું કાચું. ચેતન૦ ૫
 માણસા.

પદ.

૫૮

પ્રીતમ મુજ કળહુ ન નિજ ઘર આવે, પરઘર ભરકત યાચક
 હોકર, વેશ્યા સંગી કહાવે. પ્રીતમ૦ ૧
 મોહ મદિરા વેશ્યા પાકર, નાચ વિવિધ નચાવે;
 ઘટ રૂપિય સહુ ફેલી ખાવે, ભ્રમણામાંહિ ભૂલાવે. પ્રીતમ૦ ૨
 જાઓ સખિ મુજ સ્વામિ મનાવો, રીઝી યથા ઘર આવે;
 પરઘર મોહરો દાવ ન ફાવે. કહીયું ફેગટ જાવે. પ્રીતમ૦ ૩
 લાવી મનાવી સખી વહાં જાકર, અત્યાનંદ ધરાવે;
 બુદ્ધિમાગર સિદ્ધ મુહંકર, સેજે પતિ પધરાવે. પ્રીતમ૦ ૪
 માણસા.

પ્રિયા મમ છટ્ટી ભટ્ટી અલ્ટી. જિંચી નાળી ઘરમાં.

ઘાટી. તો પજુ જાયે છટ્ટી. પ્રિયા ૧

આપ મતીલી નાચે કુટી. પરઘર મારે કુટી.

દેતાં રીખામજુ ભરીને મુટી. રાંધે માથું કુટી. પ્રિયા ૨

જોગી જતીની પાસે જાકર. જાણું ઝિંચી જુટી.

પાણી મળે ઘસકર પાટું; વશ પે પટે ન વિઝૂટી. પ્રિયા ૩

જોગી જોગી પાસે જાતાં; હરખી જુટી લીધી.

જુદિયાગર પાતાં ઘસીને. વશ પે ચાસન સિલિ. પ્રિયા. ૪

માણસા.

ભલા મુજ અનુભવ અમુત ભાવે, બાકસ જુકસ

બાકી બોજન. મુજ મન એહ સોડાયે; ભલા ૧

મન મતાંતર પદ દર્શન સહુ, તાકી ચાત જણાયે;

હંચ ચંચુ વિવેક ધરે જખ, તખ સોડહં પદ પાયે. ભલા. ૪

નિરાકાર નિઃસંગી નિર્મળ; નામ ન કોઇ ધરાવે;

મન ચાળીધી ન્યારો વતે, નિજ નિજને પરખાયે. ભલા ૩

અરિત નાસ્તિ સ્યાદ્વાદ સ્વરૂપી, ઘટલિંતર વહી સાચો;

મુખ અનંતું શ્રણુમાં પિલગે. શોધે બાહિર કાચો. ભલા ૪

વરને ન્યારો જલથી ચેતન, આપ સ્વરૂપે અભેદી;

જુદિયાગર નિવેંદીને. જાણું કયુંકર વેદી. ભલા ૫

માણસા.

આતમ આપનો સ્વરૂપ નીહારે, બહિર દૃષ્ટિ ભ્રમકેત ભવમાં;
 અન્તર દૃષ્ટિ તું તારે. આતમ ૧
 શુદ્ધ નિરંજન ચિદ્ધન સ્વામી, સ્વરૂપ રમણ અવિનાશી,
 ક્ષાયિક ભાવે નિજ ગુણ ભોગી, જ્ઞાનાનંદ વિહારી. આ. ૨
 કાયા માયાથી કે ન્યારે, બ્રહ્મ સ્વરૂપ નિરંધારે,
 કૃત્યતિ સ્થિતિ વ્યયનો વિહારી, ગુણગુણનો નહિ પારે. આ. ૩
 પૂર્વ કોડી વર્ષનું સ્વપ્ન, જગતાં દૂર થાયે,
 શુદ્ધસ્વભાવે જગતાં ઝડ, પર પરિણતિ દૂર જાયે.
 એ હું એનો એ છે મારૂં, દીવસે પણ અન્ધારૂં.
 બુદ્ધિસાગર જેતાં જંગી, શું મારૂં ને તારૂં. આ. ૫

વિજયપુર.

મનવા એંસી રમે ક્યું બાજી, હોત ન પ્રભુ તુમ રાજી. મન ૦
 રાણી બાજીથી ના રાજી, રમતાં વારત કાજી,
 રમત ભમત યૌગતિમાં પ્યારા, નિર્બંધ હોકર પાજી. મનવા ૧
 કાળ અનંત ગમાયો રમતાં, જ્ઞાન કળા નહિ છાજી,
 શિખામણુ અબ માન લે મારી, દેર કરે ક્યું ઝાઝી. મનવા ૨
 છોડી બાજી મનવે જ્યારે, કુમતા કુલટા લાજી,
 બુદ્ધિસાગર ચિદ્ધન સંગી, સમતા ગગને ગાજી. મનવા ૩

વિજયપુર.

યેનન ચિદ્ધન મંગીરંગી, અજ અવિનાશી અભંગી, યન
 ૫૨ પરિણિતે નામ પરનરે, દુરન દુરન રોષ રંગી,
 હા રંગી એક રંગી રોવે, નખ રોચન નિવસંગી. યનન ૧
 તમન ભાગન કિંધ દશા શદ્, નામન કમ કુદંગી;
 આપ રૂપરૂપ આપ સમાપે, અધન અલન કિમંગી, યનન ૨
 ક્યાદાદી ગમરે ઉ કાણમાં, નિજ પન અનનર પાવે;
 છુદિસાગર યેને ચિતમાં, એ નિજ ઘરમાં આવે. યનન ૩
 વિજાપુર.

હંસા સોડહં ચિન્મય થાવે, અસખ અમોચર થાવે. હંસા
 શક્તિ અનંતિ સન્તાનારી, રિથિતિ અનંતિ ધરાવે;
 તન્યરમણતા પ્રગટે જળાહી, અનુભવ અમૃત પાવે. હંસા ૧
 ઉપાદાન પાપ આપે આપે, સમરે શક્તિ સ્વભાવે;
 ઘર શોધે સો બોધે નિજકું, નિજઘર આનમ આવે. હંસા ૨
 આનંદ અનહદ અંતરે પ્રગટે, આપે આપ સ્વભાવે;
 કાલ કમકા ભયકું તોડી, નિર્ભય પદ વતાવે. હંસા ૩
 નાથ અનામી નિર્વૃત્તિમય, શુદ્ધ સ્વરૂપ સોહાવે;
 આતમસો પરમાતમરે નિજ, છુદિસાગર આવે. હંસા ૪
 વિજાપુર.

સોવે સોવે સારી રેન ગુમાવ—એ રાગ.

ચિદ્ધન રંગી ગુણગણ રંગી, આતમ અનુભવ સમરે પ્યારે,
આત્મા અસંખ્ય પ્રદેશી સોલે, આપ તરે

આર પરને તારે, ચિદ્ધન૦ ૧
ત્યાગ લેવનકું પૂતળી લુણકી, સાગરમાંહિ પ્રવેશ જ્યારે,
જલરૂપ હોકર કળાહુ ન આવે, પરમાતમ

પદ પરખે ત્યારે, ચિદ્ધન૦ ૨
ગુરુગમ શ્રદ્ધા પાકર પ્રાણી, અંતર લક્ષ્ય વિચારે સારે,
બુદ્ધિસાગર અજરામર થઈ, ભવ ભવ

ભ્રમણા વારે ત્યારે, ચિદ્ધન૦ ૩
માણસા.

પદ.

૬૭

આતમ અનુભવ કોઈક પાવે, પાવે સો

પરધર નહિ જાવે, આતમ૦
પરધર નાચ નચાવત કુલયા, અંતર ધન

સખ ફેલી જાવે, આતમ૦ ૧
સ્વરૂપ પ્રકાશી તિરોભાવે, હોવત જળ સોહી આવિર્ભાવે,
પરમાતમ પદ સોહિ પિછાને, અંતર જ્યોતિ

શુદ્ધજ ગાવે, આતમ૦ ૨
હોવત નહિ જે કળાહુ ન પ્રગટે, પ્રગટે સો સત્યરૂપ કહાવે,
સદ્ વસ્તુ ત્રીન કાલમાં હોવે, સત્ય નિત્ય

ચેતન પરખાવે, આતમ૦ ૩

આત્મ ભૂલે ભયમાં ભટકે, સમરે તો નિજરૂપ સખાવે,
 બુદ્ધિસાગર શોધો ઘટમાં, સંત મુનીશ્વર જાકું ધ્યાવે. આઠ ૪
 માણસા.

રાગ જંગલો. પદ.

૧૮

અખલુમ અજરામર અવિનાશી, જ્ઞાનાનંદ વિલાસી. અખલુમ.
 ત્રીન બુવનમેં દૃષ્ટિ લીધી, વસ્તુ પરખી લીધી,
 વસ્તુ સ્વરૂપે આનંદ પાયો, ઘટમે નીરખી રૂપિ. અખલુમ ૧
 જેતું હશે તે ભોગવી લેશે, અવરતણી રી ઉદાસી;
 બેદ જ્ઞાનથી ભ્રમણા ભાગી, આપોઆપ પ્રકાશી. અખલુમ ૨
 પર તે પોતાનું નહિ ધારે, જેતાં જાગી જણાશે;
 ખોળે ઘટમાં ગુરૂગમ જ્ઞાને, શુદ્ધ તત્ત્વ પરખાશે. અખલુમ ૩
 આદિ અંત ન જેનો આવે, સકલ કલાર્થી મુહાવે;
 બુદ્ધિસાગર આત્મ ગાતાં, પાર કળુ નહિ આવે. અખલુમ ૪

માણસા.

પદ.

૧૯

નમો નમો અન્નિદંતને. સિદ્ધ ભક્ત ચિત્તધારી;
 આચારજ ઉપગ્રાથને. સાધુ સકલ મુખદારી. ૧
 આત્મ ત્રીન પ્રકાર છે. આદિ. અન્તર નેમ;
 પરમબેદ ત્રીજો મલ્લો, આકાશ સુખ સદો જેમ. ૨

નિંદાવી વેરણુકુલુધ રહી. એ રાગ.

બહિરાતમ પહેલો કહ્યો, તેનું લક્ષણ હો કહ્યું શાસ્ત્ર મજારકે;
પુદ્ગલ મમતા ચિત્ત ગ્રહી, માને તેને હો આતમરૂપ સારકે;
જિનવાણી ચિત્ત ધારીએ. ૧

સ્ત્રી ધન ભાઈ ભગિનીને, પુત્ર પુત્રીહો કુટુંબ પરિવારકે;
તેહના સંગે રાચીયો, મોહો વેચીહો લાહું દુઃખ અપારકે. જિન૦ ૨
દેહને આતમ માનતો, ભિન્ન સમજેહો નહિ તેહ અજાણકે;
બહિરાતમ પહેલો કહ્યો, ભેદ આતમનો જાણે સુજાણકે. જિન૦ ૩
અષ્ટ કર્મની સંગતિ, આતમ હો નાના અવતારકે;
ચાર ગતિમાં સંગરે, મહા શૈરવ હો દુઃખનો નહિ પારકે. જિન૦ ૪
આતમ કર્મ સંબંધ છે, અનાદિહો રજકનકે દૃષ્ટાંતકે;
અનાદાંત ભવિ આશ્રયો, અભવ્યનોહો કહ્યું સુણો
થઈ શાંતકે. જિન૦ ૫

અનાદાંત અભવ્યનો, નિત્યાનિત્ય હો વર્ણી કર્મ સંબંધકે;
અભવી ભવી કર્મથી સુણી, કિમ બાંધેહો બંધ થઈ ભવી
અંધકે. જિન૦ ૬

રૂપી શરીરને આશ્રયી, રહ્યો આતમહો અરૂપી મહાંતકે;
અંતર આતમ જાણતે, ભેદ બીજે હો કરો કર્મનો અંતકે. જિન૦ ૭
કર્મ સંગ દૂરે કરી, પામ્યા કેવલહો, જ્ઞાન ગુણ મહાંતકે;
ત્રીન ભુવનના ભાવને, જાણે સમયેહો ચિદાનંદભદાંતકે. જિન૦ ૮
દ્રવ્યગુણ પચાંચના, જ્ઞાતા જ્ઞાનેહો પરમાતમ જેહકે;
ભેદ ત્રીજે આદ્ય આત્મનો. દ્યાવો દ્વદ્યેહો વરો તેહનું નેહકે. જિન૦ ૯
દયાળ ભમરિ સંગથી. ભ્રમરી રૂપેહો જાહે જંમ આહકે;
પરમાત્મવદ દ્યાવનાં. બુદ્ધિસાગરહો જાહે શિવ ગુણ
જાહે. જિન૦ ૧૦

કાવીડા.

રંગ મર્યો જિન દરબારે, ચાલો ખેલીએ હિંદી-એ રાગ.
 'બ્રમણાએ શુ' ભરમાયરે. તુંતો બ્રમણ ત્યાગી;
 વસ્તુ સ્વરૂપે બ્રહ્મસ્વરૂપી, આત્મ દ્રવ્ય કહાયરે; તુંતો ૧
 કેદિ યતન કરો મમતાએ કરી, પર પોતાનું ન થાયરે; તું
 નિજ રૂપ ભૂલી પરમાં ફુલે, જન્મ મરણ દુઃખ પાયરે. તું ૨
 ઉપયોગ આત્મ સ્વરૂપે ન લાવે, ઔદયિક ભાવે મુળાયરે; તું
 અશુદ્ધ પરિણતિ પર પરિણામે, ભવમાંહિ ભટકાયરે. તુંતો ૩
 જલ ખાદાધી તુમિ ન હોવે, સમજ સમજ દીલ લાયરે; તું
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકર, ચિદ્ધન ચેતન થાયરે. તુંતો ૪
 વિગ્રપુર.

પરમપદ પ્રેમી કોઈક પાવે, પ્યાવે સો ઘટ પાવે. પરમ ૦ એ ટક.
 સમજ આત્મસ્વરૂપ સ્વભાવે. પર પરિણતિકું નિચારે;
 નિજગુણ બાજ ખેલે હંસા, સોવળહે સંસારે. પરમપદ ૧
 આધકારી વિષુ નહિ કો સમજે, કરત ઉપાયો કોટી;
 સર્વ સમાયુ છે ઘટમાંહિ. વાન નહીં છે ખોટી. પરમપદ ૨
 શક્તિ ભાવે સો વ્યક્તિ રૂપ. થાવે તો મુખ સાચા;
 અનુભવ તેનો પામી પરગટ, માયામાં શીદ રાચ્યા. પરમ ૩
 અનરદપિ વિના જગ મૂઠા, સત્ય સ્વરૂપ ન બોધે;
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકર, કોઈક પદ નિજ શોધે. પરમ ૪
 શાંતિ: માણસા.

નિંદરી વેરણુદુહ રહી. એ રાગ.

અદિરાતમ પહેલો કહ્યો, તેનું લક્ષણ હો કહ્યું શાસ્ત્ર મજારકે.
પુદગલ મમતા ચિત્ત થઈ. માતે તેને હો આતમરૂપ સારકે.
જિનવાણી ચિત્ત ધારીએ. ૧

સી રાગ ભાઈ ભગિનીને, પુત્ર પુત્રીહો કુટુંબ પરિવારકે;
તેવના રાગે રાચીયો. માહે વેચીહો લહે દુઃખ અપારકે. જિત ૨
તેવને આતમ માનતો. ભિન્ન સમજેહો નહિ તેહ અજાણકે;
અદિરાતમ પહેલો કહ્યો, ભેદ આતમનો છ'ટો સુજાણકે. જિત ૩
આપ દર્શની સંબંધ. આતમ હો નાના અવતારકે;
માર મનમાં સંચરે. મહા ઘેરવ હો દુઃખનો નહિ પારકે. જિત ૪
આતમ કમ સંબંધ છે. અનાદિહો રજકનક દળ્યાંતકે;
આતમનાં ભવિ આશ્રયી. અભયનાંહો કહ્યું મુણી
યઈ સાંતકે. જિત ૫

અનાદિ અભયનાં, નિન્યાનિત્ય હો વળી કમ સંબંધકે;
અભયી ભવી કમથી મુણી. કિમ બાંધેહો બંધ યઈ ભવી
બાંધકે. જિત ૬
કૃપી સદીરને આશ્રયી. રહ્યો આતમહો અકૃપી મહાતકે;
અંતર આતમ આનુભવે, ભેદ બીજો હો કદો કમનાં આંતકે. જિત ૭
કમ સંબંધ રૂપે કદી. પામ્યા કેવલહો. જ્ઞાન મુણ મહાંતકે;
લીન ભુવનના ભાવને. જાણે મનમેહો ચિદાનંદભદ્રતકે. જિત ૮
કવચનુક પચાંચના. જ્ઞાતા જાણેહો પરમાતમ જહાંતકે;
નિર બીજો ભેદ આતમનાં. અનાદિ રહેહો રહે તેવમું નહાંતકે. જિત ૯
કૃષ્ણ ભક્તિ સુ મમતો. જ્ઞાનની રહેહો જાણે તેમ આંતકે;
જો મહાતમપુરુષ સંજ્ઞાનકે. અદિરાતમપુરુષ તેહિ અવ મુણ
મહાતકે. જિત ૧૦

રંગ મચ્છો જિન દરબારે. ચાલો ખેડીએ દોરીએ રાગ,
 બ્રમણ્યે મું ભરમાયરે. તુંતો બ્રમણ ત્યાગી;
 વસ્તુ સ્વરૂપે બ્રહ્મસ્વરૂપી, આત્મ દ્રવ્ય કદાચરે; તુંતો ૧
 કોઈ યતન કરો મમતાએ કરી, પર પાતાનું ન થાયરે; તું ૦
 નિજ રૂપ ભૂલી પરમાં ફૂલે, જન્મ મરણ દુઃખ પાયરે. તું ૨
 ઉપયોગ આત્મ સ્વરૂપે ન લાવે, ઔદયિક ભાવે મુંગાયરે; તું ૦
 અશુદ્ધ પરિભૂતિ પર પરિભ્રામે, ભવમાંહિ ભટકાયરે. તુંતો ૩
 જલ ખારાથી તૃપ્તિ ન હોવે, સમજ સમજ દીલ લાયરે; તું ૦
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકરે, ચિદ્ધન ચેતન થાયરે. તુંતો ૪
 ચિન્મયુર.

૫૬.

૭૧

પરમપદ પ્રેમી કોઈક પાવે, ધ્યાવે સો ઘટ પાવે. પરમ ૦ એ ટેક.
 સમજ આત્મસ્વરૂપ સ્વભાવે, પર પરિભૂતિનું નિવારે;
 નિજગુણ બાદ ખેલે હંસા, સોવનહે સંસારે. પરમપદ ૧
 આધકારી વિષુ નહિ કો સમજે, કરત ઉપાયો કોટી;
 સર્વ સમાયું છે ઘટમાંહિ, વાત નહીં છે ખોટી. પરમપદ ૨
 શક્તિ ભાવે સો વ્યક્તિ રૂપે, થાવે તો મુખ સાચા;
 અનુભવ તેનો પામી પરગટ, માયામાં શીલે રાચ્યા. પરમ ૩
 અનંતદ્રષ્ટિ વિના જગ મૂઢા, સત્ય સ્વરૂપ ન બોધે;
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકરે, કોઈક પદ નિજ સોધે. પરમ ૪
 શાંતિ: માણસા.

રંગ મર્યો જિન દરબારે, ગાલો ખેલીએ મેઢારીએ રંગ.
 'શ્રમણાએ મું' ભરમાયરે. તુંતો શ્રમણા ત્યાગી;
 યરેતુ સ્વરૂપે શ્રવસ્વરૂપી, આતમ દ્રવ્ય કદાપરે; તુંતો ૧
 કોઈ યતન કરે મમતાએ કરી, પર પાતાતું ન થાયરે; તું
 નિજ રૂપ ભૂલી પરમાં કુલે, જન્મ મરણ દુઃખ પાયરે. તું ૨
 ઉપયોગ આતમ સ્વરૂપે ન લાવે, ઔદયિક ભાવે મુંબપરે; તું
 અશુદ્ધ પરિણતિ પર પરિણામે, ભવમાંહિ ભટકાયરે. તુંતો ૩
 જલ ખારાધી તૃપ્તિ ન હોવે, સમજ સમજ દીલ લાયરે; તું
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકરે, ચિદ્ધન ચેતન થાયરે. તુંતો ૪
 ચિત્તપુર.

પરમપદ પ્રેમી કોઈક પાવે, ધ્યાવે સો ઘટ પાવે. પરમ ૦ એ ટંક.
 સમજ આતમસ્વરૂપ સ્વભાવે, પર પરિણતિકું નિવારે;
 નિજશુભ આજ ખેલે હંસા, સોવતલે સંસારે. પરમપદ ૧
 આધકારી વિજી નહિ કે સમજે, કરત ઉપાયો કોટી;
 સર્વ સમાયું છે ઘટમાંહિ, વાત નહીં છે ખાટી. પરમપદ ૨
 શક્તિ ભાવે સો વ્યક્તિ રૂપે, થાવે તો ગુણ સાચા;
 અનુભવ તેનો પાગી પરગટ, માયામાં શીલ રાચા. પરમ ૩
 અન્તરદ્રષ્ટિ વિના જગ મૂઠા, સત્ય સ્વરૂપ ન બાધે;
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકરે, કોઈક પદ નિજ શાધે. પરમ ૪
 શાંતિ: માણસા.

આતમરૂચિ ગુરુગમ કુંચી, લહી ઉઘેડા તાળું;
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકર, નિજ ઘરમાં ધન લાળું. શૂરાં ૩
 માણસા.

૫૬.

૭૫

ધ્યાન સદા સુખકાર, જગતમાં ધ્યાન સદા.—
 સદગુરુ પાસે શીખીએરે, જીવાજીવ સ્વરૂપ;
 પડ દ્રવ્યાદિક ધારીનેરે, ટાળો ભવભય ધૂપ. જગતમાં ૧
 ચિત્ત અચળતા વારીનેરે, નિર્જન દેશે વાસ;
 દીને શમસુખ પામવારે, ત્યાગી પુરુષલ આશ. જગતમાં ૨
 જિજ્ઞાસા શુદ્ધ ધર્મનીરે, આતમ ધર્મે પ્રેમ;
 અંતર સ્થિરતા જ્ઞાનથીરે, શિવ સુખ મગલક્ષેમ. જગતમાં ૩
 નય નિરૂપ પ્રમાણથીરે, ધ્યાવો આતમરાય;
 સદસદ ભેદાભેદથીરે, નિજગુણ વ્યક્તિ થાય. જગતમાં ૪
 અહગવૃત્તિથી ધ્યાવતાંરે, હોવે મન વિશ્રામ;
 અનુભવ ત્યારે જગશેરે, આનંદ ઉદ્ભવિ ઠામ. જગતમાં ૫
 વીર પ્રભુએ ધ્યાનથીરે, પામ્યું કેવલ જ્ઞાન;
 ધ્યાને કર્મ ક્ષય હોવેરે, એમ લાખે ભગવાન. જગતમાં ૬
 ધ્યાવે સ્થિરતા મન ભજેરે, ધ્યાને સ્થિર ઉપયોગ,
 સાક્ષી તેનો આતમારે, લહીએ શિવસુખ ભોગ. જગતમાં ૭
 સાર સારમાં ધ્યાનછેરે, સમજે વીરલા કોય,
 બુદ્ધિસાગર ધ્યાનથીરે, સહેજે શિવપદ હોય. જગતમાં ૮
 અમદાવાદ.

કક્કાવલી.

૭૬

કક્કા કારણ ભેગે કાજ, સામગ્રી પામી સહુ આજ;
કર્મીકનો કિજે નાશ, ધારી આતમનો વિશ્વાસ;
માનવ ભવનું મળીનું આમ. કક્કા કારણ ભેગે કાજ. ॥ ૧ ॥

ખખા ખાંતે પ્રભુને ભજો, સમતા સ્થિરતા દિલમાં રજો;
ખરી વાતને હૃદયે ધાર, દોષ કપટ મિથ્યા સહુ વાર;
પરનારી પાંધનને તજો, ખખા ખાંતે પ્રભુને ભજો. ॥૨॥

ગગા ગાણું ગા જિનરાય, સાચો મોક્ષ તજો ઉપાય;
ગભાવાસે લલો ન વાપ, અંતરમાં જો જિન વિશ્વાસ;
જન્મ જરાનાં દુઃખમાં જાય, ગગા ગાણું ગાય જિનરાય. ॥૩॥

ઘઘા ધાર કર્મ શું કરે, વાર ઘણી તું ભવમાં ફેરે;
ઘાંચીની ઘાણીના ફેરે, બળદ પરે વરતે અંધેરે;
જરૂર જન્મ્યા તેતો ખરે, ઘઘા ધાર કર્મ શું કરે. ॥ ૪ ॥

હહાવશ કીજે સહુ અંગ, સંત જનોની કીજે સંગ;
મુખથી કદી ન કીજે ગાળ, દેગટ શું યાત્રું વાચાળ;
જ્ઞાની સંગે વાધે રંગ. ૭૭૧૦ ॥ ૫ ॥

ચચા ચેતન ધર્મે ચાલ, કરજો અંતરનો તું ખ્યાલ;
ચાર ગતિનો કરવો છેદ, જાણી શવ પુદ્ગલનો ભેદ;
ધર્મહીન વર્તે સહુ ચાલ, ચચા ચેતન ધર્મે ચાલ. ॥ ૬ ॥

છછા છોકરવાદી તજ, રતનવચી સ્વામીને બજ;
છોટા વિરૂપા વિષય વિકાર, મુકિતનાં મુખ સમજ સાર;
અન્યામિ ગ્રેમે ચજ. ૭૭૨૦ ॥ ૭ ॥

જજા જીવનર ચાલુ જાય. ગયો વખત પાછો નહિ આવય;

જેજે આંતરમાં તું ધર્મ, જેથી તારે સઘળાં કર્મ;

જેતાં દીલમાં સહુ જણાય.

જગજગ ॥ ૮ ॥

અઝા અડપે દાલ કરાલ, વાઝજ મોક્ષ નગરની ઝાલ;

ધર્મ ઝાઝ ઝાલો નરનાર, દોમે પામે ભવનો પાર;

શું મુંઝે તું માયા ઝાલ.

અઝા ॥ ૯ ॥

અઝા નિરંજનને સેવ, ત્યાગી નિંદાદિક સહુ દેવ,

નશુરાનો કીજે નહિ સંગ, પ્રભુ ભજનમાં પાડે ભંગ,

આતમ પરમાતમ છે દેવ.

અઝા ॥ ૧૦ ॥

ટકા ટેંટે કરી શું હસે, જોયું સઘળું આદ્યું જશે,

જેના દીલમાં આતમ નાદ, ટળીયાં તેને વાદવિવાદ,

શાને મોહ માયામાં વસે.

ટકા ॥ ૧૧ ॥

ઠકા ઠાકી શું ફુલાય, ભલા ભલા પણ આદ્યા જાય,

ઠઠમાઠમાં ખોયું સર્વ, ગાફલ થઈને કીધો ગર્વ,

ઠરવું નિર્ભયતા ઘટ પાય.

ઠકા ॥ ૧૨ ॥

ડકા ડંકો દે નિજ દેશ, રાગાદિક સેવો નહિ લેશ,

કર્મ વૈરીને દેધ દંડ, વર્તાવો નિજ આણુ અખંડ,

અનુભવ રંગે રમિયે બેશ.

ડકા ॥ ૧૩ ॥

ઢકા ઢમઢમ વાગે ઢાલ, શું તાર છે જગમા બોલ,

ધરજે ધર્મ તણી કર દાલ, કરજે આતમની સંભાલ,

સત્યાસત્યનો કરજે તોલ.

ઢકા ॥ ૧૪ ॥

ણુ ણુણા ન્યાયી થા દિનરાત, કરજે સત્ય ધર્મની વાત,

ન્યાય નીતિથી શુખડાં વરે, ભવસાગરને સહેજે તરે,

કેાધે કદી ન કરજે ઘાત.

ણુણુ ॥ ૧૫ ॥

તત્તા તીર્થકરને સેવ, સર્વ દેવમાં મોટા દેવ,

ત્રિવિધ તાપો હરતા આપ, મનમાં કર જિનવરનો જાપ,

કર્મ મર્મ નાસે તતખેવ.

તત્તા ॥ ૧૬ ॥

- યથા રિચરતા મનમાં રાખ, અનુભવ અમૃત રસને ચાખ;
 હાલે મેરૂં પપ્પુ નહિ ચિત્ત, આત્મધ્યાનની એવી રીત;
 વિચાદી વચનો નહિ ભાખ. ધધ્યા૦ ॥ ૧૭ ॥
- દ્વંદ્વા દાન દયા આદરે, દીનતા વાણી નહિ ઉચ્ચરે,
 દીનતા દાસિદર દુઃખદાસ, એ સાહુ દાને હોવે નારા,
 શાને દોડી જ્યાં ત્યાં ફરે, દ્વંદ્વા૦ ॥ ૧૮ ॥
- ધદ્ધા ધર્મે પ્રીતિ ધરે, ધ્યાતા ધ્યેય દશાને વરે,
 ધોણું તેટલું દુઃખ ન હોય, સર્વ મતોમાં ધર્મ ન જોય,
 સંગત ધૂર્તોની નહીં કરે. ધદ્ધા૦ ॥ ૧૯ ॥
- નત્રા પોતાનો કર ન્યાય, શાધી તું ભવમાં ભરકાય,
 નહિયે નહિ પરને તણભાર, નિર્દયતાને દૂર નિચાર,
 કીજે સંગત સંત સદાય. નન્ના૦ ॥ ૨૦ ॥
- પપ્પા પરિહરિએ શહુ પાપ, નાસે જેથી શહુ સંતાપ,
 પ્રેમે પ્રભુનું પૂજન કરે, દ્વેષ કલેશ કંઠ્યા પરિહરે,
 રાખે દીસમાં પ્રભુની છાપ. પપ્પા૦ ॥ ૨૧ ॥
- ફેફફે ફોગદ માયા ફેફ, રાગી રહે તેમાં મતિ મન્દ,
 ધન સત્તાથી ફુલો ફોફ, લક્ષ્મી ગયાથી ફોગદ ફોફ,
 ત્યજ દ મિધ્યા મતિનો છદ— ફેફફે૦ ॥ ૨૨ ॥
- બજ્જા બગીચા થાતું દીસ, માહરાયને ફાળમાં પીસ,
 સર્વ સંગતો કર પરિત્યાગ. અન્તરના ઉપયોગે જાગ,
 નવ વિધ ગુપ્ત પાળે રીસ. બજ્જા૦ ॥ ૨૩ ॥
- ભજભા ભજનર ભાવે ભજો, પંચ ભાવને જ્ઞાને મજો,
 ભકિતથી ધાર્યા ભજવાન, અન્તરમાં જે પ્રગટે ભાન,
 અન્તરના સારને હજો. ભજભા૦ ॥ ૨૪ ॥
- મગ્ગ માનવ ભવ ગુપ્તકાર, દશ દુઃખાન્તે દુર્લભ પાર,
 મૂઢી માહ માયાને માન, કરજે આતમનું તું ધ્યાન,
 મગ્ગીયું રાજું કંચુ ન હાર. મગ્ગા૦ ॥ ૨૫ ॥

જેજે આંતરમાં તું ધર્મ, જેથી તારે સઘળાં કર્મ;

જેતાં હીલમાં સહુ જાણાય.

જગત ॥ ૮ ॥

અઝા અડધે કાલ કરાલ, વાઝજ મોક્ષ નગરની આલ;

ધર્મ આઝ આલો નરનાર, દેમે પાગો લાવતો પાર;

શું મુઝે તું માયા આલ.

અઝા ॥ ૯ ॥

આઝા નિરંજનને સેવ, ત્યાગી નિંદાદિક સહુ દેવ,

તશુરાનો કીજે નહિ સંગ, પ્રભુ ભજનમાં પાડે ભંગ,

આતમ પરમાતમ છે દેવ.

અઝા ॥ ૧૦ ॥

દેહા દે'દે કરી શું હસે, જોયું સઘળું આદ્યું જશે,

જેતા હીલમાં આતમ નાદ, ટળીયા તેને વાદવિવાદ,

શાને મોહ માયામાં વસે.

દેહા ॥ ૧૧ ॥

ઠકા ઠાલી શું ફુલાય, ભલા ભલા પણ આદ્યા જાય,

ઠાઠમાઠમાં જોયું સર્વ, ગાફલ થઈને કીધો ગર્વ,

ઠરવું નિર્ભયતા ઘટ પાય.

ઠકા ॥ ૧૨ ॥

ડહા ડંકો દે નિજ દેશ, રાગાદિક સેવો નહિ લેશ.

કર્મ વૈરીને દેશ દંડ, વર્તાવો નિજ આણુ અખંડ,

અનુભવ રંગે રમિયે બેશ.

ડહા ॥ ૧૩ ॥

ઢઢા ઢમઢમ વાગે દોલ, શું તાર છે જગમા બોલ,

ધરજે ધર્મ તણી કર દાલ, કરજે આતમની સલાલ,

સત્યાસત્યનો કરજે તોલ.

ઢઢા ॥ ૧૪ ॥

ણુ ણુણા ન્યાયી થા દિનરાત, કરજે સત્ય ધર્મની વાત,

ન્યાય નીતિથી ગુખડાં વરે, ભવસાગરને સહેજે તરે,

કેવે કદી ન કરજે ઘાત.

ણુણુણા ॥ ૧૫ ॥

તત્તા તીર્થકરને સેવ. સર્વ દેવમાં મોટા દેવ.

ત્રિવિધ તાપો હરતા આપ. મનમાં કર જિનવરના જાપ.

કર્મ મર્મ નારે તનખેવ.

તત્તા ॥ ૧૬ ॥

ધાધા રિધરતા મનમાં રાખ, અનુભવ અમૃત રસને ચાખ;

હાલે મેરૂ પાપ નહિ ગિત, આત્મધ્યાનની એવી રીત;

વિવાદી વચનો નહિ બાખ.

ધધા૦ ॥ ૧૭ ॥

દ્વંદ્વા દાન દયા આદરે, દીનતા ધારી નહિ દેવરે,

દીનતા દાસિદર દુઃખદાસ, એ સહુ દાન દેવે નાસ,

જાને દોરી જ્યાં ત્યાં ફરે,

દ્વંદ્વા૦ ॥ ૧૮ ॥

ધડા ધર્મે પ્રીતિ ધરે, ધ્યાતા ધ્યેય દશાને વરે,

ધોણું તેટલું દુઃખ ન દોય, સર્વ મનોમાં ધર્મ ન લોય,

સંગત ધૂનૌની નહીં ફરે.

ધડા૦ ॥ ૧૯ ॥

નજા પોતાનો કર ન્યાય, સાધી તું ભયમાં ભટકાય,

નહિયે નહિ પરને તલભાર, નિર્દયતાને દૂર નિવાર,

કીલે સંગત સંત સદાય.

નન્ના૦ ॥ ૨૦ ॥

પપ્પા પરિહરિએ સહુ પાપ, નાસે જેથી સહુ સંતાપ,

પ્રેમે પ્રભુતું પૂજન કરે, કેપ કલેશ ઈર્ષ્યા પરિહરે,

રામો દીસમાં પ્રભુની છાપ.

પપ્પા૦ ॥ ૨૧ ॥

ફફફ ફાગર આપા ફંફ, રાગી રહે તેમાં મતિ મન્દ,

ધન સત્તાથી ફુલો ફેફ, લક્ષ્મી ગયાથી ફાગર ફાફ,

ત્યજ દે મિથ્યા મતિનો છંદ—

ફફફ૦ ॥ ૨૨ ॥

બબ્બા બબ્બીયા થાતું દીસ, મોહરાયને કાળમાં પીસ,

સર્વ સંગનો કર પરિત્યાગ, અન્તરના ઉપયોગે જગ,

નવ ત્રિધ ગુપ્ત પાળો રીસ.

બબ્બા૦ ॥ ૨૩ ॥

ભભભ ભભતર ભાવે ભણા, પંચ ભાવને જ્ઞાને ગણા,

ભક્તિથી ધારો ભગવાન, અન્તરમાં જે પ્રગટ ભાન,

અન્તરના શત્રુને હણા.

ભભભ૦ ॥ ૨૪ ॥

મમમા માનવ ભવ ગુપ્તકાર, દશ દૃષ્ટાન્તે દુર્લભ ધાર,

મૂડી મોહ માયાને માન. કરેજ આતમનું તું ધ્યાન,

મગીયું રાતું કળુ ન હાર.

મમમા૦ ॥ ૨૫ ॥

યથા હિંસા યજ્ઞ નિવાર, હિંસામાં નહિ ધર્મ લગાર,
યાત્રી લે તું શાશ્વત મુખ, દુનીયા મુખને માની દુઃખ,
પંચ મહાવ્રત પ્રેમે ધાર. યથા૦ ॥ ૨૬ ॥

રરા કરતું આતમ રાગ, સારો ફરીને મળે ન લાગ,
રમત ગમતથી રહેજો દુર, સેવો ચેતન મુખ ભરપૂર,
કૃમિતથી દૂરે ઝડ લાગ. રરા૦ ॥ ૨૭ ॥

લલ્લા લોભે લક્ષણ જાય, લાલચથી શું પાપ ન થાય,
જાણો લોભ તેણે નહિ થોભ, નિર્મલ મનમાં પ્રગટે દ્વાભ,
ઉચ્ચ નીચને લાગે પાપ. લલ્લા૦ ॥ ૨૮ ॥

વળા વૈર વિસારો સહુ, જાણતાને શું બહુ કહું,
વિદ્યા વિનય વિવેક વિચાર, કરતાં ઉતરીયે ભવપાર,
વૈરે દુઃખમાં વાધે બહુ. વળા૦ ॥ ૨૯ ॥

શશા શાન્તિ રાખો રહેમ, શૂરા થઈને ગ્રહીએ નેમ,
શાન્ત સુધારસ પાનજ કરો, સ્વર્ગાદિકમાં જઈ અવતરો,
શાણપણથી પામે ક્ષેમ. શશા૦ ॥ ૩૦ ॥

પયા પદ્મચ્ચે લય લાય, સદ્ગુણમથી તે સમજાય,
આત્મ દ્રવ્ય આદરવો એક, જ્ઞાનવાન સોડહું એ ટેક,
રતનત્રયી સાવન ઉપાય. પયા૦ ॥ ૩૧ ॥

મસ્ત્રા મુમતિ સંગ રહો, શાશ્વત મુખમાં તેથી લહો,
ત્યજી કુલરા કૃમિત સંગ, દેખાડે દુર્ગતિના રંગ,
નિંદા હીનના સર્વે સહો. મસ્ત્રા૦ ॥ ૩૨ ॥

હહા હૃદયે શિવપુર જાએ, કરી કમાણી ખાંતે જાએ,
આતમને પરમાત્મ થાય, જન્મ મરણના દુઃખમાં જાય,
સોડહું સોડહું લણ કાણુ ધ્યાએ. હહા૦ ॥ ૩૩ ॥

અચ્ચા અહું લીલમાં ઘરો, મહામંત્ર ધ્યાવો મુખવરો,
કિંદિ કિંદિ મુખ જાનાર, શ્રદ્ધાથી ગણવે નરનાર,
મુક્ત મંત્ર અર્ધે દે ખરો. અચ્ચા૦ ॥ ૩૪ ॥

ગુર્જર સાબુદં આમે વાસ, કરીને રચના કીધી ખાસ,
 ભણનાં ગણતાં મંગલ માલ, મર્યો મિથ્યા માયા ઝાળ,
 બુદ્ધિસાગર મુખની આશ, ગુર્જર સાબુદં આમે વાસ ॥૩૫॥
 સંવત ઝોગણીસ ત્રેસસાલ, શુક્લ પક્ષ વૈશાખ રસાલ,
 અષ્ટમી શશિવારે શુભજોડ, કરતાં વાંછિત ફલે કરોડ,
 પવિત્ર મનમાં પ્રગટે વહાલ. સંવત ૧૧૩૬ ॥

૫૬.

૭૭

હંસા કોઈરે જણાવે જોગીગીચ, આ દેહ દેવગમાં રહેનારે,
 હંસા માયાના મુલકનો મોછસોચ, એની શુદ્ધ કોઈ પાવંતરે,
 હંસા ૧

હંસા પરખે હારો કોઈ પારખુંચ, લહે તત્વન મૂક ન ગમારે,
 હંસા પિંડનો ઘડનારો માંહે પરીધોચ, કરોલીધો રચીને જેમ
 ઝાળરે હંસા ૨

હંસા અલખ પ્રદેશે મહાલગુંચ, હંસા ઘડમાં લગાવી ધ્યાનરે,
 હંસા નિર્મલ વ્યાપિ અગમંચ, હંસા કીજે અમૃત પાનરે. હં ૩
 હંસા જોગીગીજાણાવેજોગ જ્ઞાનધીચ, હંસા જ્યાં નહિ બેઠ પ્રચારરે,
 હંસા અનહદ આનંદ જોગધીચ, હંસા વિસરે

હંખ અપારરે. હંસા ૪

હંસા ગુરૂ મળે જ્ઞાન બનાવશેચ, ભાવે બેઠ જણાવે બેદરે,
 હંસા બુદ્ધિસાગર સાચા સંગનીચ, પ્રેમ કરશે

સાચી સંવરે. હંસા ૫

સાબુદં.

પ્રેમીડા બતલાવેરે; કોઈ મારો પ્રેમીડા બતલાવે,
 પ્રેમી વિના હું નિશાદેન હર, પ્રેમી મળે મુખ થાવેરે કોઈ ૧
 પ્રેમ ન મળતો વાટે ઘાટે, સઘળું શૂન્ય કહાવેરે. કોઈ ૨
 પ્રેમના પ્યાલા પીધા જેણે, તેને કશુંચ ન લાવેરે. કોઈ ૩
 જલ ખીચ મીન કમલ જલ જેવો, પ્રેમ પ્રભુ પરખાવેરે. કોઈ ૪
 બુદ્ધિસાગર આતમ સ્વામી, ભકિતથી એમ ગાવેરે. કોઈ ૫
 સાણુદ.

અખંદુ એસો જ્ઞાન વિચારી—એ રાગ.

હંસા હરદમ તત્ત્વ વિચારો, આપહિ આંધે આપહિ છાડો;
 નિશ્ચયથી તું ન્યારો. હંસા ૧
 નય વ્યવહારે અનેક કહાવે, યું સદગુરુ સમજાવે,
 નિશ્ચય નયથી એક રૂપ તું, જિન વચનામૃત ગાવે. હંસા ૨
 વ્યવહાર અને નિશ્ચય દોનયના. ભેદ કહ્યા છે ગ્રન્થે,
 સાતનયો ઉપનય છે સાતસેં, ભાખ્યા જિન નિગ્રંથે. હં ૩
 સહુ સાપેક્ષે વર્તે સાચા, નિરપેક્ષે સહુ કાચા,
 કથના વસ્તુ સ્વરૂપ તે સર્વે, ઉપદેશે જીન વાચા. હંસા ૪
 દુર્ગમ ગંભીર નયનું સ્વરૂપ છે. જ્ઞાની ગીતારથ જાણે,
 નયઉદ્દિષ્ટિમાં તાર વિનામૃદ, બુદ્ધિનો દુઃખ માણે. હંસા ૫
 અનંદાન્ત વસ્તુ સહુ સાચી. કથન કરે જિન વાણી.
 બુદ્ધિસાગર સત્ય વિચારી. તત્ત્વારથ કંઠા તાણી. હંસા ૬
 સાણુદ.

કાનુડો ન જાણે મોરી પ્રીત. એ રાગ.

કરે તું યાસોયાસો જાપ, તત્ત્વ સ્વરૂપનો હંસારે કરતું ૦
 હૃદયે ધૃતિયો ઠારી, સ્થિરતા ઉપયોગે ધારી,
 રમજો રંગે સુખ ભરપૂર, સાચો આતમદેવારે. કરતું ૦ ૧
 જેને માગે તે આપે, દુખડાં કાણુમાંહિ કાપે,
 શક્તિ અનતિનો દાતાર, હરિહર બ્રહ્મા પોતેરે, કરતું ૦ ૨
 શુભે શાતાનો ભોગી, અશુભે અશાતા યોગી,
 શુદ્ધ સ્વભાવે નિઝગુણ ભોગ, ક્યાં તું પંદમાં ગોતેરે. કર ૩
 ભક્તિ પ્રીતિથી સેવે, પરમાત્મ પદને દેવે,
 પ્યાતા ક્યેય સ્વરૂપે આપ, પ્યાને હૃદયે વારેરે. કરતું ૦ ૪
 અંતર આતમ આરાધો, કાણુથી કારજ સાધો,
 બુદ્ધિસાગર શિવસુખ હોદર, મગટે દીક્ષમાં ભારીરે. કરતું ૫
 સાણુંદ.

કાનુડો ન જાણે મોરી પ્રીતી—એ રાગ

આતમ નિજ ઘરમાં તું આવ, સમજણ સત્ય વિચારીરે, આતમ ૦
 પરપર રમતાં તું દુઃખી. કબહુ ન ધર્યો મુખી,
 વેઠ્યા દુઃખડાં વારંવાર. કુમતિ સંજે ભારીરે, આતમ ૦ ૧
 બહિરાતમ યોગે ભારી. અંતર રૂઢિને લારી,
 કર્મ પિતૃકર્મમાં પાડ્યો પાપ. મુગ્ધા સર્વ વિચારીરે, આતમ ૦ ૨

પરગૃહે ભમતાં ભીખારી, હિ-તમ કલવટ હારી,
 થઈયો આશાનો તું દાસ, ગણીને તૃષ્ણા પ્યારીરે. આતમ ૩
 નિજ ઘરમાં શાંતિ મુખરાશિ, ચેતન તેનો વિદ્યારી,
 આતમ અનુભવ અમૃતમેવ, સેવા કીજે સારીરે. આતમ ૪
 નિજ ઘરમાં પ્રભુતા છે તારી, માની હિત શિક્ષા મારી,
 અસખ્ય પ્રદેશે દષ્ટિવાળ, અંતર સુરતા ધારીરે. આતમ ૫
 મુખતિ વચનો વિચારી, દીલમાં સાચાં અવધારી,
 આતમ આવ્યો નિજઘર લહેર, મુખતિ સંગ વિહારીરે, આતમ ૬
 નિજઘરમાં આનંદ વસીયો, રમતા સંગે થઈ રસીયો,
 બુદ્ધિસાગર મુખડાં પાય, કર્મ કલંક વિહારીરે. આતમ ૭
 સાબુંદ.

પદ.

૮૨

કાનુડો ન જાણે મોરી પ્રીત—એ રાગ.
 છવડા હજી અવસ છે બેશ, ભજી લે પ્રભુને ભાવેરે છ
 કુમતા કુટિલતા સંગે, રમતો તું નિશદિન રંગે
 લોભે લક્ષણ સઘળાં ખોઈ, મોહ મદિરા પીનેરે; છ ૧
 સમતાનો સંગ ન કીધો, મુક્તિ મારગ નવિ લીધો;
 યોગ્યાયોગ્ય ન જોયું કાંઈ, મોહિ અન્ય બનીનેરે. છવડા ૨
 સાધુની સંગત નહિ કીધી, દુર્ગતિ વાળજ તે લીધી;
 મૂરખ મનમાં મું મલકાય, પડતું રહેશે ભાણુરે. છવડા ૩
 આટો અવગો અધડયો, લડમી માટે તું ધાયો;
 તાર કદીય ન તેહ ધનાર, સમજી સમજી લેનેરે. છવડા ૪
 જાને માટે તું ફરસીયો, થઈને માયામાં રસીયો;
 મુખ નારી પુરુષમાં તલસાર, જડમાં જડતા ભાસેરે. છવડા ૫

અનુભવ અન્તરમાં ધારે, જલથી આતમને તામે;
 પામી પ્રેમ મુદ્દમ જાન, ધ્યાને અનંદ હરીરે. ૬૭૫ ૬
 કરેલ પરમાત્મ પ્રીતિ, ધારી અન્તરમાં રીતિ;
 શ્રુતિસાગર શિવપદ પાપ, દિવસ ચિતન મનેરે. ૬૭૬ ૬
 સાબુદ.

કર ચિતન શિવપુર નૈયારી, પર પુદ્ગલની છાડી યારી;
 ચિદમન ચિતનચિત વિચારી, છાડીરે તું દુનિયાદારી. ૬૭૭ ૧
 જ્ઞાનથી વ્યાપક દ્રવ્યે અવ્યાપક, ઐકાનેકથી ધર્મ પ્રસાધક;
 બિજાલિજ સ્વરૂપી સાધ્યો, ત્યજી તેને ક્યાં જડમાં રાધ્યો કરં ૨
 રા ઉપયોગી નિજગુણ ભોગી, નહિ પુદ્ગલના ભોગી રોગી.
 બહુ નામી પણ લેહ અનામી, શકિત અનંતિતા જે સ્વામી કરં ૩
 તિરોબાવે જે શુદ્ધ કલ્યાય, બંધિત પ્રભાવે શિવ લલ્યાય;
 સમકિતથી અન્તર આતમજે, કાર્યિક બાવે પરમાત્મજે કરં ૪
 ધ્યાને આતમને આરાધે, અનુભવ અન્તરમાં બાહુ વાધે;
 આનંદ મંગલ માતા પ્રગટે, રાગાદિક દોષો સહુ વિધટે. ૬૭૮ ૫
 મુખની શ્રદ્ધા અન્તર વાસે, ભવ મંથલતા દૂરે નારે;
 શ્રુતિસાગર ધ્યાનાબ્યારે, ધ્યાતા તત્ત્વ સ્વરૂપ પ્રકાશે, ૬૭૯ ૬
 સાબુદ.

અનુભવ તમાસા લમને લીલા, જ્ઞાનિ જન મન
 રીતરે. આ અજબ તમાસા
 દીડી કુંજર અગતી દેખી, લુંગી મનમાં રોવેરે. આ ૧
 ૮

પરગૃહે ભમતાં લીખારી, હૃન્તમ કુલવર હારી,
 ધમ્યો આશાનો તું દાસ, ગણીને તૃણા ખ્યારીરે. આતમ ૩
 નિજ ઘરમાં શાશ્વત સુખરાશિ, ચેતન તેના વિશ્વાસી,
 આતમ અનુભવ અમૃતમેવ, સેવા કીજે સારીરે. આતમ ૪
 નિજ ઘરમાં પ્રભુતા છે તારી, માની હિત શિક્ષા મારી,
 અસખ્ય પ્રદેશે દ્વિવાળ, અંતર સુરતા ધારીરે. આતમ,
 સુમતિ વચનો વિચારી, દીલમાં સાચાં અવધારી,
 આતમ આઠ્યો નિજઘર હોરે, સુમતિ સંગ વિહારીરે, આતમ ૬
 નિજઘરમાં આનંદ વસીયો, રમતા સંગે થઈ રસીયો,
 બુદ્ધિસાગર સુખડાં પાય, કર્મ કલંક વિહારીરે. આતમ ૭
 સાબુંદ.

પદ.

૮૨

કાનુડો ન જાણે મોરી પ્રીત—એ રાગ.
 જીવડા હજી અવસ છે ગેશ, ભજી લે પ્રભુને ભાવેરે જી
 કુમતા કુટિલતા સંગે, રમતો તું નિશદિન રંગે
 લોભે લક્ષણ સઘળાં ખોઈ, મોહ મદિરા પીનેરે; જી ૧
 સમતાનો સંગ ન કીધો, મુકિત મારગ નવિ લીધો;
 યોગ્યાયોગ્ય ન જોયું કાંઈ, મોહે અન્ધ બનીનેરે. જીવડા ૨
 સાધુની સંગત નહિ કીધી, દુર્ગતિ વાટજ તેં લીધી;
 મૂરખ મનમાં શું મલકાય, પડતું રહેશે ભાણુંરે. જીવડા ૩
 આડો અવળો અથડાયો, લક્ષ્મી માટે તું ધાયો;
 તારૂ કદીય ન તેહ થનાર, સમજી સમજી લેનેરે. જીવડા ૪
 શાને માટે તું ફસીયો, થમને માયામાં રસીયો;
 સુખ નહીં પુદ્ગલમાં તલભાર, જડમાં જડતા ભાસેરે. જી ૫

અનુભવ અન્તરમાં ધારે, જડતી આતમને તારે;
 પામી પ્રેમે શુદ્ધગમ જ્ઞાન, ધ્યાને મનડું ઠારીરે. ૭૫૬૦ ૬
 કરજે પરમાતમ પ્રીતિ, ધારી અન્તરમાં રીતિ;
 શુદ્ધિસાગર શિવપદ પાચ, ચિદ્ધન ચેતન રંગરે. ૭૫૬૦ ૭
 સાખુંદ.

૫૬.

૮૩

કર ચેતન શિવપુર તૈયારી, પર પુદ્ગલની છાડી યારી;
 ચિદ્ધન ચેતનચિત્ત વિચારી, છાડીતે તું દુનિયાદારી. ૬૨૦ ૧
 જ્ઞાનથી વ્યાપક દ્રવ્યે અવ્યાપક, એકાનેકથી ધર્મ પ્રસાધક;
 સિદ્ધાન્તિત્ર સ્વરૂપી સાચો, ન્યથા તેને ક્યાં જડમાં રાચો ૬૨૦ ૨
 જો ઉપયોગી નિજગુણ ભોગી, નહિ પુદ્ગલનો ભોગી રોગી.
 બહુ નામી પણ જોડ અનામી, શક્તિ અનંતિનો જે સ્વામી ૬૦૩
 તિરોલાચે જે છવ કહાય. વ્યક્તિ પ્રભાચે શિવ લહાય;
 સમક્તિથી અંતર આતમજે, દાવિદ ભાવે પરમાતમજે ૬૨૦ ૪
 ધ્યાને આતમને આરાધે, અનુભવ અંતરમાં બહુ વાધે;
 આનંદ મંગલ માલા પ્રગટે, રાગાદિક દોષો સહુ વિધટે. ૬૨૦ ૫
 શુભની ઝડા અન્તર વાસે, ભ. જંચલના દરે નારે;
 શુદ્ધિસાગર ધ્યાનાવ્યાસે. ધ્યાના ૧૪ સ્વરૂપ પ્રકારે. ૬૨૦ ૬
 સાખુંદ.

૫૮.

૮૪.

અનુભવ તમાસા દમને દાસ. ગ્યાને જન મન

રીસે. આ અનુભવ તમાસા

દીડી કુંવર જગની દેખી. દુનિાં જનમાં રોવેરે. આ ૫

માખી ચાલે પર્વત હાલે, અધો આરશી દેખેરે. આ૦ ૨
 વાદળ વરશ્યું ચાતક તરશ્યું, હુલો હર્યે દોડેરે. આ૦ ૩
 મુંગો ગાવે ટુંટ બજવે, શીતલ અગ્નિ થાવેરે. આ૦ ૪
 સિંહ શશાના ભયથી હાર્યો, વાનર નાણું પરખેરે. આ૦ ૫
 કીડીએ જલાધને પીધો, રૂધક સર્પને ગળતોરે. આ૦ ૬
 છુદ્ધિસાગર ઘરમાં શોધો, રાત્રે મુરજ ઝળહળતોરે. આ૦ ૭
 સાણુંદ,

મુણે સત્યોપાય શિવપત્યનોરે. જિતવાણી કથે મુખકાર. મુ.
 અસ્તિનાસ્તિ મુદ્રાંકિત દ્રવ્યછેરે, સહુ સાપેક્ષતા નિર્ધાર મુ. ૧
 સ્યાદ્રાઢ વચન છે ધર્મનુંરે, ઉત્સર્ગ અને અપવાદ; મુણ૦
 વ્યવહાર નિશ્ચયનય સાધનારે, એકાન્તે નહીં જ્યાં વાદ મુ. ૨
 નયસપ્તપ્રરૂપિત આતમારે, નયસપ્ત ગ્રહીત જ્યાં ધર્મ મુ.
 જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રની સેવનારે, જેથી નાસે અનાદિનાંકર્મ. મુ. ૩
 નવનવોપદેશ જ્યાં ભાખિયોરે. કહ્યા સત્ય નિક્ષેપાચાર; મુ.
 ભંગી સપ્ત સંક્ષેપમાં સમાયછેરે, જ્યાં સર્વ વચનનો સાર મુ. ૪
 દ્રવ્યક્ષેત્રને કાલ ભાવ વસ્તુમાંરે. જ્યાં સમ્યગ લહે અવતાર; મુ.
 જ્ઞાન ક્રિયા સાધનથી સાધીએરે; સાધ્ય સિદ્ધ લહે મુખકાર. મુ. ૫
 ઉપાદાન નિમિત્તથી સાધનારે, પત્ર દેતુથી કાચ સખાય; મુ.
 દેવે કાલાનુસારે સાધનારે, યતિ શ્રાદ્ધ માગ વર્તાય. મુ. ૬
 મુદ્ મુખથી ઉપદેશ મુણે ધર્મનોરે. દ્રવ્ય ભાવે ક્રિયા જ્યાં ધર્મ. મુ.
 લહે છુદ્ધિસાગર શુદ્ધ ધ્યાનથીરે. સત્ય સાધન

સિદ્ધનાં શમ. મુણ૦ ૭
 સાણુંદ.

૫૬. દુઃખી તું દીકરી મારી-એ રાગ.

- ધનન ધનો હવે પ્યારો, વચન માનો જરૂર મારો;
 મુસાફર તું જગતમાં છે, સમજશે સત્ય શામાં છે. ૧
 દેખાતું તે નહીં તદ્દાર, થશે દિન એક તે ન્યાહ;
 કુસી ફાગર હરખાયા, બુસી માયા અને કાયા. ૨
 ફાગર ખાની મું કુસે છે, માહુખિયમાં મું કુસે છે;
 બજશે સત્ય જિન દેવા, ખરા તે શાંતિના મેવા, ૩
 ફના એક દીન મહુ દોષો, અરે તું આંખથી કોરો;
 મદા તું પ્યાનમાં જાગી, અન્યદેના થા અહુ રાગી. ૪
 મજશે સાથ મિત્ર બવા, મહીસે મમની નાવા;
 મુઠ્ઠયખિય શાંતિના બેસી, યનોડ બાજ છે હસી. ૫

શાહુદ.

- દેખો અન્યદેમાં આનખારે, મુખ શાંતિનું ધામ. મુખડ દેખો
 પ્રેમે કરો તલ પુરનારે, જેનું દુઃ છે નામ. દેખો ૧
 આનખામિમુખના દીજએરે, ત્યાગો પુરનાર આશ. ત્યાગો ૨
 શાંતિનુરસાન આપએરે, કરો સમ મુવાસ. દેખો ૩
 બુદ્યા માયાના નોરેમાંરે, જરૂર પાનનું જ્ઞાન. જરૂર દેખો ૪
 જ્ઞાન વિના મું માહીરે, માન વિના મું દાન. માન. દેખો ૫
 અનિદા ન જાણી આંખએરે, એક આનખનામ. એક દેખો ૬
 મુઠ્ઠયાન નુર કાંમથીરે, સમ મુવાસ. સમ દેખો ૭

મુઠ્ઠયાન.

સાચાં માનસે સ્વામી, આતમ દીક્ષમાં આવજેરે,
 દેવદાસે મહાત્મા જગાવી, નિર્લેષપદે બે પાવજેરે. સાચાં ૧
 મનને સરિયાં જગાવી ભરિયા, પોતી આતમચાને વરીયા;
 મહાત્મા દીક્ષમાં તેને પ્રેમચક્રી પદપાવજેરે, સાચાં ૨
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ;
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ; સાચાં ૩
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ; સાચાં ૪
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ; સાચાં ૫
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ; સાચાં ૬
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ; સાચાં ૭
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ; સાચાં ૮
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ; સાચાં ૯
 જોડે જોડે જોડેની બાંધે, નિજગુણે કરાં આપ સ્વભાવ; સાચાં ૧૦

૨. આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૥

આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૧
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૨
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૩
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૪
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૫
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૬
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૭
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૮
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૯
 આતમ ચરુદાસે નિજગુણે નિજગુણે, ૧૦

આદ્યજ્ઞાનથી લોકમાં. માનપુત્ર નો થાય.	
ક્રોધા વડતા આઘના, આદ્યદૃષ્ટિના પાય.	૬
પન્થમ ગતિ દાતાર છે, સન્યજ અનુભવ માન.	
અન્તર દૃષ્ટિ જગતાં, હોય અનુભવ ભાન.	૭
અન્તર દૃષ્ટિ ચેતના, ન્યાયે પુદ્ગલ ગંગ.	
આત્મસ્વરૂપે સમજતા, સમતા ગંગ તરંગ.	૮
આત્માનુભવ પોગથી, ઝળકે આત્મમજ્જીવ,	
સ્થિરપયોગે ધ્યાનથી, અન્તરમાં ઉદોત.	૯
આત્મપોર્ણી જે મુખ, લહે, હોય ન તે મુખ ક્યાંય,	
ઈન્દ્રાદિક પદવી લહે, તોપણ દુઃખની છાંય.	૧૦
જે પામ્યા તે ત્યાં રમ્યા, ભુલ્યા પુદ્ગલ ભાન,	
મુખ સંગે રમે રમે, પ્રાપ્તિ શિવકર સ્થાન.	૧૧
મન ચંચલતા ત્યાં મટે, દર્શન સ્પર્શન યોગ,	
ભોગી થઈ ત્યાં ભોગવે, અનંત મુખનો ભોગ.	૧૨
જડ પુદ્ગલના ભોગને, જાણ્યા મનમાં રોગ,	
જ્ઞાનાશાતાવેદની, ટપ્પીયા તેના રોગ.	૧૩
ચિનાશિક પુદ્ગલ સહુ, તનધન મન્દિર પેખ,	
અચિનાશી છે આત્મનો, ઈર્મજ જ્ઞાન લેખ.	૧૪
પુદ્ગલ પ્રપંચ કારમા, ત્યાં શું મુખની આશ,	
પર આશાથી પ્રાપ્તિયા, થાવે જગના દાસ.	૧૫
અન્તરાત્મા ધ્યાનથી, સેવા સત્ય સદાય,	
શક્તિ અનંતિ જેદની, સ્મરતાં શિવમુખ થાય.	૧૬
સ્મરતાં આત્મ સ્વરૂપમાં, પામે યોગી મુખ,	
પર પુદ્ગલમાં જે રમે, પામે તે મન દુઃખ.	૧૭
મન વચ્ચે કાયા લિપ્ત છે, આત્મ તત્ત્વ મુખકાર,	
રતનચીનું ધામ છે, શુદ્ધરૂપ નિરધાર.	૧૮

શુદ્ધરૂપ પરમાત્મા, સન્તાથી પરણાય,	
સેવો દ્યાવો આત્મા, વ્યકિત ભાવે થાય.	૧૯
પ્રેમ ભકિત વિદ્યાસથી, સેવો આત્મ દેવ,	
આત્મ તે પરમાત્મા, કીજે તેની સેવ.	૨૦
શુદ્ધરૂપમાં ચેતના, રમતી રહે નિશ્ચિન્ન,	
તો પ્રગટે સુખ સંતતિ, પરપુદ્ગલથી ભિન્ન.	૨૧
આત્મ સ્વભાવે રમણતા, સત્ય ચરણ અવધાર,	
ગુણ સ્થાનક આરોહવા, પર પરિણિતિ નિવાર.	૨૨
પર પરિણિતિના નાશથી, સ્થિરતા ઘટમાં થાય,	
અખણડ ચિન્મય ચેતના, શુદ્ધ રૂપતા પાય.	૨૩
સારસાર સહુ ગ્રન્થનું, સમ્યક્ ચેતન જ્ઞાન,	
ચેત્યા તેમાં જે રમ્યા, પામ્યા શાશ્વત સ્થાન.	૨૪
અનુભવ જ્ઞાને ઓળખે, જ્ઞાની શિવપુર પન્થ,	
નિશ્ચય ચરણે તે રમ્યા, સત્ય થયા નિર્ગ્રન્થ	૨૫
ભોગ પદમાં લેપતા, જ્ઞાની કળુ ન પાય,	
જલપંકજવત્ ભિન્ન તે, અન્તરમાંહિ સદાય.	૨૬
અન્તર વૃત્તિ આત્મા, ઔદયિક ભાવે ભોગ,	
ભોગવતાં પણ યોગિજે, ટાળે ભવભય રોગ.	૨૭
બાહ્યચરણ ચારિત્રમાં, એકાન્તે નહિ ધર્મ,	
આત્મજ્ઞાન વિના કદી, ટળે ન આઠે કર્મ.	૨૮
અન્તરનું ચારિત્ર તે, ચક્ષુ થકી ન જણાય,	
દૃશ્ય વસ્તુ પુદ્ગલ સદા, ચેતો આત્મરાય.	૨૯
અલ્પ સમયમાં સાધીએ, આત્મતત્ત્વ સુખકાર,	
લહો ભવિ શુદ્ધાત્મને, પરમ તત્ત્વ અવતાર.	૩૦
સિદ્ધ્યા સિદ્ધે સિદ્ધશે, કરી કર્મનો આંત,	
તે સહુ આત્મ જાણીને, ઇમ ભાષે ભગવન્ત.	૩૧

આત્મિક કુન્ધ દેવભાવના, ઉપયોગે છે ધર્મ,
 બુદ્ધિયુગ્મ સુખ શાંતિથી, પામે શાશ્વતશર્મ,
 અનુભવ અવિશી કહી, ગામ પોર દિન એક,
 વિચરી આત્મ દેશમાં, પામી સાચી રેક. ૩૩

ધોરગામ.

ગોપવજી સન્દેશો કહેજો શ્યામને—એ રાગ,

આત્મપદ,

૬૦

જ્ઞાનાનન્દી તત્ત્વસ્વરૂપી આત્મા,
 અન્તર્ધર્મી પુરુષોત્તમ ભગવાનજો.
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકરને ગોપાળજી,
 અતેક નામે શોભે તું ગુણવાનજો. જ્ઞાનાનન્દી. ૧
 અન્તર દૃષ્ટિ દર્શન કીજે આત્મનું,
 નારો તેથી ભવભય બ્રાહ્મિ ભર્મજો.
 સગુણ નિર્ગુણ આત્મ તું સાપેક્ષથી,
 અતેકાન્ન દેવભાવી તદ્દારો ધર્મજો. જ્ઞાનાનન્દી. ૨
 તદ્દારી ભક્તિ સ્વિચરના શાન્તિ આપતી,
 દેવપર પ્રકાશક નિરાધાર નિર્ધારજો.
 સ્વયમ પુરુષ પૂજે આત્મમનાયને.
 પમાય તેથી ભવચાગરના પારજો. જ્ઞાનાનન્દી. ૩
 રાગકેયથી અદ્વિતીયમપદ અર્જીને.
 કરજો તેના જ્ઞાનદૃષ્ટિથી નાશજો.
 સ્વિચરોપયોગે અગા તત્ત્વ દેવરૂપમાં.
 અસંખ્ય પ્રદેશે ક્ષાયિકભાવે વાગજો. જ્ઞાનાનન્દી. ૪

શુદ્ધરૂપ પરમાત્મા, સન્તાથી પરબ્રાહ્મ,	૧૮
સેવો ધ્યાવો આત્મા, વ્યકિત ભાવે થાય.	
પ્રેમ ભકિત વિદ્યાસથી, સેવો આત્મ દેવ,	૨૦
આત્મ તે પરમાત્મા, કીજે તેની સેવ.	
શુદ્ધરૂપમાં ચેતના, રમતી રહે નિશ્ચિન્ન,	૨૧
તો પ્રગટે સુખ સંતતિ, પરપુદ્ગલથી ભિન્ન.	
આત્મ સ્વભાવે રમણતા, સત્ય ચરણ અવધાર,	૨૨
ગુણ સ્થાનક આરોહવા, પર પરિણિતિ નિવાર.	
પર પરિણિતિના નાશથી, સ્થિરતા ઘટમાં થાય,	૨૩
અખણ્ડ ચિન્મય ચેતના, શુદ્ધ રૂપતા પાય.	
સારસાર સહુ ગ્રન્થનું, સમ્યક્ ચેતન જ્ઞાન,	૨૪
ચેત્યા તેમાં જે રમ્યા, પામ્યા શાશ્વત સ્થાન.	
અનુભવ જ્ઞાને ઓળખે, જ્ઞાની શિવપુર પન્થ,	૨૫
નિશ્ચય ચરણે તે રમ્યા, સત્ય થયા નિર્ગ્રન્થ	
ભોગ પદમાં લેપતા, જ્ઞાની કણુ ન પાય,	૨૬
જલપંકજવત્ ભિન્ન તે, અન્તરમાંહિ સદાય.	
અન્તર વૃત્તિ આત્મા, ઔદયિક ભાવે ભોગ,	૨૭
ભોગવતાં પણ યોગિજે, ટાળે ભવભય રોગ.	
ખાલ્યચરણ ચારિત્રમાં, એકાન્તે નહિ ધર્મ,	૨૮
આત્મજ્ઞાન વિના કદી, ટળે ન આડે કર્મ.	
અન્તરનું ચારિત્ર તે, ચક્ષુ થકી ન જણાય,	૨૯
દૃશ્ય વસ્તુ પુદ્ગલ સદા, ચેતો આત્મરાય.	
અલ્પ સમયમાં સાધીએ, આત્મતત્ત્વ સુખકાર,	૩૦
લહો ભવિ શુદ્ધાત્મને, પરમ તત્ત્વ અવતાર.	
સિદ્ધયા સિદ્ધે સિદ્ધશે, કરી કર્મના અંત.	૩૧
તે સહુ આત્મ જાણીને, કમ ભાગે ભગવન્ત.	

આત્મિક કુલ્ય સ્વભાવના, ઉપયોગે છે ધર્મ,
 બુદ્ધિયુગ્મ સુખ શાંતિથી, પામે શાશ્વત્તર્ય,
 અનુભવ અવિશી કહી, ગામ પોર દિન એક,
 વિચરી આત્મ દેશમાં, પામી સાચી રેક. ૩૩

પોરગામ.

ઓધવજી સન્દેશો કહેજો શ્યામને—એ રાગ,

આત્મપદ,

૬૦

જ્ઞાનાનન્દી તત્ત્વસ્વરૂપી આત્મમા,
 અન્તર્યામી પુરૂષોત્તમ ભગવાનજો.
 બ્રહ્મા વિષ્ણુ શંકરને ગોપાળજી,
 અનેક નામે શોભે તું ગુણવાનજો. જ્ઞાનાનન્દી. ૧
 અન્નર દૃષ્ટિ દર્શન કીજે આત્મનું,
 નામે તેથી ભવભય બ્રાહ્મિ ભર્મજો.
 સુગુણ નિર્ગુણ આત્મ તું સાપેક્ષથી,
 અનેકાન્ત સ્વભાવી ત્હારો ધર્મજો. જ્ઞાનાનન્દી. ૨
 ત્હારી ભક્તિ સ્થિરતા શાન્તિ આપતી,
 સ્વપર પ્રકાશક નિરાધાર નિર્ધારજો.
 સંયમ યુષ્ઠે પૂજે આત્મરાયને,
 પમાય તેથી ભવસાગરના પારજો. જ્ઞાનાનન્દી. ૩
 રાગદોષથી અહિંસાતમપદ જાણીને,
 કરજો તેનો જ્ઞાનદૃષ્ટિથી નાશજો.
 સ્થિરોપયોગે જાગે તત્ત્વ સ્વરૂપમાં,
 અસંખ્ય પ્રદેશે દ્વાયિકભાવે વાસજો. જ્ઞાનાનન્દી. ૪

સામગ્રી પામીને નાનમ ચેતજે,
 ભોદુમાયાને કરજે નહિ વિદિસજે,
 ત્રિપથ વિદ્યારો વિપત્તી થઈ જાણજે,
 પરપુદગલની દોરી રજે આશજે,
 અપરજા અવિભાગીની મોઢી આસજે,
 રાતરોનમાં સદુજ્જન તુલને પ્રાપજે,
 જુદિભાષર અવિભાષે જગાપવા,
 સમોત્તમ દેવમ કરજે દિવસાયજે,

જાનાનવી.

જાનાનવી.

ૐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

સામુદ્ર.

સોયવટ મન્દેશા કોલેને રયામને—ૐ સમ,

૩૧

વિદ્યારો ચેતવટ વોલેને જામને,

સરોનકામાં અપુ નિદુકા જામને,

કોઈ ઉત્તમ વોલેને કુરે ચેતવે,

વેગલુ નિદાવશથી ફાગાં જામને.

વિદ્યારો ૧

સર સરોનકા વોલેને નિદુકા જામને,

વેગલુ નિદાવશથી ફાગાં જામને.

સર વિદ્યારો નિદાવશથી ફાગાં જામને,

સર વિદ્યારો નિદાવશથી ફાગાં જામને.

વિદ્યારો ૨

સર વિદ્યારો નિદાવશથી ફાગાં જામને.

સર વિદ્યારો નિદાવશથી ફાગાં જામને.

સર વિદ્યારો નિદાવશથી ફાગાં જામને.

સર વિદ્યારો નિદાવશથી ફાગાં જામને.

વિદ્યારો ૩

મુખની ધારા પ્રગટી સદજ, સમાધિથી,
 શમ્યા ચિદ્રૂપો પામી સ્થિરતા યોધજે;
 વિષય વાસના આશા તુલ્યા પ્રજના,
 નાશ દોષો મોહ માયાને દોધજે.
 અનુભવ યોગે તાળી લાગી ધ્યાનની,
 આદ્ય સાવત્રું ભૂલાત્રું સદુ ભાનજે;
 આતમ રાગે રંગાણી છે ચેતના,
 સેવે ઘટમાં મુદ્દ બુદ્ધ ભગવાનજે.
 દ્યાસોદ્યાસે સમરો શાંત કૃપાળુને,
 દરશો દરજા ધ્યાસ આપો આપજે;
 દુરતાં દુરતાં ખાતાં ખીતાં પહેરતાં
 ધંધો કરતાં મુરતાની છે છાપજે.
 દેહિ પલ્લુ વિદેહિ પોતે એકલો,
 ન્યારો અંતરધી કરતો સદુ કામજે;
 દુષોપશમ ઉપશમ ભાવે છે સાધના,
 દેશે દર્શન દીન દયાળુ સમજે.
 સેવો ધ્યાવો બુદ્ધો આતમરામને,
 એનાથી સમજે છે જીવો સર્વજે;
 જીવ શિવનો ભેદભાવ ઝઘડો રહ્યો,
 બુદ્ધિસાગર, નાડો મિથ્યા ગવંજે.

ચિદાનંદ ૪

ચિદાનંદ ૫

ચિદાનંદ ૬

ચિદાનંદ ૭

ચિદાનંદ ૮

સાષ્ટંદ.

ઓધવજી સંદેરે કેજે સ્યામને એ રાગ.

પદ.

૮૨

સ્યામીને સેવક તું ધ્યાસ આતમા,
 અવ્યાપક પલ્લુ જ્ઞાને વ્યાપક સર્વજે;

અવિનાશી પણ અનિત્ય તું પર્યાયથી,
તુજને જાણ્યાં નાહો મિથ્યા ગર્વજે.

સ્વામીને ૧

આતમભાવે માયા અસતી જાણીએ,
જહ સ્વભાવે છતી માયાને પેળજે;
સંગ્રહની સન્તાથી એકજ આતમા;

અનેક વ્યક્તિ ભાવે આતમ દેખજે.

સ્વામીને ૨

નાક વિના શોભે નહિ મુખ સંસારમાં,
વર વિના શોભે નહીં જેવી જનજે;
મીઠા પણ ભોજનની શોભા જેહવી.

જ્ઞાન વિના આતમનું એવું જાણજે.

સ્વામીને ૩

જ્ઞાન વિના સાધો શું આતમ સાધના,
આતમ જ્ઞાને ટળશે કર્મ વિકારજે,
બુદ્ધિસાગર અવસર પામી ચેતીએ,
સદ્ગુણોને સત્ સંગમ આધારજે.

સ્વામીને ૪

સાણુંદ.

૫૬

૯૨.

(પદ્યપ્રભુ પ્રાણસે પ્યારા—એ રાગ.)

જગતના જેલ છે ખોટા. કદી નહીં થાય મન મોટા. જગત ૧

સદા છે દુઃખ માયામાં. સદામુખ ધ્યાન ઢાયામાં;

પ્રભુનું નામ મુખ આપે, પ્રભુનું નામ દુઃખ કાપે. જગત ૨

પ્રભુ ભક્તિ ન જો થાશે, તદા દિન દિન દુઃખ થાશે;

હમસરી ગા છનેવરને, હૃદય તું દેવને ધરને. જગત ૩

મુગા જે માજમાં માતા, તથા જે દેવને ગાતા;
 જગતમાં જન્મ વાર્યા તે, ભજન વિષ્ણુ જન્મ હોયોને. જગત ૪
 ઉવડની આંખ મીંચાશે, તદા તું ખૂબ પડ્યાશે;
 હજી છે દાધમાં બાજી, કરી લે આત્મને રાજી. જગત ૫
 ગાદી મારા ગમ્મત ગાદી, મુંદર રાધ્યા અને લાદી;
 મળેલા બોગ એ જશે, પાછળથી ફોડ તે ખાશે. જગત ૬
 ગણી તું ફેક ફુનિયાને, પ્રભુના ભવ્ય શુભ ગાને;
 બુદ્ધવિદ્ય સંતનો સંગી, અરે તે મુખ શુભ રંગી. જગત ૮
 માધાવી.

પદમ પ્રભુ પ્રાણે પ્યારા—એ રાગ.

૫૬.

૯૯

અંબોને તંબા સમા જાનિ, અંબોને તંબા સમા રાનિ;
 પશુ પાંખી અમારાં છે, અમારાં તે તમારાં છે. અંબોને ૧
 નદિ ફો ફોડનું વેરી, નદિ ફો ફોડનું ચેરી;
 સાધુ હવ મિત્ર મદારા છે, મમત્વ ભાવ વિસાર્યા છે, અંબોને ૨
 હોયોને પ્રમથી બેઠું, અમારે કંઈ નદિ ઉઠું;
 અમારે સવંધી હજવું, અમારે સવંધી મજવું. અંબોને ૩
 દયા ગંગા દુદય બોલી. અંબોને પ્રમથી કોલી;
 અમારામાં સદા સીલે. અનંગા મુખ ગત દીલે. અંબોને ૪
 અમારી આંખમાં ચંદ્ર, અમારા નેત્રમાં ભડ;
 જગત આ ભાસનું ખાદું. જગત આ ભાસનું ખાદું અંબો ૫
 અપેદા હનની સાચી. અંબોને યાત છે સાચી;
 બુદ્ધવિદ્ય હનની નેચા. અમારે મુઠ એ મેચા. અંબોને ૬
 માધુર્ય.

ઔધવજી સદેસો કહેજે શ્યામને. ઔ રાગ.
પદ. વેપારી ઉપર.

૯૫

વ્યાપારી વ્યાપારે મનડું વાળજે,
કરજે ઉત્તમ સદ્વસ્તુ વ્યાપારજે;
કપડ કરીને છેતરજે સહુ કર્મને,
છેતરવા નહિ જીવોને તલભારજો. વ્યાપારી૦ ૧
વિવેક દૃષ્ટિથી સહુ વસ્તુ દેખજે,
મુખકર સારી વસ્તુનો કર પ્યારજે;
દાન દયા સંયમ શીયલને સત્યતા,
સમતા આદિ વસ્તુનો સ્વીકારજો. વ્યાપારી૦ ૨
સોદાગર સદ્ગુણ સાચા માનજે,
લોભાદિક ચોરોનો કરજે ખ્યાલજે;
લાભ મળે તે સાચવજે ઉપયોગથી.
અન્તર દૃષ્ટિને કરજે રખવાળજો. વ્યાપારી૦ ૩
સ્વાદ્વાદ દૃષ્ટિનાં કરજે ત્રાજવાં,
સહનસીલતા કાતર સારી રાખજો;
ગજ રાખો વ્યાપારી આતમ જ્ઞાનનો,
સ્થિરતા ગાદી બેસી સાચું લાખજો. વ્યાપારી૦ ૪
પ્રતિક્રમણના રોજમંળથી દેખજે,
દીવસમાં શું મળીયો લાભાલાભજે;
બાહ્ય લક્ષ્મીની ચચલતાને વારજે,
જલનું ખિન્દુ પડિયું જેવું ઝાલજો. વ્યાપારી. ૫
દુઃખને પણ મુખ માની હિન્મત ધારજે,
પરપરિણતિ વેશ્યાનો સંગ નિવારજે;
દાપિકલાવે દાનાદિક ગુણ લાભથી,
જન્મ જરાનાં દુઃખ નાસે નિર્ધારજો. વ્યાપારી. ૬

માયાના વ્યાપારે ત્યાગી જ્ઞાનથી,
અન્તરના વ્યાપારે ધરજે ધ્યાનજો;
બુદ્ધિસાગર અનંત સુખડાં સમ્પન્ને;
આતમ થાવે સિદ્ધ બુદ્ધ ભગવાનજો. વ્યાપારી. ૭

ૐ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:
સામ્યંદ

પદ.

૯૬

રાગ છંભેડી.

(નાથકેસે ગજકે બંધ છોડાયો—એ રાગ.)

પરમપદ પરમાતમ ગુણગારું, પ્રેમે નિશ્ચિન ધ્યાનુ. પરમ. ૧
સાર શુદ્ધ સિદ્ધાંત સકળનું, આતમ તત્ત્વ પ્રકાશનું;
ધ્યાના ધ્યેય ધ્યાન એકત્વે, સિદ્ધ સમું સુખ ભાસ્નું. પરમ. ૨
આતમ પરમાતમ વિવેચન, દુઃખ મમતા હરનારું;
અન્તર્યામી સાખ પુરે છે, લાગ્યું તે મન પ્યારું. પરમ. ૩
ભક્તિ ધ્યાન ઉપાસન યોગે, સાચા સાહિબ સેવું;
પુરણ તત્ત્વ દેવરૂપે ખેલું, નિઃશકિત નિજ દેવું. પરમ. ૪
શુદ્ધ જ્ઞાનથી કાજ ન મિલ્યું, રહેણીથી ઘર રીકું;
અન્તર્યામિ સેવા સાધુ, બળધી કાંઈ ન ખીલું. પરમ. ૫
દયોપશમથી બાહ્યરમણતા, ભવમાંદિ ભાટકાવે;
દયોપશમથી અન્તર રમતા, સમભાવે શિવ થાવે. પરમ. ૬
બુદ્ધ ભાન જગતનું બ્યારે, જગે અનુભવ ત્યારે;
દાર્પિકભાવે સર્વ પ્રકારક, ઉતરે પેલી પારે, પરમ. ૭
અવિહ્વ રાગે મન રંગાલુ, અવિહ્વ રતના લાગી;
બુદ્ધિસાગર ધ્યાન દશાથી, અન્તર્યોતિ જાગી. પરમ. ૮
સામ્યંદ.

[વૈદરલી વનમાં વલવલે.)

જાગીને જો તું જીવડા, કોણ છે તું શુ કર્મ;
 ક્યાંથી આવ્યો ક્યાં જાવશે, મૂર્ખ સમજ્યો ન મર્મ, જાગીને. ૧
 મિલકતમાં શું મોહીયો, જૂઠું જગતેરે જાણ;
 દેહી પણ નહીં દેહ છે, પરખો દેહ પ્રમાણ. જાગીને. ૨
 કુડ કપટમાં કાઢતાં, ભૂંડ જીવતર ભાઈ;
 અંતે એકીલો આતમા, સાચી ધર્મ સગાઈ. જાગીને. ૩
 મુંઝવો શું માયા માનીને, કદી મુકે ન કાળ;
 લાખ લાખોપતિ લોભમાં, બન્યા અંતે બેહાલ. જાગીને. ૪
 અથડાતો શું આશમાં, આવે આશા ન અંત;
 ચતુર વિવેકી ચેતીને, સેવ સદગુર સંત. જાગીને. ૫
 કાચ કુંપ કાચા કારમી, ઠાલી મુકી દે ઠાંડ;
 ભજી લે પ્રભુને ભાવથી, અરે પહોર તું આઠં. જાગીને. ૬
 જીવતર ચાલ્યું જાય છે, જેવું નદીઓતું નીર;
 ધર્મ ધરો ધરી ધ્યાનને, વાટે વળજેરે વીર. જાગીને. ૭
 આવ્યો અવસર આતમા, ભોળા ભૂલમ ભૂલ;
 બુદ્ધિસાગર, મોહ બાજીમાં, અંતે ધૂળની ધૂળ. જાગીને. ૮
 સાણંદ.

૫૬.

૯૮

(વૈદરલીવનમાં વલવલે—એ રાગ.)

સેવો સદગુર પ્રાણીયા, સંત સેવ્યાથી મુખ;
 કાટી જન્મની કલ્પના, રખે કર્મનાં દુઃખ. સેવો ૧

આદિત્યવાર ઉપાસીએ, રૂઢ આનમનમઃ	
ગોમે સમતા શાંતિથી, કૃષ્ણે ધર્મનાં કામ.	સેવો ૨
શુદ્ધ શુદ્ધ પરમાત્મા, શુદ્ધવારે મેવઃ	
શુદ્ધવારે શુદ્ધ ગાદ્યએ, જયજય મુદ્ધેવ.	સેવો ૩
શુદ્ધવારે સોદામળો, મુળો અત્ર સિદ્ધાંત.	
જાગે તથાતિ જ્ઞાનની, રંગે ભવની પ્રાંત.	સેવો ૪
મૂરતિ થક્યે જ્ઞાનમાં, કીજે સંતનો સાધ;	
શનિવારે શુભ આત્મા, કીજે હીરો દાધ.	સેવો ૫
હોદળી હોદળી ગાળીએ, રૂઢ આત્મરાય;	
શુદ્ધિસાગર ભાવથી, લાગો સદ્ગુરૂ પાપ.	સેવો ૬

સાબંદ.

વંદરલી વનમાં વસવણે. (એ રાગ)

પદ. સંત ઉપર.

૯૯

સંત સમાગમ શાહિલો, દોષો શુદ્ધ હરનાર;	
શુદ્ધે કાળમાં આત્મા, પામે ભવજળ પાર.	સંત ૧
નાખો અગ્નિમાં લાકડાં, તુરલ ભસ્મ થનાર;	
સંત સમાગમ અગ્નિથી, બળે કર્મ વિકાર.	સંત ૨
સ્વપ્ન દશા કોટિ વરેની, જાગતાં તે જાય;	
ગંગાજળથી નિર્મળા, સદ્ગુરૂનો ન્યાય.	સંત ૩
સ્પર્શમણિના સ્પર્શથી, લોકું મોતુ થાય;	
રૂપ ઉદયે જગમાં જુઓ, સર્વત્ર જણાય	સંત ૪
દ્રવ્યના ભભરી સંગથી, ભભરી પદપાય;	
શુદ્ધિસાગર સદ્ગુરૂ, સંનમ મહિમાય.	સંત ૫

સાબંદ.

પદ. શામળીયાની પાવડી. એ રાગ.

૧૦૦

દેખો દેહદેરાસરમાંહિ પરમ દેવ આતમા,
 વન્દો વન્દોરે ભવિક સુજાણ, ઉઠી પરભાતમાં,
 દેહદેરાસર દીપતું રે, તીર્થાં લોક મજાર,
 લોકાકાશની પેઠે તેનો, વર્તે છે આકાર. પરમ. ૧
 મનિશ્રુત દાઝ્યાંખે કરીરે, દેખો સમકિતદાર;
 પેસતાં તેમાં ભલારે; દીઠા દેવ જયકાર પરમ. ૨
 એ કર જોડી વન્દીએરે, વીર્યોદ્ધાસ વધતં;
 અષ્ટ પ્રકારી પૂજનારે, કીજે મન એકંત. પરમ. ૩
 ઉપશમજલ ક્લેશે ભરીરે, ઝેમે કરો પખાલ,
 અકિન્ચનતા કેશરેરે, પુજો પરમ દયાલ. પરમ. ૪
 ઉદાસીનતા પુષ્પનીરે. ગુથી માલ ચઢાવ,
 ધ્યાન ધૂપ પ્રગટાવીતેરે, મોહ અશુચિ હઠાવ. પરમ. ૫
 જ્ઞાનદીપ પ્રગટાવીએરે, હોવે મહા ઉદ્યોત,
 સંયમના શુદ્ધ સ્વસ્તિકેરે. ભળશે જ્યોતિમાં જ્યોત. પ. ૬
 અનુભવ રસ નૈવેદ્યથીરે, પામો મુખ અનન્ત;
 શિવકલ્પ પુજન ચેવનારે. જે કરશે તે મહન્ત. પરમ. ૭
 રૂપાર્થી સ્વરૂપથીરે, શક્તિ અનન્ત; સદાય;
 ચૈત્તરીથી ગાવનાંરે, વચન અગોચર થાય. પરમ. ૮
 પુણ્યલભ્યન જાણીએરે. સુત્રસિદ્ધ મુખકાર;
 જિનપ્રતિમા જિનવર સમીરે, પૂજે ઘરી વ્યવહાર. પરમ. ૯
 નિમિત્ત કારણ સેવનાંરે. ઉપાદાન શુદ્ધ થાય;
 નયનાપેક્ષે માનનાંરે; જિનશાસન જયકાર. પરમ. ૧૦

ઉપાદાન સમરે ચકારે, આપાઆપ પુનઃય;
 જુદાસાગર મુખ લહેરે, ચિદાનન્દ મુખગાય, પરમ. ૧૧
 મહેસાણા.

લગા કહેજે છે: ગુરોકરે-એ રાગ

૧૦૧

ભયા અનુભવ રંગ મજાકરે, ઉસકી બાત ન બચતે ધાતી;
 વીરસનો તો અનુભવ જાણે, મદજનોકી છાતી,
 પતિવ્રતા પતિવ્રતકું જાણે, કુસલ લાવે ખાતી ભયા: ૧
 શાખિદ નાકિદ પહિડન છાકે, તે પજુ ત્યાં થઈ થાકે;
 શાખતીર પજુ જ્યાં નહિ પડેંધિ, શાખવેધીનાં તાકે ભયા: ૨
 મર્મમાંધિ તો આસવાને. અદિર જન્મ તમ મૂઝે;
 મૂઝ ખાયા આજે ઉસકી, બાત કજુ ન કહેંજ. ભયા: ૩
 જાણે સોનો કજુ ન કહેવે. પરમારથ તસ મર્યા;
 જુદાસાગર સદગુર સંગે, પક્ષા શરે નહિ કર્યા. ભયા: ૪
 માણસા શાન્તિ:

લગ. કહેજે છંદ ગુરોકરે-એ રાગ

૫૬

૧૦૨

ગુરોની મત ગુરો જાણે, ત્યાંતો કાયર ચરમર કંધે;
 કયા પુરાણી જાતુ હરેરે, રામ રામ કીર જાંધે;
 પરમારથ પામે મો પરા, નહોં જાં કડં નર્યા. ગુરોની: ૧
 ૧૦

અચિહ્ન પ્રીત પતિશું લાગી, નિદ્રા ગમ અમ જાગી;
 જલ બીન મિન રહે ન વિખૂટું, રાગ ગયો પણ રાગી શુર
 કાન આંખ બિન મારો વાદલમ, સુણતો ને વળી નિરખે;
 રૂપાતીત પણ મહારો સ્વામી, રૂપારૂપીકું પરખે. શુરાની૦ ૩
 સહજ સ્વભાવે અનુભવ રસકું, પીતા ચઢે ખુમારી;
 બુદ્ધિસાગર કોટિ પ્રયત્ને, ઉતરે નહીં ઉતારી. શુરાની૦ ૪

માણસા

શાંતિ:

લગા કલેજે છેત ગુરોકારે—એ રાગ.

પદ.

૧૦૩

લિશ્તુક હોકર કરી ભવાકારે, ઠેર ઠેર આશા કીધ સગાઈ;
 ભટકત ભટકત ભૂલો પડિયો, હામ સ્થિર નહીં ઠરીયો.
 રાજ પોતે લિશ્તુક ભ્રમણા, બુદ્ધિ દુઃખનો દરિયો; લિશ્તુક ૧
 માગે તેને કદી ન મળશે, મળશે તે નવી રહેશે.
 આપ આપકા ખોળે ઘટમાં, આનન્દ અનહદ લેશે; લિશ્તુક ૨
 ધ્યાન સમાધિ ઘટમાં લાગે, ક્રુધા પીપાસા ભાગે;
 રંગાચ્છ તે કદી ન રાગે, શ્વાસોશ્વાસે જાગે. લિશ્તુક ૩
 આશા તુલ્યા ગેર હાવી, ચિત્ત નિજપદમાં રાખે;
 બુદ્ધિસાગર લિશ્તુક સચ્ચા. અનુભવ અમૃત ચાખે. લિ. ૪

માણસા.

શાન્તિ;

સગા કલેજે છેડ ગુરોકારે—એ રાગ.

૫૬.

૧૦૪

ઘડ ખાજ્યા બિન પાર ન આવેરે, દોડન દોડન મનની દોરે;
 પુરેતક કોણ્યા ધાર કોણ્યા, પડી ખખર નહીં ધડકી;
 મદગુરુ સંઘે સોદા ઉમઝે, લોદા ખખર અન્દરકી ઘટ૦ ૧
 જ્યાં ત્યાં માથું માડીનેરે, બુદ્ધો બર્મ પર ધર;
 પરમાં નિજને કોમ્પોરે, આદો મહા અન્ધેર. ઘટ૦ ૨
 મુગસો કરતુરીની ગંધે, આરો અવળો દોરે;
 બ્રમણ્યમે બૂલ છે તે માટી, તોડે સો નિજ જોરે. ઘટ૦ ૩
 પરનો કર્તા પરનો હુર્તા, નિજચુક સહેજે મર્તા;
 આપ રૂપરૂપે આપ પ્રકારે, સમજે સો જન તરતા. ઘટ૦ ૪
 આનમ રૂચિ ગુરુગમ કુંચી, લાહી ઉમેરો તાણુ;
 મુદિમાગર અવસર પાકર, નિજ ધરમાં ધનમાણુ. ઘટ૦ ૫.
 માબુસા,
 ૐ શાંતિ:

સગા કલેજે છેડ ગુરોકારે—એ રાગ.

૧૦૫

મુજ નિજ દેશી બચન હમારારે, સાધી ભમતો તું પરદેશ;
 પરદેશે ગાળે દીન કલેશે, ધરી ન મુખ વિશ્રામા.
 તરકે હાંચે મુખ નહિં કાંચે, કરતા નહિં એક હામા; મુજુ૦ ૧
 સગાં સંમંધી નિજ ધર બુદ્ધો, પરધર દુઃખમાં કુદ્ધો.
 દુઃખમાં મુખની આશ ધરીને, દોગર કુલણ કુદ્ધો; મુજુ૦ ૨

નિજ ઘર નારી રેતી ભારી, તેને તેં વિસારી.
 દુઃખમાં દીવસ ગાળે ગરીબરી, ગણ અક્ષય ક્યાં તારી; શુભ ૩
 લાખ ચોરાશી બજારમાંલિ, ભમીશ ઘાટાઘાટે.
 બુદ્ધિસાગર અવસર પાકર, વળજે નિજ ઘર વાટે; શુભ ૪
 માણસા.

લગા કલેજે છેદ ગુરોડા—એ રાગ.

પદ.

૧૦૬

શુદ્ધજ્ઞાન શું કરી શકેરે, પાંખો બિન ચાલે નહીં પાંખી.
 તર્ક વિતર્ક વાદ વિવાદ, આપમતિને થાયે; શુભ ૧
 અંધારે અથડાણા લોકો, શુદ્ધ માર્ગ ઉઘાણે;
 સત્યમાર્ગ નહીં દીક્ષમાં સૂજે, શુદ્ધ વચને નહીં બૂજે; શુભ ૨
 બ્રહ્મની વાતો કરતા મિથ્યા, પક્ષ તાણમાં ઝૂંઝે.
 પરમારથ હેતુ નવી જાણે, શંકાથી મન ડાળે; શુભ ૩
 ગહન વાતને સત્ય જ્ઞાનની, ચુકિતથી કોઈ તોળે.
 કરવાનું તે દીક્ષ ન ધરતા, બ્રહ્મજ્ઞાની થઈ ફરતા;
 જેમ સોજાથી જાણે જડો, તેમ નિજને અનુસરતા. શુભ ૪
 પુરુષાર્થને પ્રેમે પકડે, નહીં પ્રીતિ જસ ઝંઘરે;
 બુદ્ધિસાગર આતમ જ્ઞાને, પોતાનું નહિ બગડે. શુભ ૫
 માણસા

કોઈ બેઠા અગમન 'મુરે, પાડુ' 'વરમ' સ્વરે કર મુરેરે
 દેજી રૂંધ રાગ.

૪૬

૧૮૭

કોઈ નિજમુર પાખાં મુરે, પાડુ અગમ 'વરમ' સ્વર મુરેરે, દેજી
 સદમુર માંદેશ્વર ઘરમાં અમર, લેના ઉમર નામા;
 અનામીકા કોઈ નામ ન જાણે, મેં પદમાગમ રામા. કોઈ ૧
 શાંભાશાંભ નિષાદીન સમરે, દહી પાને મુરવાના;
 અક્ષય નિરંજન નિર્ભયરેડી, રમે દેા મરવાના. કોઈ ૨
 લગી ગમાધિ મિત્રમિત્ર વ્યાધિ, અંગાનિ અંગાન મિત્રાવા;
 રત્નવધીની કિષરતા ડાંચે, કોઈ મ'લુ પદમાવા. કોઈ ૩
 મગન મગ્નસમે નેત્રાવ બાંધે, જલપર નજમુર માંદે;
 તાળી અનુભવ રસની લાગી, તખ્તે રસાં બિરાંચે. કોઈ ૪
 કિષરતા મુખમાં હંમેા ખેંચે, બેઠા નસ વિરતા લેવા
 બુદ્ધિસાગર આગમ ઉમર, દશા લહે ને અંધા. કોઈ ૫
 આસ રાગિ
 માખુસા.

૫૬.

૧૦૮

આતમ તત્વ અનાદિરે, આદિ સિદ્ધપંજુ તસ પાડે;
 નિશ્ચયનવધી નિલેંધી જે, આપ સ્વરૂપે ગાડે. આતમ ૧
 ભૂંધા પજુ ને નહીં ભૂંડાએ, ચિદાનન્દ પદ વારી;
 કારી જમના ગંગા ઘરમાં, મિત્ર ગઈ ઉદારી. આતમ ૨

જ્ઞાતા જ્ઞેયને જ્ઞાન ત્રિપુટી, નિત્યપણે પ્રકાશી;
 જન્મ મરણની દુઃખા મિત્ર ગર્ભ, દીસવર્તી ઉદાસી, આત્મ ૩
 સહુ રૂઢિ મુજ ઘરમાં ભાસી, કેને દઉં સાખાશી;
 બુદ્ધિસાગર આત્મ જ્ઞાને; મિત્રે સફલ દુઃખ રાશિ, આત્મ ૪
 માણસા,

અવળી વાણી.

પદ.

૧૦૯

પીપળાના ઝાડપર બેઠાં પંખી દાયરે.
 તેમાં ગુરૂ બેસો એક, જ્ઞાનથી જ્ઞેયરે; ૭૭૭૭ ૧
 અગ્નિમાંથી જળ પ્રગટ્યું, નભ પહોંચ્યાં પાણીરે.
 ગાયની કબેથી માટી, સિંહણ વીઆણીરે; ૭૭૭૭ ૨
 દેનારીને ખીસો દુવે, બેંસ બેડી રૂવેરે.
 સતીતો વેશ્યાને ખાટે, જુગારીથી મુવેરે; ૭૭૭૭ ૩
 રાગ તો પ્રગટથી ખીવે, અંધારૂ તો દીવેરે.
 અજવાળું તો અંધદેખ, એને સોય શીવેરે; ૭૭૭૭ ૪
 નિસેતો વાણીને પીસે, ઉલટી એ વાણીરે;
 બુદ્ધિસાગર ત્યાં શું જાણે, દુનીયાદીવાનીરે. ૭૭૭૭ ૫

આમ શાન્તિ: શાન્તિ: શાન્તિ:

માણસા.

પદ.

દુર લુંટાયાં શૂર લુંટાયા, રંક અને શ્રીમાન,
 પેઠા ભારીને શેઠ લુંટાયા, નાગરને નાદાન;
 મારો સ્વામી બોલોરે, પીડા એની દુર કરો. લુંટાતો ૧
 બિંદી પાછળ ઉંદર ધાયો, ધાસ દોરને ખાસ;
 શિક્ષા ધોખીને ધુવે ત્યાં, આરો કાનુક પાય.
 ભૂમિપદ મીન ચાલેરે, અગ્નિએ બળે પાણી ઝરો. લુંટાતો ૨
 શિષ્ય ગુરને નિત્ય ભણાવે, વાનર લજ્જતો વેદ,
 નાટકીયાને ડુનીયા ફૂળે, મોડાને મન બંદ.
 બુદ્ધિસાગર સમજરે, માર્યા મહોદધિ તરો. લુંટાતો ૩
 ૐ શાંતિઃ ૩
 બોરીયા આત્મેલ.

અક્ષય દેશમે બાસ હમારા—એ રાગ,

પદ.

૧૧૧

અગ્રપા બપે મુરનારે આલી, ચરી ગગન ગદ દેરાળી;
 અગાધ જ્યોતિરે અગકી,
 દુખા લવકીરે વિસરાળી; અગ્રપા ૧
 અવધ ઘાટે અવળી વાટે, ચરી હંગરપર જા બેડી.
 અસંખ્ય પ્રદેશી શિવનાં દર્શન, કરવા દેવળમાં પેડી. અગ્ર. ૨
 નિરાકાર નિઃસંગી નિર્મલ, આગમ દેવકુ વહાં દીકા;
 સિદ્ધ સનાતન નિર્ભય દેશી, શુદ્ધ સ્વભાવે જે મીઠા. અગ્રપા ૩
 અસંખ્ય પ્રદેશી પરમાત્મ મો, વીતરાગ પદને ધારી;
 પરમશિવ પરમ પાને, નખનેરે બેડો નિધારી. અગ્રપા ૪
 નામ કહું તો નામ ન તેનું. બહુ નામી જગમાં બાળુ;
 ગુરુ ગંગને અનુભવ પાયા. ઉપનિષદ માયાનુ તાળું. અગ્રપા, ૫

લોકલોકનો લાનું જળકર્યો, નાનું માયા અંધાર.
 બુદ્ધિસાગર જેતાં જંગી, શું જગ મહાર ને તહાર. અજપા ૬
 આમ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:
 માણસા.

વાણીયારે મન માયા લગાડી મન જાગેરે વેપારી—એ રાગ.

૫૬.

૧૧૨

આતમારે મન આરા લાગીરે તારી પ્રીતી વૈરાગી,
 યોગીરે યતિજન તને શોધતારે આતમા;
 ગુણો અવિનાશીકર ગાયરે વૈરાગી. આતમા ૧
 સાત નયોતું દુર્ખાન કરીરે આતમા;
 તેથી દેખુરે ગુણ ધામરે વૈરાગી. આતમા ૨
 રત્ન ભરેલી પેટી પારખીરે આતમા,
 તાળાં ખોલીને ધન દેખીયું વૈરાગી આતમા ૩
 ઉગ્યોરે સૂરજ જ્ઞાન દીપતોરે આતમા;
 માયા અન્ધાર નાનું દૂરરે વૈરાગી. આતમા ૪
 જંગારે યોગીજન મુનિ ચિન્ત ધરીરે આતમા;
 ત્યાગી સન્યાસી ફટીરે વૈરાગી. આતમા ૫
 માયારે સાગરને જાગ્યા તરીરે આતમા;
 બુદ્ધિસાગર પેલે પારરે વૈરાગી. આતમા ૬

આમ શાંતિ: ૩

વિજયપુર (વિદ્યાપુર)

૮૧

૫૬

૧૧૩

આત્મ દૃષ્ટિ નિજ ગુણ સૃષ્ટિ, પ્રગટી વિવટી માયા;
 છાયા ત્યાં તક સાથ રહે છે, જખતક વેને કાયા. આત્મ ૧
 આત્મા અસંખ્ય પ્રદેશી પોને, આપો આપ નિહાળુ;
 મુદ્દ નિરંજન આત્મભરાયા, હું પોતાને તારું. આત્મ ૨
 ત્યાં ત્યાં જાતે પરને પોતે, ભવ ભ્રમણામાં બૃહી;
 સદગુરુ કૃષ્ણા દૃષ્ટિ ધાતાં, અંતર નૈનાં ખુલી. આત્મ ૩
 પોતાનાથી ભિન્ન ન પોને, ભિન્નાભિન્ન સ્વરૂપી;
 રૂપારૂપી જ્ઞેયથી ન્યારો, છે સ્વાદ્વાદ સ્વરૂપી. આત્મ ૪
 અદ્વા રાત્ય સ્વરૂપે ભાસી, જિનને પરપ્રકાશી;
 દ્વાયિક ભાવે શિવ મુખદાયક, ઘટમાં ગંગાકાશી. આત્મ ૫
 નિજ ઉપયોગે ગુપ્તો ભોગી, નહિ રાગીને રોગી;
 પરને પોતાનું માનીને, કેમ ખર્નું હું રોગી. આત્મ ૬
 જાતિ ભાત ન લિંગ ન વેદી, શબ્દ થકી હું ન્યારો;
 બુદ્ધિસાગર અવસર પામી, ભવિ આત્મને તારો. આત્મ ૭
 ૐ શાંતિઃ ૩
 માળસા,

રાગ-મારુ જંગલો,

આત્મ ૫૬

૧૧૪

ભક્ષા જગ કોઈક મુજકું ધ્યાવે.	કોઈક	ભક્ષા
કોઈક માવે કોઈક ધ્યાવે, મુજવર કોઈક આવે.		ભક્ષા ૧
નાય નચાવે કોઈક મુજકું, ભિક્ષા કોઈ મગાવે;		
કોઈક મહારી યાદ ન પાવે, ગમનાગમન કરાવે.		ભક્ષા ૨

જાણે જાણે કેવળ મહારે હેતે, કેમકે દીસાં તાણે;
 મતવાની મતવાદમાં તાણે, તાણે પણ નાહીં જાણે. ભસા૦ ૩
 શાંતિઃ તાક્ષિક પશિલત મારા, તે પણ મુજને શોધે;
 મત મતાન્તર અધરે પડિયો, વીરલા કોણકે જોધે. ભસા૦ ૪
 નિરોપકાએ વ્યાપક માને, વ્યક્તિથી તે ભૂલે;
 આહુરમ આતમ કેમકે માને, તે પણ ભવમાં ગૂલે. ભસા૦ ૫
 કર્મ સહિતને કર્મ સહિત એમ, સ્યાદાદથી લેખે;
 અષ્ટ પક્ષે અસંખ્ય પ્રદેશી, જ્ઞાને જ્ઞાની દેખે. ૬
 વ્યક્તિથી નહિ વ્યાપક આતમ, દેહ મરણે જાણે;
 જ્ઞાને વ્યાપક સાપેક્ષે સહુ, જ્ઞાની મનમાં આણે. ભસા૦ ૭
 વાણી કાયાથી હું ત્યારા, પન્થભૂત નહીં મારા;
 ભુદ્ધસાગર અન્તર શોધે, અહીં ગુરુગમ આધારા. ભસા૦ ૮
 જ્ઞાન શાંતિ: ૩
 માણસા.

કોઈ એક ભુમીઆને ભાવેરે આંગેો અમર છેજ એ રાગ.

॥ યોગ પદ ॥

૧૧૫

કોઈ એક દોગિયો વિચારેરે, આતમ અમર છેરેજ,
 જરા વિચારી દેહનગરીમાં જુવો,
 ત્યારે, અનુભવ આતમ જડશેરે હેજ;
 અસંખ્ય પ્રદેશી તખતે બેઠા,
 જ્ઞાનિજન હાથમાંહિ ચડશેરે. આતમ ૧
 કાયા મન વાણી થકી જુદા પાડી ધરો ઘર,
 ધ્યાન સદા સુખ વાસીરે. હેજ૦

જ્ઞાન મારા નીચે મારાવતિ આતમ મારે દાશીરે આતમ ૨

દીસ દરીયામાં ઘુંચા અમર દીસા છે બાઈ,
 ઇન્દુ ન કાળે ઓસવાયે. હેછ ૦
 તીનબુવન જામ અર મારે, નેદેર અવ મર મારે આઠ ૩
 નદિ નામ રૂપ જેનાં જંગલિય મેરો અદિ,
 નિજમાં નિજ પદઆયે. હેછ ૦
 નિર્ભય હરી શુક પ્રેલી, સાનિજન સોદિ અવજાયે. આઠ ૪
 ધરી ધ્યાન એકતાન લાડી નિજવર બાન,
 સોદિ મુરને સોદી ધસારે. હેછ ૦
 શુદ્ધિસાગર તું નિર્ભય રહેજે,
 સમજે તેની છે આ વેળારે. આતમ ૫

આમ્ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

ચિત્તપુર.

॥ અધ્યાત્મ ॥

પદ.

૧૧૬

અમર અમર પ્રેલી દેવ નાર, ઉપદેશ વૃષ્ટિ ધાર આતમ;
 હારે વીરા આજનો દીન રળીયાત. હેછ ૧
 કિયાની કરી કોઠાળીને, વિવેક આંધો પાળ. આતમ ૦
 હારે વીરા કૃષ્ણકિનાં આંખરાં કાઠ. હેછ ૨
 શુક જ્ઞાનને ધ્યાનનું ત્યાં, રૂઢું હજનો જોડ. આતમ ૦
 હારે વીરા અલખનાં બીજ વવરાવ. હેછ ૩
 વાઠ કરો સમદિતની ત્યાં, સદગુરુ ટોચો ચેલ. આતમ ૦
 હારે વીરા નગરનાં પંખી ઉડડ. હેછ ૪
 અનુભવ રસની પુષ્ટિ થાતાં, પાકી ખેતી પુર. આતમ ૦
 હારે વીરા સઘળી રૂળી તમ આશ. હેછ ૫

આત્મ ધર્મની ખેતી પાકી, લાગી ભવની ભૂખ. આતમ
હારે વીરા ચૂકવ્યાં દેવાં તેણીવાર. હેજી ૬
આપ સ્વભાવે થઈ ગયો ત્યાં, જીવ તે શીવ સ્વરૂપ. આ
હારે વીરા બુદ્ધિસાગર ગુણ ગાય. હેજી ૭

આમ શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:

પેથાપુર.

અખધુ સો જોગી ગુર મેરા—એ રાગ.

॥ ૫૬ ॥

૧૧૭

અખધુ ૧ પક્ષપાત કેમ કીજે, યું સાહિબ કયું રીજે, અખધુ
પક્ષપાતમાં જગ બંધાણુ, સહુ પોતાનું તાણે,
જ્યાં ત્યાં જાડ પુછીએ તો, અનુભવ એહ પ્રમાણે. અખધુ ૨
બ્રાહ્મણ બ્રહ્મા વિજ્ઞા વખાણે, બ્રહ્માએ જગ કીધું,
સ્વામિ નારણીયા સહેજાનન્દે, મન પોતાનું દીધું. અખધુ ૩
સારી આલમહે ખુદા દેવકી, સુક્ષ્મા યું સમજાવે,
કહેતા પ્રીતિ પાદરીઓ એમ, હૃદય જગ નિર્માવે. અખધુ ૪
અદ્વૈતવાદી દ્વૈત ન ભાસે, કહેતા ઉલટ આણી,
ક્ષણિક આતમ સૌગત માને, મત પોતાની તાણી. અખધુ ૫
સત્તતપોદા જ્ઞાનવિના જગ, પક્ષપાત બંધાયા,
અનેકાન્ત મારગ જખ દેખે, તખ નિરપક્ષ ઠરાયા. અખધુ ૬
અલખ નિરંજન પરમાતમસા, દુનીયા નહીં નીપજાવે;
વિષ્ણુ તો નહીં આવે જાવે. કયું અવતાર ધરાવે. અખધુ ૭
ખુદા પ્રભુ તો કર્મ રહીત છે. દ્વૈતપણું જગ ભાસે;

કાલ અનાદિ જન્મ એ જોણો, એક સ્વભાવ પ્રગણો;
 આપો આપ સ્વરૂપે જોણો, મન શંકા મત અંજો. અમધુ ૮
 રાગદ્વેષકો ત્યાગ કરીને, દુઝો સહુજન સરખા;
 બુદ્ધિસાગર આતમ ધ્યાને, પરમાત્મ પદ પરખા. અમધુ ૯
 શાંતિ: શાંતિ: શાંતિ:
 મહેસાણા.

અમધુ સોજોગી ગુરૂ મેરા—એ રાગ

પદ

૧૧૮

હુમતો ફનીયાશે ન ડરેંગે, આતમ ધ્યાન કરેંગે. હુમતો ૦
 નિન્દકખાંતે નિન્દા કરશે, ભક્તજનો ગુણ ગાશે,
 ફનીયા દીવાની ગાંઘા ફેરશે, કોઈકે મારણ ધારશે. હુમતો ૧
 કિરિયાવાદી કપટી લેખે, જ્ઞાનવાદી મન ધોંડેલો,
 બોગી લેખે એ બિખારી, છટકી ફેરે છટકેલો. હુમતો ૨
 ફુનિયાદારી નહિ હે હુમારી, જ્ઞાન દશા ચિત્ત ધારી,
 યક હમાલા યુરખ ચાળા, એ સખ ખરખ: વારી. હુમતો ૩
 સ્વાહાદ મારગ મનમાંદિ, મહા છનની માચી;
 અવસરખો મારગ એ મોટો, કસિકાલે પળ રાચી. હુમતો ૪
 ચિત્ત હમારા બધા રંગાયા, ત્યાં હમ રમે રહીશું;
 યોગ્ય છવની આમજ અન્નર, નરવની વાનો ફહીશું. હમ. ૫
 વાગમાંદિ બકરાં રહેશે, મુગપનિ વનમાં ચરશે;
 ત્રિષ્ટાબોજન રાસબ મૈજિક, ચારો હસ તે ચરશે. હુમતો ૬
 ચિદપત આતમ અન્નર ખાશે, રિષદ દૃષ્ટ ચિત્ત ધારી;
 બુદ્ધિસાગર શાંતન શિવપદ. પામી જાહે સુખ બારી. હમ. ૭
 આમ શાંતિ:
 મહેસાણા.

હવે મને હરિ નામશુ' નેહ લાગ્યો-એ રાગ.

૫૬

૧૧૯.

॥ શુરવીર સાધુ મન પાળે છે તે ઉપર ॥

મુકિતના પન્થે શુરવીર ચાલશેરે, જાગી,
કાયર તો જાય ત્યાંથી ભાગીરે. મુકિત ૦

મુભરતો વેપ પહેરી પવૈયો રણમાં તો,
ચાલે છે સહુની આગે;
ખરાખરીનો જ્યારે ખેલ આવે ત્યારે,
મૂડીવાળીને લીડે ભાગેરે. મુકિત ૦ ૧

સતીનો ડાળ ભલે રાખો સહુ નારિયો,
પતિની સાથ સતી બળશે;
ભકિતયુ' તેલ માગે ખરા ભકતની,
ભકિત તે ભાવમાંહિ ભળશેરે. મુકિત ૦ ૨

દીક્ષા લેજને, સાધુ કહાવે સહુ,
વીરલા સંયમથી વિચરતા;
કરી કેશરીયાં મોહ હઠાવી,
જય લક્ષ્મી કેઈ વરતારે. મુકિત ૦ ૩

લીધો વેપ તેને ભજવે છે શૂર જન,
ખોલે છે ખાલ તેવું પાળે,
બુદ્ધિસાગર શૂરવીર સાધુઓ,
શિવપુર સન્મુખ ચાલેરે. મુકિત ૦ ૪

(હવે મને હરિ નામ શું નેહ લાગ્યો—એ રાગ.

॥ આત્મ પદ. ॥

૧૨.

પરજ્યાથી યેમી મુદનામાં લય મને લાગી.

ત્રિધ્યા બ્રમજાઆ બાગીરે.

પરજ્યા,

હર્યા લીંબાના જેવું છે બચમુખ,

તેમાં ન થેન કાંઈ પડતું,

વિષય વાસના વિષ સમ જાળી,

મનકું ઉદારીન હરણું રે.

પરજ્યા, ૧

બોગા ને રોગ જેવા કુંકુમ બાલ જેવું

રેખું ન કયાંઈ સુખ આશા;

મહારૂ તદારૂ આ સારૂને બોલું,

એ સહુ દુનીયા તમાસારે.

પરજ્યા, ૨

અગદ્યા અમમ જ્ઞાનની જ્યોતિ,

સાત્ય આનમને પ્રકાશે;

અરમરૂ અરમરૂ ઉપશમ પારા,

મનકું અન્યત્ર ન વાગેરે.

પરજ્યા, ૩

અનુભવ અમૃત સ્વાદ લહીને,

આત્મસ્વભાવમાં રે રહીશું;

બુદ્ધિસાગર અગિહરૂ રચનાથી,

‘યાન સમાધિ લય લહીશુરે.

પરજ્યા, ૪

સાળુંદ

શાન્તિ, ૨.

(હવે મને હરિ નામ શું નેહ લાગ્યો—એ રાગ.)

૧૨૧

ચેતનજી સમલે-બુદ્ધિ આ દુનીયાની બાજ,

રહ્યાં શું તેમાં રાચી ગાચીરે.

ચેતન.

અજ્ઞાને અંધ થઈ જોયું ન જીવડા,
આત્મ સ્વરૂપ જોહ સાચું;
હસતાં હેં હેં કરતાં ઓ માનવી,
ફાટી જાય તારું ડાચુરે.

ચેતન૦ ૧

મહેલ જણાવ્યા બાગ બનાવ્યા,
લક્ષ્મીના લોભમાં તણાયો;
એક દિન અણધાર્યો ઉડીશ દેહથી,
કોઈ ન જાણે ક્યાં તું જાયોરે,
મનમાં આવે તેવું માની લે માનવી,
અંતે તો કાંઈ નથી તહારું;

ચેતન૦ ૨

ચેતન ચાલે ગંદીરે કાયા,
મિથ્યા માને મહાર મહારે.
ચેતન પણ જડ જેવો બનીને,
કાંઈ ન મનમાં વિચાર્યું;
ગણકાર્યું નહિ ગુરુનું બોલવું,
મોહે આયુષ્ય સહુ હાર્યુંરે.

ચેતન૦ ૩

સમજ સમજ દીલમાંહિરે જીવડા,
ધર્મે ઉદ્ધમ ચિત્ત ધારો;
બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરુજીના શરણે,
રહી આત્મ ઝટ તારોરે.

ચેતન૦ ૫

સાણંદ. ઓમ શાંતિ: ૩.

(હવે મને હરિ નામનું નેહ લાગ્યો—એ રાગ)

૧૨૨

પદ. આત્મસ્વરૂપ કૃષ્ણનું ગાન.
રમજો રંગે કૃષ્ણજી (ચેતનજી) રંગમાંરે રાચી.

અમરજ્ય પ્રદક્ષી આપે દેવમાં,
મુખનિ યથોદાના જાયા;
વિવેક નંદના તનુજ સોદાયા.
મમતા પ્રજ રૂઝે આપાદે.

રમજો ૧

સ્થિરના રમણના રાધાનં લક્ષ્મી,
તેહના પ્રેમમાં રંગાયા;
ધારણા ડારક્ષમાં વાસ કેપા રૂડા,
અરણ્ય વમુદેવ રાધાદે.

રમજો ૨

ભાવદયા દેવકીનાદે ઠોર,
આકાશ ઉપમાધી કાળા.
અનુભવ દૃષ્ટિ મોરલીના નાદે;
લય લાગી લરકાળાદે.

રમજો ૩

સાત નયોના વાકપોની મટકી,
વેથે મદિયારણ સારી.
કપોપશમ જ્ઞાનવૃત્તિ આઢીરણ;
આત્મજ્ઞાન દધિ ધારીદે.

રમજો ૪

ભેદ જ્ઞાન દૃષ્ટિ લકૃટીધી લાગી,
તત્વામૃત દહી આખ્યું.
ગિરિણીના ધારી ગિરધારી,
જ્ઞાનિએ ભાવધી એ ભાખ્યુંદે.

રમજો ૫

આતમધ્યાનનો રાસ રમાડીને,
આનન્દ વૃત્તિયોને આપે.
રાગ દેપાદિક મોટા જે રાક્ષસ,
તેહને મૂળમાંથી કાપેદે.

રમજો ૬

નિશ્ચય વિષ્ણુ વ્યવહારે કૃષ્ણ,
અવતારી જીવ પોતે.

અજ્ઞાને અધ થમ જોયું ન જીવડા,
આત્મ સ્વરૂપ જોહ સાચું;
હસતાં હેં હેં કરતાં ઓ માનવી,
ફાટી જશે તારૂં ડાચુરે.

ચેતન૦ ૧

મહેલ જણાવ્યા બાગ બનાવ્યા,
લક્ષ્મીના લોભમાં તણાવ્યા;
એક દિન અણધાર્યો ઉઠીશ દેહથી,
કાંઈ ન જાણે ક્યાં તું જયોરે,
મનમાં આવે તેવું માની લે માનવી,
અંતે તો કાંઈ નથી તહારૂં;

ચેતન૦ ૨

ચેતન ચાલે ગંદીરે કાયા,
મિથ્યા માને મહારૂ મહારૂરે.

ચેતન૦ ૩

ચેતન પણ જડ જ્યો બનીને,
કાંઈ ન મનમાં વિચાર્યું;
ગણકાર્યું નહિ ગુરુનું બોલવું,
મોહે આયુધ્ય સહુ હાર્યુંરે.

ચેતન૦ ૪

સમજ સમજ દીલમાંહિરે જીવડા,
ધર્મે ઉદ્યમ ચિત્ત ધારો;
બુદ્ધિસાગર સદગુરુજના શરણે,
રહી આત્મ ઝટ તારોરે.

ચેતન૦ ૫

સાણુંદ. ઓમ શાંતિ: ૩.

(હવે મને હરિ નામનું નેહ લાગ્યો-એ રાગ)

૧૨૨

પદ. આત્મસ્વરૂપ કૃષ્ણનું ગાન,
રમજો રંગે કૃષ્ણજી (ચેતનજી) રંગમાંરે રાચી,
સમજને વાત આતો સાચીરે,

રમજો૦ ૧

અસંખ્ય પ્રદેશી આર્ય ક્ષેત્રમાં,
 મુખતિ યશોદાના જળમાં,
 વિવેક નંદના તનુજ સોહાયા,
 સમતા મજ દેશે આચારે.
 સ્થિરતા રમણતા રાધાને લક્ષ્મી,
 લેહના પ્રેમમાં રંગાયા;
 ધારણા દ્વારકામાં વાસ કર્યો રૂડો,
 ચરણ પમુદેવ રાચારે.
 ભાવકયા દેવકીનારે છોડ,
 આકાશ ઉપમાધી કાળા.
 અનુભવ દષ્ટિ મોરલીના નાકે;
 લય ભાગી લટકાળારે.
 સાત નયોના વાક્યોની મટકી,
 વેચે મહિયારણુ સારી.
 કયોપશમ જ્ઞાનવૃત્તિ આહીરણુ;
 આત્મજ્ઞાન દધિ ધારીરે.
 બેઠ જ્ઞાન દષ્ટિ લકુડીથી ભાગી,
 તત્વાનુભવ દહી આખ્યું.
 ગિરિવૃંદાના ધારી ગિરધારી,
 જ્ઞાનિએ ભાવથી એ ભાખ્યુંરે.
 આતમધ્યાનનો રાસ રમાડીને,
 આનન્દ વૃત્તિયોને આપે.
 રાગ દેપાદિક મોરા બે રાક્ષસ,
 તેહને મૃગમાંથી કાપેરે.
 નિશ્ચય વિષ્ણુ વ્યવહારે દૃષ્ટ્ય,
 અવતારી ભવ પાને.

રમણે ૧

રમણે ૨

રમણે ૩

રમણે ૪

રમણે ૫

રમણે ૬

આતમ કૃષ્ણને આતમ વિષ્ણુ,
ળીજે શીઘ્રને તું ગાતેરે.

રમણે ૭

અધ્યાતમથી કૃષ્ણ છે આતમ,
ઔદયિક જલધિ નિવાસી;
પરભાવ નાગરાજ છતીને ઉપર,
પોદયા છે વિષ્ણુ વિજ્ઞાસીરે.

રમણે ૮

નિજગુણ કર્તા પરગુણ કર્તા,
આતમ કૃષ્ણ કહેવાયો;
સમન્વયા વિષુ તાણાનાણ કરીને,
અન્તર ભેદ દો ન પાયોરે.

રમણે ૯

આતમ કૃષ્ણને આવોને ગાયો,
લેજો માનવભવ લદાયો;
બુદ્ધિસાગર દરિ આતમરાયા,
અન્તર દષ્ટિથીયાવોરે.

રમણે ૧૦

સાણંદ, ઐ શાન્તિ:

આતમામાં રમે.

. મનહર છંદ.

મન માને તેવું આવો થીવો દુનીઆમાં.
જેરી જેવી જિયા તેવો કરિતો તે અન્વ છે,
મન મહારા અરે કૃષ્ણ કહેલી કરી.
અન્વરતા જ્ઞાનવિદ દેખતા તે અન્વ છે.
ચેતનનો કોવ ગેર કરે વન વાનીયનો.
ચેતન પ્રણા થી મુગનિ પનાય છે.
થીનિધિ કહે છે એમ અન્વ ચાવ જાવવાથી.
અન્વ અન્વ મ અન્વ અન્વિયો તે ગાય છે.

॥ ૧ ॥

મહારૂં એને મહારૂં એવમ એક પારી જુવ રહે;
 એનમના આપે વજુ છવડા કુગણ છે.
 આદે મનિમાંદિ અમી અમીને તે દુઃખ સમી,
 અનનદની જુલ થકી અવખાં અખાજ છે.
 એનનન આપે વિજુ એનન તે જરૂં એવા.
 એનનના આપે વિજુ એનન જુલક છે.
 ધીનિધિ દરે છે એમ એનરે મનુષ્યન,
 થકી રાજા સાખની તે જિજાખાંદિ જરૂં છે.

૪૨ ॥
 માપારી

વિચારી જુઓ.

મનહરે છે.

કરીને વિચાર બાજુ દુનીઆમાં રેખી રહે;
 મારી પારી સારી સહુ માપારી જગતજ છે,
 ધનપતિ નરપતિ મુરખતિ મુખ સહુ
 અજ્ઞાનધી માની લેહ માણા છવ બાસ છે.
 શોષ કરે આપે કરે ચિત્તમાં ચતુર જન
 પ્રમદાના પાશમાંદિ જાને પકડાય છે.
 જામ જામ છવ જરા જ્ઞાનધી વિચારી જોને
 નિત્ય એક ચેતન છે સત્ય સમજાય છે. ॥ ૧ ॥
 જરૂર જરૂર છવ જોને જરા અનનરમાં
 અનનરના જ્ઞાન થકી દાય સહુ જાય છે.
 જાતાજાતા વેકનીને સમભાવ વેદો લેજે
 અનનરના જ્ઞાન થકી સમભાવ થાય છે.
 થાસ ને ઉદ્ધાસમાંદિ છવન વરુ છે છવ,

લોક કહે મોટા તલને નહાનો ચઢી જાય છે.
ધીનિધિ કહે છે એમ ચેતન તું ચેતી લેજે
જિતવાણી ગુણ ખાણી શરણ સદાય છે.

॥ ૨ ॥
ગાથાવી.

જીવને ઉપદેશ.

મનહર છંદ.

અરે જીવ જરા ચિતમાંહિ તો વિચારી જોને
જનન મરણ દુઃખ શાને તેહ થાય છે.
કર્મ છે કારણ તેતું કર્મનો વિનાશ કર,
કર્મનાં દલિકે રાગ દ્વેશ થકી આય છે.
રાગ અને દ્વેષ ભાવ કર્મના વિનાશ થકી,
નાશ દ્રવ્ય કર્મ તણે પલકમાં થાય છે.
જીવતાં મરણ જેતું જીવતા તે જગમાંહિ,
જાગ જાગ દીલમાંહિ ચતુર ચૂકાય છે.
અનંતરના જ્ઞાન માટે ગુરુ શરણ કર,
ગુરુગમ સેવનાથી સત્ય તો જણાય છે.
જ્ઞાની ધ્યાની મુનિ ગુરુ શરણ શરણ કર.
ચેતન સ્વરૂપ મુનિ કરુણાથી પાય છે.
જડમાં જગત્ સહુ જડકાણું જાણી લેઈ,
મુખની તો આશ એક ચેતનમાં ધારજે.
ધીનિધિ કહે છે એમ શિવ મુખ પામવાને
રાગ અને દ્વેષ દાય ચિતમાંથી વારજે.

ગાથાવી.

આયુધ્ય જાય છે ચેત.

મનહર છંદ.

ચેતન ચતુર ચેત આયુ વહી જાય અરે,
 માયાધી મરતાન ઘડ શાને ભરકાય છે.
 બાહ્યને યુવાન વય ચાલી જાય ચેત ચિન્ત,
 બાહ્યની ઉન્નતિ સ્થિર રહી ન રહાય છે.
 સંયોગધી મળ્યો રાહુ કુટુમ્બ કળીલો દેખ,
 મહાર મહાર માની મુઠ મન મલકાય છે.
 જડના સંબંધ થકી ન્યારો છે ચેતન છુલિ,
 અજ અવિનાશી એકરૂપ તું કહાય છે,
 નિરન્જન નિરાકાર નિર્મલ પરમ શ્રદ્ધ,
 શિદ્ધ મુદ્ધ હંસ છુલિ આનન્દનું સ્થાન છે.
 યોગ લેશ્યા મન વાણી કેહ થકી ન્યારો છુલિ,
 કેહવ્યાપિ ચેતનનું જ્ઞાન તે પ્રમાણ છે.
 અસંખ્ય પ્રદેશઘન જ્ઞાનમય ચેતન છે,
 છુલિ છુલિ રટનામાં આનન્દ અપાર છે.
 અકલ પ્રભુનું રૂપ જ્ઞાનધી કળાય અહો,
 ધીનિધિ પરમ શ્રદ્ધ નિત્ય નિરાકાર છે.

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

ગોધાથી.

આત્માજ જોય છે.

મનહર છંદ.

જાણવાનું બહુ એક અદિત્ય ચેતનરૂપ,
 હવમા અન્તઃકુલ જ્ઞાનધી સમાય છે
 જિનવાણી ગુણખાણી વિવેકધી દીલખાણી,
 મુદ્ધ એક ચેતનને યોગિયો હિ ધ્યાય છે;

લોક કહે મોટા તહને નહાનો થઈ જાય છે.
ધીનિધિ કહે છે એમ ચેતન તું ચેતી લેજે
જનવાણી ગુણ ખાણી શરણ સદાય છે.

॥ ૨ ॥

ગાધાવી.

જીવને ઉપદેશ.

મનહર છંદ.

અરે જીવ જરા ચિન્તમાંહિ તો વિચારી જોને
જનન મરણ દુઃખ શાને તેહ થાય છે.
કર્મ છે કારણ તેનું કર્મનો વિનાશ કર,
કર્મનાં દલિક રાગ દ્વેશ થકી આય છે.
રાગ અને દ્વેષ ભાવ કર્મના વિનાશ થકી,
નાશ દ્રવ્ય કર્મ તણા પલકમાં થાય છે.
જીવતાં મરણ જેનું જીવતા તે જગમાંહિ,
જગ જગ દીલમાંહિ ચતુર ચૂકાય છે.
અન્તરના જ્ઞાન માટે ગુરુનું શરણ કર,
ગુરુમ સેવનાથી સત્ય તો જણાય છે.
જ્ઞાની ધ્યાની મુનિ ગુરુ શરણ શરણ કર.
ચેતન સ્વરૂપ મુનિ કંઈનાથી પાય છે.
જડમાં જગત્ સહુ જડકાણું જાણી લેખ,
મુખની તો આશ એક ચેતનમાં ધારજે.
ધીનિધિ કહે છે એમ શિવ મુખ પામવાને
રાગ અને દ્વેષ દાય ચિન્તમાંથી વારજે.

ગાધાવી.

આશુભ લગ્ન છે એવ.

મનહર છે'હ.

ધનન ચતુર ધન આપ વહી લગ્ન મ્પરે.
 આપથી મનનાન મહ શાને બચાવ છે.
 આજને મુવાન વય આવી લગ્ન ધન મિ-૧,
 બાહ્યની ઉભનિ રિષર રહી ન રહાય છે.
 અંધારથી મળે મહુ કુદરત કમીસા રેખ,
 મહાર મહાર ખાની મુદ મન મતકાય છે.
 જડના રાજ્ય થકી ન્યારો છે ધનન તુલિ,
 અજ અવિનાશી એકરૂપ તું કદાય છે,
 નિરંજન નિરાકાર નિર્મલ પરમ બ્રહ્મ,
 સિદ્ધ ભુદ્ધ હંસ તુલિ આનન્દનું સ્થાન છે.
 યોગ લેશ્યા મન વાણી રેદ્ધ થકી ન્યારો તુલિ,
 રેલુવ્યાપિ ધનનનું જ્ઞાન તે પ્રમાણ છે.
 અસંખ્ય પ્રરેશવન જ્ઞાનમય ચેતન છે,
 તુલિ તુલિ રતનામાં આનન્દ અપાર છે.
 અકલ પ્રભુનું રૂપ જ્ઞાનથી કળાય અલેખ,
 પીનિધિ પરમ બ્રહ્મ નિત્ય નિરાકાર છે.

॥ ૧ ॥

॥ ૨ ॥

ગોધાથી.

આત્માજ સ્ત્રેય છે.

મનહર છે'હ.

જાણવાનું બહુ એક અદિય ચેતનરૂપ,
 હવેમા અનંતબુદ્ધ જ્ઞાનથી સમાય છે
 જિનવાણી મુખખાણી વિવેકથી દીક્ષઆણી,
 મુદ્ધ એક ચેતનને યોગિયો હિ ધ્યાય છે;

સત્તાથી સમાનશિદ્ધ ચેતનને ધ્યાનએજ,
વ્યક્તિરૂપ થાવે ગુણ સત્તાના તો ધ્યાનથી;
શુદ્ધ ધ્યાન ઉપયોગે શુદ્ધ તો ચેતન થાય,
સ્થિરચિત્ત ધ્યાન કરે શુદ્ધગમ જ્ઞાનથી.

॥ ૧ ॥

લટપટ ખટપટ ઝટપટ તણુ છવ,
શુદ્ધ બુદ્ધ રૂપ તદ્વારે સ્થિરચિત્ત ધ્યાનએ;
ફરી ફરી નહિ મળે સમય મુજાણુ અરે,
સત્તાએ રહેલી શુદ્ધ બુદ્ધતાને પાવજે;
અશુદ્ધ ચેતન તુંહિ ચાર ગતિ રૂપ છેજ,
ચેતનની શુદ્ધતાથી ભેદ ભાવ જાય છે;
સિદ્ધાંતનો સાર સત્ય સમજ ચેતન એજ,
ધીનિધિ ચેતન પ્રભુ કોઈ જન પાય છે.

॥ ૨ ॥

ગોધાવી.

આત્મવત્ સર્વત્ર દૃષ્ટિ.

મનહર છંદ.

જનની સમાન સહુ લલનાને માની લેજે,
પરધન પત્થર સમાન ચિત્ત ધારજે;
પોતાનાં ચેતન સમ સહુ છવ ગણી લેઈ,
મન વચ કાયાથકી કોઈને ન મારજે;
વદક નિન્દક પર ચિત્તની સમાનતાજ,
અશુભ વિચાર થકી ચેતનને વારજે;
જેલી નિજરૂપમાંહિ શુરવીર થઈ છવ,
ભવોઢવિથકી ઝટ પોતાને તું તારજે.
લપછપ ગપછપ તણને ચેતન હવે,
સ્થિરચેતનથી એક આત્મને ધ્યાવજે;

॥ ૧ ॥

પરમા પ્રવેશ થકી ત્યજી ચલ્યાય,
 માટે દિનશિખ હવે ધ્યાનમાંદિ લાવજે;
 ખૂટી સહુ દુનીયાનું લાભ એક ધ્યાન થકી,
 સાધ્યમાંદિ મુરતાની લીનતાં લગાડજે;
 ધીનિધિ કહે છે મુરવીર થઈ જીવ હવે,
 વિજય વિજય વાદ્ય વેગથી વગાડજે.

॥ ૨ ॥

ગાધાવી,

આત્મા મહાન્ છે.

મનહર છંદ.

દિનમણિ જ્ઞાનણિ સ્પર્શમણિ જગદણી,
 હુઃખહર સુખકર આનંદ નિધાન છે;
 અક્ષય ખસકમાંદી સાચ અન્યકાચ સહુ,
 ચેતનાનુભવ સત્ય અમૃતનું પાન છે;
 અન્તરના જ્ઞાનધકી જાણ્યા અહો જ્ઞેય સહુ,
 અન્તરના ધ્યાનમાંદિ યોગિયો મસ્તાન છે;
 સત્ય જિનવાણી જાણી ધીનિધિ તું ચેતી લેજે,
 ચેતન વિનાનું અન્ય જાણજે તોદાન છે.

॥ ૩ ॥

જ્ઞાન અને દિયા થકી મોક્ષનો તો પન્થવહે,
 જરૂર સમયવેળુ દીક્ષમાં વિચાર લે;
 જિનવાણી સત્યજાણી સદ્ગુણા કર ભવી,
 રતનત્રયી ગ્રહી જીવ પોતાને તું તારજે;
 અષ્ટસિદ્ધિ નવનિધિ રૂઢિનો ભણાર તુંદિ,
 અનંત અનંત જ્ઞેય જ્ઞાનથી જસાય છે;
 ધીનિધિ ચેતન ઝટ ચિત્તમાંદિ ચેતી લેજે,
 અનંત અનંત સુખ તુજમાં સમાય છે.

॥ ૨ ॥

ગાધાવી,

સત્તાથી સમાનસિદ્ધ ચેતનને ધ્યાનએજ,
વ્યક્તિરૂપ થાવે ગુણ સત્તાના તો ધ્યાનથી;
શુદ્ધ ધ્યાન ઉપયોગે શુદ્ધ તો ચેતન થાય,
સ્થિરચિત્ત ધ્યાન કરે ગુરૂગમ જ્ઞાનથી.

॥ ૧ ॥

લગપટ ખટપટ ઝટપટ તથા છવ,
શુદ્ધ બુદ્ધ રૂપ તહારે સ્થિરચિત્ત ધ્યાનજે;
ફેરી ફેરી નહિ મળે સમય સુખાણુ અરે,
સત્તાએ રહેલી શુદ્ધ બુદ્ધતાને પાવજે;
અશુદ્ધ ચેતન તુંહિ ચાર ગતિ રૂપ છેજ,
ચેતનની શુદ્ધતાથી ભેદ ભાવ જાય છે;
સિદ્ધાંતનો સાર સત્ય સમજ ચેતન એજ,
ધીનિધિ ચેતન પ્રભુ કોઇ જન પાપ છે.

॥ ૨ ॥

ગોધાવી.

આત્મવત્ સર્વત્ર દૃષ્ટિ.

મનહર છંદ.

જનની સમાન સાદુ લલનાને માની લેજે,
પરંવન પત્થર સમાન ચિત્ત ધારજે;
પોતાના ચેતન સમ સાદુ છવ ગણી લેઈ,
મન વચ કાયાથકી કોઈને ન ખારજે;
વદક નિન્દક પર ચિત્તની સમાનતાજ,
અશુભ વિચાર થકી ચેતનને વારજે;
પેલી નિજરૂપમાંહિ ગુરૂવીર થઈ છવ,
ભવોદયિથકી ઝટ પોતાને તું તારજે.
લપટપ ગપટપ તથા ચેતન હવે,
સ્થિરચેતનથી એક આત્મને ધ્યાવજે;

॥ ૧ ॥

પરમા પ્રવેશ થકી પ્રાપ્ત સ્વચ્છ શાંતિ,
 મારે મિત્રમિત્ર દરે ધ્યાનમાંદે સારજે;
 ભૂલી ગયું કુનીયાનું જ્ઞાન એક પાન થકી,
 માધ્યમાંદે મુરનાની લીનતા સમાજે;
 ધીનિધિ દોરે છે મુરવીર-ધડ જીવ દરે,
 વિજય વિજય જાણ પેઠાથી વખાણે.

॥ ૨ ॥
 ગાથાવી.

આત્મા માદાનુ છે.

ગનહર છંદ.

દિનમણિ જ્ઞાનમણિ રૂપરૂપમણિ જગપત્ની,
 હુઃખહર મુખહર આનંદ નિધાન છે;
 અજ્ઞાન ખસકમાંદી સાગ અન્ધકાવ્ય સદુ,
 ચેતનાનુભવ સત્ય અમૃતનું પાન છે;
 અનંતના જ્ઞાનધરી જાણ્યા આદો જોય સદુ,
 અનંતના ધ્યાનમાંદિ યોગિયો મરતાન છે;
 સત્ય જિનવાણી જાણી ધીનિધિ તું ચેતી લેજે,
 ચેતન વિનાનું અન્ધ જ્ઞાનજે તોદાન છે. ॥ ૧ ॥
 જ્ઞાન અને ક્રિયા થકી મોક્ષનો તો પન્થપદે,
 જરૂર સમયવેળ દીક્ષમાં વિચાર લે;
 જિનવાણી સત્યજાણી સદહજુ કર લખી,
 રતનપ્રયી મહી જીવ પોતાને તું તારજે;
 અપ્રસિદ્ધિ નવનિધિ રૂઢિનો લાણ્યર તુંહિ,
 અનંત અનંત જોય જ્ઞાનથી જગ્યાય છે;
 ધીનિધિ ચેતન અટ ચિત્તમાંદિ ચેતી લેજે,
 અનંત અનંત મુખ તુજમાં સમાય છે. ॥ ૨ ॥

ગાથાવી,

સત્તાથી સમાનસિદ્ધ ચેતનને ધ્યાનએજ,
વ્યક્તિરૂપ થાયે ગુણ સત્તાના તો ધ્યાનથી;
શુદ્ધ ધ્યાન ઉપયોગે શુદ્ધ તો ચેતન થાય,
સ્થિરચિત્ત ધ્યાન કરે ગુરુગમ જ્ઞાનથી.

॥ ૧ ॥

લટપટ ખટપટ ઝટપટ તણ છવ,
શુદ્ધ બુદ્ધ રૂપે તહારે સ્થિરચિત્ત ધ્યાનજે;
ફરી ફરી નહિ મળે સચય ગુણણ અરે,
સત્તાએ રહેલી શુદ્ધ બુદ્ધતાને પાવજે;
અશુદ્ધ ચેતન તુંહિ ચાર ગતિ રૂપ છેજ,
ચેતનની શુદ્ધતાથી ભેદ ભાવ જાય છે;
સિદ્ધાંતનો સાર સત્ય સમજ ચેતન એજ,
ધીનિધિ ચેતન પ્રભુ કોઈ જન પાપ છે.

॥ ૨ ॥

ગોધાવી.

આત્મવત્ સર્વત્ર દૃષ્ટિ.

મનહર છંદ.

જનની સમાન શહુ લલનાને માની લેજે,
પરધન પત્થર સમાન ચિત્ત ધારજે;
પોતાના ચેતન સમ શહુ છવ ગણી લેઈ,
મન વચ કાયાથકી કોઈને ન મારજે;
વઢક નિન્દક પર ચિત્તની સમાનતાજ,
અશુભ વિચાર થકી ચેતનને વારજે;
જેલી નિજરૂપમાંહિ શુરવીર થઈ છવ,
ભવોદ્ધિથકી ઝટ પોતાને તું તારજે.
લપછપ ગપછપ તણને ચેતન હવે,
સ્થિરચોગથકી એક આત્મને ધ્યાવજે;

॥ ૧ ॥

પરમા પ્રવેશ થકી અવતરે ચ ચલે થાય,
 માટે હિતશિખ હવે ધ્યાનમાંહિ લાવજે;
 ભૂદી સહુ દુનીયાનું ભાન એક ધ્યાન થકી,
 સાધ્યમાંહિ સુરતાની લીનતા લગાડજે;
 ધીનિધિ કહે છે શુરવીર થઈ જીવ હવે,
 વિજય વિજય વાદ્ય વેગથી વગાડજે.

॥ ૨ ॥
 ગાથાવી.

આત્મા મહાન્ છે.

મનહર છંદ.

દિનમણિ જ્ઞાનમણિ સ્વર્ગમણિ જગવણી,
 હુંખહર મુખકર આનંદ નિધાન છે;
 અક્ષય ખલકમાંહી સાચ અન્યકાચ સહુ,
 ચેતનાનુભવ સાચ અમૃતનું પાન છે;
 અન્તરના જ્ઞાનધકી જાણ્યા અહો જ્ઞેય સહુ,
 અન્તરના ધ્યાનમાંહિ યોગિયો મસ્તાન છે;
 સત્ય જિતરાણી જાણી ધીનિધિ તું ચેતી સેજે,
 ચેતન વિનાનું અન્ય કાશુંજે તોફાન છે. ॥ ૧ ॥
 જ્ઞાન અને ક્રિયા થકી મોક્ષનો તો પન્થવહે,
 જરૂર સમયવેળ દીક્ષમાં વિચાર લે;
 જિતરાણી સત્યજાણી સદાશ્રુ કર ભવી,
 જનવચી માત્રી જીવ ધ્યાનને તું તારવે;
 અપ્રસિદ્ધિ નવનિધિ વૃદ્ધિનો ભણ્યાર તુંહિ,
 અનંત અનંત જ્ઞેય જ્ઞાનથી જસાય છે;
 ધીનિધિ ચેતન સદ ચિત્તમાંહિ ચેતી સેજે,
 અનંત અનંત મુખ તુજમાં સમાવ છે.

॥ ૨ ॥
 ગાથાવી,

શુદ્ધ ભાવમાં રમ.

મનહર છંદ.

પામીને મનુષ્યભવ પાપ ક્ષીં લાખો ગમે,
તેની યાદી કરી છવ પશ્ચાતાપ કીજાએ;
હવેથી ન પાપ થાય એવું તો વર્તન રાખ,
નિજમાં રમણતાથી શિવમુખ લીજાએ;
ભૂદયો ત્યાંથી રેર ગણુ હવેથી ન ભુલ થાય,
સ્મૃતિ એવી ખાતાં પીતાં ચાલતાં તું રાખજે;
વિચારીને વેણુ બોલ વિવેકથી સત્ય તોલ,
ધ્યાનામૃતસ્વાદ ભવિ ગ્રેમધરી ચાખજે. ॥ ૧ ॥
ચેત અરે છવ જરા ચિત્તમાં વિચારી જોતે,
જડમાં રમણતાથી જડ જેવો થાય છે;
માતિચારો હંસ અરે વિષ્ણુથી ન ગ્રેમ ધરે,
અરે હંસ છવ કેમ વિષ્ણુમાં મુઝાય છે.
જાતિ છવ ત્હારી તેવી રીતિ તો અન્તર રાખ,
ચેતન સ્વરૂપમાંહિ ચેતના સમાવજે;
ધીનધિ ચેતનરૂપ પડ નહી ભવકૂપ,
પરમ સ્વરૂપમાંહિ ચેતના રમાવજે. ॥ ૨ ॥

ગાધાવી.

મનહર છંદ

જડ અને છવ દાય પરિણમ્યાં પિંડમાંહિ,
બેદજ્ઞાનરચિયકી ભિન્નતાને ધારજે.
પદ જડ મિડ્યાં હંસ ચન્નુધકી ભિન્ન કરે,
વિવેકથી છવહંસ કર્મેન વિદારજે.
કર્મેનો સંધાન તેનો અતિ જે વિધાન થાય,

અન્ય પ્રાણ દીક્ષામાંલિ ચેતન તિથાર્થે.
 ચેતનનું રૂપ જપે કર્મ નો અનન્ય અધી.
 રાંતની મુદ્દનાથી રૂપ નિદાર્થે. ॥ ૧ ॥
 દુર્નીયાના પ્રેમભાર ચિત્તના ભરેલા મહા,
 જાણી છર મુદ્દ પ્રેમ અનન્યમાં પારીએ,
 આધિ વ્યાધિ ઉપાધિથી ભરેલ ભરાઈએ આનો,
 ચરણના પાનધરી ચેતનને નારીએ.
 પાને નો પોતાને મહાં દેવ પ્રપદ અરે,
 વીલી વેળા ફરી ફરી લેશ નહિ આપ છે.
 ધીનિધિ ચેતન હરે વાર ન લગાડ કાંઈ,
 ખરા નો અપારે ગાણમાંલિ મું કુંડાય છે. ॥ ૨ ॥
 આપાવી.

મુખ દુઃખમાં સમભાવ સ્થિતિ.

મનદર છંદ.

શાના ને અશાના રાય વેદનીના અંધ છેજ,
 અંધમાંલિ અંધ અને મોહિની સંબંધ છે.
 ધનની મોહાઈ એતો મોહ મુખ જાણુ અલો,
 જિનવાણી જાણ્યાવિના દેખતાતો અંધ છે.
 મુખ દુઃખ સમભાવે વ્યારે તો વેદાય છેજ,
 ત્યારે સત્ય મુખનું તો જ્ઞાન દીક્ષ થાય છે.
 ધીનિધિ ચેતન પ્રભુ સેવના થમાય વ્યારે,
 ત્યારે જન્મ જરા બય આધિ વ્યાધિ બય છે. ૧.
 હેય ગેય ઉપદેય જ્ઞાન થકી અરે છર,
 નય તરવ વિચારીને ચરણને પાળમે,
 ૧૩

પંચાચાર ધરી શુદ્ધ વ્યવહાર નિશ્ચયતઃ,
 આવશ્યક ક્રિયા થકી દોષો સહુ ટાળજે.
 ધ્યેય ધ્યાન ધ્યાતા એકતાનમાંહિ ચેતન છે,
 પ્રમેય અનંત જ્ઞાન પ્રમાણથી ધેખજે.
 ભિન્નાભિન્ન પ્રમેયથી પ્રમાણ જાણીને છવ,
 થીનિધિ સ્વરૂપ સત્ય ધ્યાનમાંહિ દેખજે.

ગાધાવી.

પાંચ ભાવ.

મનહર છંદ.

ઉપશમ ક્ષય ઉપશમ અને ઐશ્વર્યક,
 ક્ષાયિકને પરિણામી પંચ એ વિચારજે.
 ઉપશમ દાયભેદ ચરણને સમકિત,
 અષ્ટાદશ ભેદ ક્ષયોપશમના ધારજે.
 જ્ઞાન ચાર ત્રણ છે અજ્ઞાન ત્રણ દર્શનને,
 દાનાદિક લગિય પંચ તેમાંહિ મેજાવજે.
 સમકિત ચારિત્રને સંયમાસંયમ એમ,
 ભેદ ક્ષયોપશમના ચિત્તમાં રમાવજે.

॥ ૧ ॥

ચાર ચાર ગતિને ક્યાય ત્રણ સિંગ વળી,
 પદ ક્ષેપા અજ્ઞાન મિથ્યાત્વને નિવારજે.
 અસિદ્ધતા અસંયમ એકવિંશ ભેદ ગણો,
 ઐશ્વર્યક ભાવનાએ દિસમાંહિ ધારજે.
 સનતપથી જ્ઞાન દિક પંચ અને સમકિત,
 નવભેદ ક્ષાયિકના તે મે પમાય છે.

હવે જો અન્ય અન્ય અન્ય એ ત્રણ ભેદ.

પરિણામિ ભાવનાએ સમાપ્ત મુદ્દાય છે.

॥ ૨ ॥

દોહરા.

પંચભાવના ભેદ ઓ, ત્રેપન થયા રસાલ,
 છોડે સંત્રિપાત છજ, કહેતા દીન દયાળ. ॥ ૧ ॥
 ઉપદેશને હેય છે, રોયભાવ છે પંચ,
 આત્મ સ્વભાવે લીનતા, રહે ન આશ્રય રંચ. ॥ ૨ ॥
 મનન સ્મરણ વિવેચના, કરતાં સત્ય વિવેક,
 બુદ્ધિસાગર આત્મમાં, શાધે ધરીને રેક. ॥ ૩ ॥
 આધારી.

આત્માને સ્વરૂપ રમણતાની પ્રેરણા.

છપય છંદ.

ચેતન ચતુર મુખબુ ચિન્તમાં ચેતી લેજે,
 અઘ્નાનુભવ રંગે સંગે નિશાદિન રહેજે,
 પર નિજમાં સમભાવ ચેતના ધ્યાને વાળે,
 ચિન્મય ચેતન રટન કરીને છવન ગાળે,
 અનુભવ યોગ પામીએ તે વિદાનન્દ સાધન ખરે,
 બુદ્ધિસાગર ધ્યાનયાને ભવસાગરનેજ નરે. ॥ ૧ ॥
 અમણઃ સ્થિર ઉપયોગ આત્મમાં પ્રકટે જ્યારે,
 ગળાંકે જ્યોતિ મુક અઘ્નની ઘટમાં ત્યારે,
 પર ન પરમાં ચેત ધન વિપયાદિક નામે.
 કરતાં હરતાં ધ્યાન યોગથી સ્થિરતા ભામે:
 શબ્દ વિપયથી હર છે તે ચેતનના સમજે ખરી.
 બુદ્ધિસાગર સત્ય જ્યોતિ ચેતનની દિલમાં ધરી. ॥ ૨ ॥

બ્રહ્મ ધ્યાન.

મુદલા.

ધ્યાન કરે બ્રહ્મનું ધ્યાન કરે બ્રહ્મનું;

બ્રહ્મ ચેતન પ્રભુ તું કહાયો;

શુદ્ધ ઉપયોગથી શક્તિ વ્યક્તિ જગે,

શુદ્ધ રૂપે પ્રભુ તું સુહાયો.

કર્મની વર્ષણા ખેરવે ધ્યાનથી,

ધ્યાનથી સત્ય સંતોષ આવે;

ધ્યાનથી અનુભવે જાગતી જ્યોત ત્યાં,

આતમા મુક્તિનું શર્મ પાવે

બ્રહ્મ તે આતમા આતમા બ્રહ્મ છે,

વીર વચનાં યથા સત્ય સેવે;

વચન સાપેક્ષથી બ્રહ્મને જાણતાં,

દાન નિજનું સદા નીજ દેવે.

સમ નયથી કહો ભાવ સાચો લહો.

વચન એકાન્તની વાત જુડી;

વચન નિરપેક્ષથી ભાવ મિથ્યા લહે,

બ્રહ્મની વાત નિરપેક્ષ જુડી.

બ્રહ્મ નિરપેક્ષ સંવ્રત નયે માનતાં

બ્રહ્મમાં પ્રાપ્તિથી ભૂલ થાવે;

વચન સાપેક્ષ સંવ્રત નયે માનતાં,

વ્યક્તિની ભિન્નતા સત્ય પાવે.

મુક્તિ જ્ઞાન પ્રભુ મુદ્ગમે ધારિને,

સમજાવે સમ નયથી પ્રમાણ;

તત્ત્વવાદે વાદે આતમા બ્રહ્મને,

હૃદયમાનર મુનિ બ્રહ્મ માના.

ધ્યાન. ॥ ૧ ॥

ધ્યાન. ॥ ૨ ॥

ધ્યાન. ॥ ૩ ॥

ધ્યાન. ॥ ૪ ॥

ધ્યાન. ॥ ૫ ॥

ધ્યાન. ॥ ૬ ॥

મુ. પ્રાપ્તિ.

આત્માને તત્ત્વતિલાવનો ઉપદેશ.

૪૩૫૫.

જાગરે આનખા જાગરે આનખા, માદની કિષમાં ચોર કુરે;
વિત્તદારા અને વિચયની વાસના. પાસથી સત્ત્વમાં ખુબ કુરે.

જાગ. ૨

ધુનિ બાહિર્યે કમ આઠે મરે, આંતમાં આંત્રિથી બાન બુદ્ધિ;
કોષને માનથી લેખ માયાધી, સદા ચારાશિમાં ખુબ કુદ્ધિ.

જાગ. ૨

પામી માનવપણું પુણ્ય ઉત્કર્ષથી, મુનિ સાધન અરે તેં વિસાધું;
ખુબ અપદ્મથી પાપ માડું, જાંવડું નરકમાં કેમ ધાધું.

જાગ. ૩

શ્વાસ ઉચ્છવાસથી છવ આધુ ધરે, ખખર નહિ કાલની કેમ ધારે;
કાલનુ કૃત્ય તે આ ક્ષણે કીજિએ, ધર્મથી આ ભવાગ્નિ તરારે.

જાગ. ૪

કોઈ ધન આવશે નહિ કદી સાધમાં, પાપ તે પુણ્ય સાધન આવે;
દાન કરજે સદા ધર્મ વારે મુદા, દાનથી આત્મા મોક્ષ પાવે.

જાગ. ૫

કેમરણુ કર દેવનું કારણુ જે કીનનું, સાધુના દર્શને પુણ્ય થાવે;
સાધુ દર્શનથી સાધુ વદનથી, કોઈલવનાં કયાં પાપ જાવે.

જાગ. ૬

સાધુના સર્જથી આત્મા જાગનો, તીર્થ જર્જમ મુનિ ભવ્ય રોવો;
તીર્થ જર્જમ મુનિ કલ્પવેલી અહો, પુણ્યારવના મેઘ જેવો.

જાગ. ૭

સાધો લે સિદ્ધિને ધર્મવ્યવહારથી, ભક્તિ ઉત્સાહથી યત્ન ધારો;
ધર્મ કરણી કરી કોઈ થાવે નાહ, ધર્મથી આવશે દુઃખ આરો.

જાગ. ૮

ઉંઘ ત્યાગી અહો દેહ દેવળ વિષે, શુદ્ધ ચેતન પ્રભુને જગાડો;
બુદ્ધિસાગર સદા ભાવના મોગરી, સ્મરણનો ઘંણ હોતે જગાડો.

જગા, ૯

ગાથાવી.

આત્મપ્રભુની સ્તુતિ:

કૃત્તણા છંદ:

સર્વ શક્તિ ઘણી યોગ ચિંતામણિ, યોગના પગથિયે પાદ મુકો;
અષ્ટ છે પગથિયાં યોગનાં આતમા, પામી અવસર કદિ તે ન
મુકો; સર્વ. ॥ ૧ ॥

યમ અતે નિયમ આસન તણા ભેદ બહુ, ચિત્ત ઉત્સાહથી ભવ્ય સાધો;
પ્રાણને સાધિએ પૂરકાદિ થકી. પાંચમા ભેદથી જીમ વાધો. સર્વ ૨
ધારણા ધારિએ ધ્યાનમાં લીનતા, એમ અભ્યાસથી શક્તિ પ્રકટે,
આઠમા પગથિયે પાદ મુક્યા થકી, ચિત્તના દાવનો ભાર નિધો.
સર્વ. ॥ ૩ ॥

સન્ય આનંદથી પૂર્ણતા પામતાં, કાર્ય સિદ્ધે મટે સહુ ઉઠાસી;
હંતુ પંચ મળે કાર્યની સિદ્ધતા, જૈનસ્થાપક તત્ત્વે વિજાસી. સર્વ ૪
સર્વ સત્તા મુકો વ્યક્તિ ભાવે હુવે, ક્રોધોપાધિ તદા દુર જવે;
હંસ નિર્મળ હુવે ખેલ ખેલે નવા, સમયમાં સિદ્ધિ સ્થાને મુકાવે. સ પ
રત્નની મંત્રુયા તાણું દીધું ખરું, કંચિથી ઉઘરતું તેહ તાણું;
તાણું ઉઘારતાં રત્ન પામે યથા, આત્મરૂઢિ નથા દીસે ભાણું. સર્વ ૬
મુક્તિના નિર્મલો કુંભનો હેતુ છે. મુક્તિના કુમ્ભનું રૂપ પાવે;
સામયિકી દીગ્ધિએ કુંભને, મુક્તિના વ્યક્તિના રૂપ થાવે. સર્વ ૭
ન મુક્તાપણું રૂઢિયો સર્વ છે. આત્મમાં મુક્તિના પદ જાણો;
સાધને સાધવું અતિના આનંદની. દેવમે કાર્ય સિદ્ધિ પ્રમાણે સર્વ ૮

માત્ર લાવે રહી રીઝિએ ગહગહી, પારકા દોષ દેખો ન પ્રાણી;
 પારકા દોષને દેખતો જ્યાં લગી, ત્યાં લગી નહિ હુવે તેહ નાણી. સં ૬
 તપ દષ્ટિ રજે મોહ માયા ગળે, સાધને સાધતો મુજિ સારી;
 મુહિસાગર લાવે શુદ્ધતા શુદ્ધતા, જન્મને મૃત્યુનાં દુઃખવારી. સર્વ ૧૦

ગાધાવી.

આત્માને સ્વસ્વરૂપોપદેશ.

મુસલમા છન્દ.

આત્મખના પન્થમાં આત્મજે આત્મમા,

નાત ને જન સર્વે વિસારી;

જ્ઞાનના યોગથી તત્ત્વને, પામિને,

શુદ્ધ ચારિત્રતા દીક્ષા પારી

અલખ. ૧

દુઃખમાં જળ મળ્યું હંસે જૂદું કરે,

તાદૃશી દષ્ટિને ધારે પ્યારા;

તત્ત્વદષ્ટિ ધરી તત્ત્વને પારખો,

યોગવિધા લહી સત્ય ધારા,

અલખ. ૨

દષ્ટિ સ્વાદ્વાદની વાદ મુદ્ધ રાજતી,

ખાજતી કમનો વેગ જ્ઞાને;

શુદ્ધ ઉપયોગથી અનુભવે આત્મમા,

સત્ય આનન્દને તત્ત્વખાને.

અલખ. ૩

જેયને યેય આદય છે આત્મમા,

જ્ઞાનથી જેય વસ્તુ પ્રકાશી;

જેય ને જ્ઞાનરૂપે મદા વે રહે,

વસ્તુપરે સદા છે વિજાતી.

અલખ. ૪

સેવિએ આતમા સેવિએ આતમા.

દેહ દેવળ રહીને પ્રકાશે;

તારિએ આતમા તારિએ આતમા,

જાગતાં કર્મનો ફન્દ નાસે.

અલખ. ૫

અન્ધ સદ્ભાવથી મુક્તિ છે જીવની,

અન્ધ નહિ ત્યાં લહો કેમ મુક્તિ;

મુક્તિની મુક્તિમાં મુંઝતા માનવી,

મોહ અજ્ઞાનથી કરી દુશુક્તિ.

અલખ. ૬

અલખનો દેશ નિર્ભય સદા શોભતો,

અલખના દેશમાં સત્ય શાન્તિ;

અલખના દેશમાં સત્ય આનન્દ છે,

અલખના જ્ઞાનથી જાય બ્રાન્તિ.

અલખ. ૭

વીર વચનોધરી જાણિએ અલખને,

સાત નયથી ખરો અર્થ ધારી;

ત્યાગિ એકાન્તને અર્થને ધારિએ

પામિએ સત્યથી મુક્તિ નારી.

અલખ. ૮

અલખના ખેલમાં ભેગ નહિ કર્મનો,

ખેલિએ અલખનો ખેલ રાગી;

બુદ્ધિસાગર સદા અલખની ધૂનમાં.

સત્યચૈતન્યની જ્યોતિ જાગી.

અલખ. ૯

ગોધાવી

યોગ મહિમા.

જૂલણા છંદ.

યોગ વિદ્યાતટું ધામ ચેતન પ્રભુ,

શક્તિ સિદ્ધે સમી રૂદિ પ્રકાશી.

- યોગવિદ્ ભાનયી ચિત્તમાં ધ્યાનથી,
પિણ્ડ બ્રહ્માણ્ડ બાવો વિલાસી. યોગ ॥ ૧ ॥
- તત્ત્વમયવૃત્તિથી જ્ઞાનિમાં ભૂતનાં, વૃત્તિથી પરબ્રહ્મ ન પ્રાપ્તયા;
વૃત્તિથી પરબ્રહ્મ પામે નહિ દેખરિ, શુદ્ધ ધ્યાને પરબ્રહ્મ વાપ્તયા.
યોગ ॥ ૨ ॥
- વીપ જ્યોતિઃ પરે જ્યોત જ્યાં જાગતી, સદૃશ ઉપયોગમાં લીન વૃત્તિ;
ધ્યાસ ઉદ્યાસની મન્દના કિંધરતા, બાદમાં જાણિએ શુન્નવૃત્તિ.
યોગ ॥ ૩ ॥
- મદ્ વદ્ સોવાં વાપુનાં પિણ્ડમાં, ગગન મદ્ આસનું વંકનાસે;
જ્યોતિઃ જગદ્ગળ જગે મોક ચિન્તા ભગે, ઘંસસો સાન્નિ શુભમાંહિ
મદ્સાસે. યોગ ॥ ૪ ॥
- ત્વરિતશિવત્વની પ્રાપ્તિ ઉસદજમાં, મન્દી બેઠી લાડે મુક્તિ સાચી;
ભવનાં મુક્તિનાં મુખ જે પામતા, સિદ્ધિ તે પામતો સત્ય રાચી.
યોગ ॥ ૫ ॥
- સત્ય ઉત્તમ અત્તો યોગ વિદ્યા મદ્સા, યોગના ભોગમાં ભવ્ય રાચો;
ચિત્તક્ષય ચેતના શુદ્ધતા જ્યાં હુવે, યોગ મહિમા લહો પિણ્ડ સાચો.
યોગ ॥ ૬ ॥
- પિણ્ડ બ્રહ્માણ્ડની ઐક્યતા આત્મમાં, શુદ્ધ ઉપયોગથી જેહ જાગે;
અદ્ સિદ્ધિ સદા હસ્ત જેડી રહે, ચિત્ત રંગાય નહિ બાદશાગે.
યોગ ॥ ૭ ॥
- લઘિધ સિદ્ધિતણું સ્થાન તું આત્મમાં, જાગ ચેતન પ્રભુ શુદ્ધ
ભાવે;
ઉંધ નહિ આત્મમાં અલખના પંથમાં, અતુકમે યોગ સિદ્ધિ
મુહાવે. યોગ ॥ ૮ ॥
- અલખની ધૂનમાં લાસતા દિનમણિ, લક્ષ્મિ ઉત્સાહથી યત્ન ધારો;
બુદ્ધિસાગર સદા જ્યોતમાં જાગજે, શુદ્ધ ચેતન પ્રભુ ચિત્ત
પ્રારો. યોગ ॥ ૯ ॥
- ગોધારી,

સેવિએ આતમા સેવિએ આતમા.
 દેહ દેવળ રહીને પ્રકાશે;
 તારિએ આતમા તારિએ આતમા,
 જગતાં કર્મનો કદ નારો.
 બન્ધ સદ્ભાવથી મુક્તિ છે હવની,
 બન્ધ નહિ ત્યાં લહો કેમ મુક્તિ;
 મુક્તિની મુક્તિમાં મુજતા માનવી,
 મોહ અજ્ઞાનથી કરી કુમુક્તિ.
 અલખનો દેશ નિર્ભય સદા ચોભતો,
 અલખના દેશમાં સત્ય શાન્તિ;
 અલખના દેશમાં સત્ય આનન્દ છે,
 અલખના જ્ઞાનથી જય આન્તિ.
 વીર વચનોથકી જાણિએ અલખને,
 સાત નયથી ખરો અર્થ ધારી;
 ત્યાગિ એકાન્તને અર્થને ધારિએ
 પામિએ સત્યથી મુક્તિ નારી.
 અલખના ખેલમાં લેળ નહિ કર્મનો,
 ખેલિએ અલખનો ખેલ રાગી;
 બુદ્ધિસાગર સદા અલખની ધૂનમાં,
 સત્યચૈતન્યની જ્યોતિ જાગી.

અલખ. ૫

અલખ. ૬

અલખ. ૭

અલખ. ૮

અલખ. ૯

ગોધાવી

યોગ મહિમા.

જૂલણા છંદ.

યોગ વિદ્યાતણુ ધામ ચેતન પ્રભુ,

શક્તિ સિદ્ધે સમી રહિ પ્રકાશી;

આત્મધ્યાનમહિમા.

બ્રહ્મણા છન્દઃ

અસ્રખ નિર્ભય પ્રભુ દેહમાં વ્યાપિયો, જ્ઞાન વ્યાપક વિભુ તું
મુહાયો;

જ્ઞાનની જ્યોતમાં જોય ભારો સકલ, અકલ આદ્યર આરૂપી
કહાયો. અસ્રખ ૭ ॥ ૧ ॥

જોય ભાગ્યક રચનાઃ ચિદ્ધનાનન્દ તું, જ્ઞાન જુદી વસ્તુ તું
શરીરે;

જાપ ચોરાશિમાં જન્મ મૃત્યુ કર્યાં, કર્મથી ચક્રમતિમાં ફરીરે.
અસ્રખ ૭ ॥ ૨ ॥

કર્મ કર્તા અને કર્મ લોખ્ખા પ્રભુ, કર્મ હર્તા પ્રભુ તું કહાયે;

આપ ભાવે રમે કર્મ દોડી ખર્ષે, કર્મના નાશથી સિદ્ધ થાયે.
અસ્રખ ૭ ૩

કર્મને ખેંચતો કર્મને છંદતો, અન્ય ભાવે અને રચરચભાવે;

કર્મની વર્ગણા આવતી જાયતી, દાય પરિભ્રામથી તે મુહાયે.
અસ્રખ ૭ ૪

દાય પરિભ્રામ તે સિત્ત કાલે કલા, વચન તીર્થેશનાં સત્ય જાણ્યાં;

ચારંગિ જાયના છંદયા તું પ્રભુ, વચનસાપેક્ષ મનમાંહિ
આણ્યાં. અસ્રખ ૭ ॥ ૫ ॥

ખંધપરિભ્રામથી ધર્મ ઉપયોગથી, સકલ સિદ્ધાન્તનો સાર
ભાખ્યો;

વ્યકિતથી વ્યાપિયો દેહમાંહિ પ્રભુ, વ્યાપ્ય વ્યાપક નવે સત્યદાખ્યો.
અસ્રખ ૭ ॥ ૬ ॥

સિંદ તું સાદિયા કર્મપિન્દર પડ્યો, ભ્રમ છે વિનમાંહિ વિચારી;

કર્મને. ભાર થા આપ ભાવે રમે, કર્મ છંદી હુવે સિદ્ધચારી.
અસ્રખ ૭ ૭

સુખનો શું પ્રભુ કર્મનાં સુખનાં, વિષય મિષ્ટ, જવે ચિત્ત રાચી;
સર્વે પુર્ણાવસ્થાં કારણે રૂપ આ, ભૂંડપેડે રહ્યો કેમ માચી.
અલખ ૦ ૮

જિન તું સાહિબા દીન પરબાવણી, જગતનાં સર્વે શક્તિ પ્રકાશે;
બુદ્ધિશામર પ્રભુ આત્મારામ તું, ધ્યાનથી ધ્યેયરૂપે પ્રભાશે.
અલખ ૦ ૯

આત્માને હિતશિક્ષા.

કન્દવિજય છંદ.

સેવન ચિત્ત વિચાર આંદા સાહુ,
હવન વ્યર્થ સદાય વહે છે;
આત્મતત્ત્વ લહે સફલો ભવ,
વીર જિનેશ્વર રાત્ર કહે છે.
આદરે હવ સાદરથી દીલ,
ધર્મ સદા મુખ શાશ્વતકારી;
ધીનિધિ આત્મ જ્ઞાન અરે શિખ,
વીર જિનેશ્વર તત્ત્વ વિચારી. ॥ ૧ ॥

જ્ઞાન અને અપમાન સમા ગણુ,
શિષ્ય તથા અરિભાવ સમાના;
આત્મ તે પરમાત્મ સાહિબ,
ધ્યાન થકી કદી હોત ન છાના.
અન્તર ધર્મ ધર્યાં વિન નિષ્કળ,
દષ્ટ ક્રિયા સૌ ચિત્ત મુજાણુ;
આસ ઉચ્છવાસવિષે મુનિ નાણુથી,
મુક્તિ લહે મનમાં કમ આણુ. ॥ ૨ ॥

ધ્યાન મદે ભક્તી બાળ સદા ધર;
 પ્રાણ ઉપાધિ સદા દુર વારી;
 વિશ્વવિષે મુખકાન્તે ધ્યાનજ,
 ચેતન દરજ વિચારજ ધારી.
 જ્યોતિ તદા દ્વંદ્વે ઝલકે ભરી,
 ક્રમે ક્રમે જપા દરનારી;
 ધીનિધિ ચેતન સંવનમી થન.
 ધર્મ દહી મુખ શાપન ભારી.

જ્ઞાનસ્તુતિ.

ભુજંગી છંદ.

સદા જ્ઞાનને વન્દિએ ભવ્યભાવે, મનુષ્યે સદી જ્ઞાનને મુક્તિ પાવે,
 વિના જ્ઞાન ભવ્યો ગાંડા અન્ધ જેવા, સદા જ્ઞાનની કીર્તિએ ભવ્ય સેવા. ૧
 જીનેન્દ્ર પ્રભુ જ્ઞાનને મુખ્ય ભાષે, સદી જ્ઞાનને તીર્થને મુરિ રાષે
 સદા મુર્યવત્ જેહુ તત્ત્વ પ્રકાશી, ભવી પ્રાણિયો જ્ઞાનના નિત્ય પ્યાસી. ૨
 ઉપાદેયને હેયને જ્ઞેય ભાવા, સદા જ્ઞાનમાં ભાસતા તે સ્વભાવા
 જુઓ ધ્યાસ પ્રધ્યાસમાં ભવ્ય નાણી, કરે કર્મની નષ્ટતા સાથ જાણી. ૩
 સદા જ્ઞાનની જ્યોતમાં સર્વ ભાસે, સહુ જ્ઞાનની જ્યોતિથી કર્મ નાસે
 વિના જ્ઞાન ભવ્યો ન હોયે વિવેકી; વિના જ્ઞાનથી ધર્મના કો ન રેકી, ૪
 નમો જ્ઞાનને સત્યત્ત્વ જે પ્રકાશી, કહો જ્ઞાનને ઉપમા ગદ્ગદ કાશી;
 કિસે શોભતું જ્ઞાન ઉદ્યોતકારી, શ્રુતજ્ઞાનને વન્દના નિત્ય મહારી. ૫
 જુઓ સત્ત્વમાં જ્ઞાન છે તીર્થ સાચું, શ્રુત જ્ઞાનના તીર્થમાં નિત્ય રાચું;
 ભણાવો ગણાવો ભણે ભવ્ય ભાવે, શ્રુતજ્ઞાનથી કોપના પૂન્દ જાવે. ૬
 મહો જ્ઞાન સાચું વિન્ય પ્રકાશી, જગતમાં ઘણું દીપતું જે વિલાસી;
 નમુંકું સદા જ્ઞાનને પાય લાગી, આહો જુદિની ચેતના શુદ્ધ જાગી. ૭

સમાધિ.

સવૈયા એકતીસા.

આત્મસમાધિ જગમાં મોટી, તારે ભવોદધિની પાર,
 ચિન્મય ચેતન આપરવસાવે, શાશ્વતમુખ વેદે નિર્ધાર;
 સદ્ગુરુ જ્ઞાની મુનિ અવલંબી, આત્મ સમાધિ પામે સાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ય મુખ પામે નરનાર. ॥ ૧ ॥
 બાહ્યવસ્તુમાં ઈષ્ટાનિષ્ટે, મુંઝવે આત્મ ભૂલી લાન,
 રાગ દોષથી કર્મચટ્ટીને, ભ્રમજુ કરે ભવમાં નાશન;
 દત્તત્રયીની પ્રાપ્તિ વિગ્રુ આ, જાત્રો શેગર મનુ અવતાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ય મુખ પામે નરનાર. ॥ ૨ ॥
 દર્શન નામ અને વગી ચરણે, પામે સાચો મોક્ષ મુપ-થ,
 તત્ત્વાર્થમાંહિ સાચું બાજું. સાખ પૂરે છે બહુલા મન્ય;
 દત્તત્રયી મળનાં છે મુકિત—એક એકથી કદી ન પાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ય મુખ પામે નરનાર. ॥ ૩ ॥
 પિરુરુપાદિક ચાર લોકથી, ધ્યાવે ચેતન મુખ બારપૂર,
 અધ્યા મો પરમધ્યા પરમા, ચેતનથી મુકિત નાહીં દુર;
 તિરોમાયે ચેતન મુજ સત્તા, આવિર્ભાવે કૃપ વિચાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ય મુખ પામે નરનાર. ॥ ૪ ॥
 અશુદ્ધ બાવે પુર્જલ કલ્પા, લલ્પા શુદ્ધ સ્વભાવે ભવ્ય,
 અનન્યના ઉપયોગે સુદેવું, બાવ ધર્મનું એ કર્મન્ય;
 શુદ્ધ સ્વભાવે શકિત પ્રગટે, કર્મ મમને નાલે ભાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્યમુખ પામે નરનાર. ॥ ૫ ॥
 બાલે એકસ્વરૂપે મુખ થયું, તારે જાણ ચેતનસ્વરૂપ,
 ઉપમામ સ્વરૂપમામ ને કાચિક, સ્વયં ધર્મે ચેતન વચક ન;
 મુખની ધાન જન વપકાર, મગરે ચેતનમાં જનમાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ય મુખ પામે નરનાર. ॥ ૬ ॥

સમાધિ.

સવૈયા એકતીસા.

આત્મસમાધિ જગમાં મોલી, તારે લલોદધિની પાર,
 ચિન્મય ચેતન આપસ્વભાવે, શાશ્વતમુખ વેદે નિર્ધાર;
 સદગુરુ જ્ઞાની મુનિ અવલંબી, આત્મ સમાધિ પામે સાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત મુખ પામે નરનાર. ॥ ૧ ॥
 બાહ્યવસ્તુમાં ઈષ્ટાનિષ્ટે, મુંઝવે આત્મ ભૂલી ભાન,
 રાગ દાષધી કર્મમહીને, ભ્રમજુ કરે લવમાં નાદાન;
 રતનત્રયીની પ્રાપ્તિ વિગ્રુ આ, જાણે શમર મનુ અવતાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત મુખ પામે નરનાર. ॥ ૨ ॥
 દર્શન નામુ અને વગી ચરણે, પામે સાચો મોક્ષ મુપન્ધ,
 તત્ત્વાર્થમાંદિ સાચું બાજુ, સાખ પૂરે છે બહુલા કન્ય;
 રતનત્રયી મળનાં છે મુકિત—એક એકથી કદી ન ધાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત મુખ પામે નરનાર. ॥ ૩ ॥
 પિરઃસ્ત્રીઆદિક ચાર ભેદથી, ધ્યાવે ચેતન મુખ ભરપૂર,
 અધ્યા મો પરમધ્યા પરમા, ચેતનથી મુકિત નહીં દૂર;
 તિરોમાયિ ચેતન ગુણ સત્તા, આવિર્ભાવે કૃપા વિચાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત મુખ પામે નરનાર. ॥ ૪ ॥
 અશુદ્ધ ભાવે પૂર્ણલ ક્ષતી, ક્ષતી શુદ્ધ સ્વભાવે ભવ્ય,
 અન્તરના ઉપયોગે શુદ્ધિ, ભાવ ધર્મનું એ કર્તવ્ય;
 શુદ્ધ સ્વભાવે શક્તિ પ્રગટે, કર્મ મમતો નામે ભાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્તમુખ પામે નરનાર. ॥ ૫ ॥
 ભામે કોરસ્વરૂપે મુખ પત્ત, જ્ઞાને જ્ઞાતા ચેતનરાય,
 ઉપશમ ક્રોધાપશમ ને દાશિક, સાચા ધર્મે ચેતન જલકાન;
 મુખની ધાત જન જલકાન, પ્રગટે ચેતનમાં જરનાર.
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત મુખ પામે નરનાર. ॥ ૬ ॥

ઉજ્જવલધ્યાન.

કોહરો.

એકરૂપ હું દ્રવ્યથી, એકરૂપ હું સત્ય;
હું તું સત્યા વિરૂપ સહુ, શુદ્ધઃશુદ્ધ સુખતત્ત્વ. ૧
શુદ્ધતત્ત્વ ઉપયોગથી, પ્રગટે સત્યાનન્દ;
અહુરવતા તું ની ગણે, સમજે શું મતિમન્દ ૨
ઉપાદાન નિર્મિત હોય, ભેદે ધર્મ કથાય;
સિતવર્ણની વાણી કહે, બેદ ભાવ શહુ જાય. ૩

આત્માને અલખદેશોપદેશ.

લલીત.

અલખ દેશમાં હું આલિનું, અલખ દેશમાં હું અલિનું;
અલખ દેશની વૃત્ત વારવી, અશુભ છવ્વની દેવ વારવી. ૧
અલખમાં ખરે જ્ઞાન રાસ છે, અલખના વિના અન્ય કામ છે;
અલખ વૃત્તમાં સદૃશ છે ખરું, અલખ દેશને પ્રેમથી વર. ૨
અલખ મૃદ્ધમાં રાગ છે ખરો, અલખ ગદ્ગદમાં મ્હાનને દેશ;
અલખ વાનથી અલિધને તરો, અલખ વૃત્તથી કમ્ભને દરો. ૩
અલખ દેશમાં કિંચિત્ ના હતા, અલખ દેશને પામિએ વર;
અલખ વરેણથી ભરે જાલિનું, અલખ જંગલથી કર્મ નાસિનું. ૪
અલખ સ્વાદ છે પિપ્પા અલખો, અલખ વૃત્તમાં ભવ્ય રાગો;
અલખ નાનમત, બેદનમાં નહુ, અલખ મ્હાનનિર્મલ દેશથી સહુ. ૫
અલખ વરેણમાં જાતનહુ મદા, અલખ વરેણમાં દુઃખ ના કદા;
અલખ છે મ્હાનું શુદ્ધનું રહે, અલખ મ્હાનવને દેશિએ સદેશ. ૬

સુમાધિ.

સર્વથા એકતીસા.

આત્મસમાધિ જગમાં મોડી, તારે ભરોદધિની પાર,
 ચિન્મય ચેતન આપરરભાવે, શાશ્વતગુણ વેદે નિર્વાર;
 સદગુરુ જ્ઞાની મુનિ અવસંખી, આત્મ સમાધિ પામે સાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત ગુણ પામે નરનાર. ॥ ૧ ॥
 બાદ્યવસ્તુમાં ઈશાનિષ્ટે, મુંઝવે આનખ ભૂતી ભાન,
 રાગ દાપથી કર્મમહીને, ભ્રમણ કરે ભવમાં નાશન;
 રતનત્રયીની પ્રાપ્તિ વિજ્ઞા આ, જાગ્રો રોગર મનુ અવનાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત ગુણ પામે નરનાર. ॥ ૨ ॥
 દર્શન નાનુ અને વગી ચરણે, પામે સાચો મોક્ષ ગુપ્ત-થ,
 તત્ત્વાર્થમાંહિ સાચું બાજુ, સાખ પૂરે છે બહુલા મન્ય;
 રતનત્રયી મળનાં છે મુક્તિ—એક એકથી કદી ન ધાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત ગુણ પામે નરનાર. ॥ ૩ ॥
 પિરઃસ્ત્રીઆદિક ચાર બેદથી, ધ્યાવે ચેતન ગુણ ભરપૂર,
 અપ્પા શો પરમપ્પા પરમ, ચેતનથી મુક્તિ નહીં દૂર;
 તિરોક્ષાવિ ચેતન ગુણ સત્તા, આવિર્ભાવે કૃત્ય વિચાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત ગુણ પામે નરનાર. ॥ ૪ ॥
 અશુદ્ધ ભાવે મુર્ખલ કર્તા, હતા શુદ્ધ સ્વભાવે ભવ્ય,
 અનતરના ઉપયોગે રહેતું, ભાવ ધર્મનું એ કર્તવ્ય;
 શુદ્ધ સ્વભાવે શકિત પ્રગટે, કર્મ મમતો નાસે ભાર,
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્તગુણ પામે નરનાર. ॥ ૫ ॥
 ભાસે રોચસ્વરૂપે ગુણ પત્ર, જ્ઞાને જ્ઞાતા ચેતનરાય,
 ઉપશમ ધ્યોપશમ ને શાયિક, સાચ ધર્મ ચેતન જરૂર;
 ગુણની ધારા જન જયકર, પ્રગટે ચેતનમાં જરૂર.
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત ગુણ પામે નરનાર. ॥ ૬ ॥

ધર્મ ધ્યાનના પાયા આરે, ભાવ ભક્તિથી છે સુખકાર,
 ચાર ભાવના મૈત્રી આદિક, ધ્યાતાં નાસે મિથ્યાભાર,
 સ્થિત્યુત્પત્તિ વ્યયનો યોગી, અશુદ્ધ પરિણતિને હરનાર;
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત સુખ પામે નરનાર. ॥ ૭ ॥
 સ્મરજ્ઞે ધ્યાસોધ્યાસે ચેતન, કેવલનાણી સુખની આણ;
 તપ જપ સંયમ ચેતન હેતે, કરશે પામી જિનવર આણ;
 બુદ્ધિસાગર સદ્ગુરુ સર્જતિ, કરજે ધરીને સદ્વ્યવહાર;
 સ્થિરોપયોગે ચેતન ધ્યાવે, અનન્ત સુખ પામે નરનાર. ॥ ૮ ॥

અમદાવાદ

આત્માનુભવ સ્વરૂપ,

સવૈયા એકતીસા.

અનુભવના પ્યાસિ તું હંસા, અલખ સ્વરૂપી છે નિર્ધાર,
 સોહં સોહં ચિન્મય ચેતન, બ્રહ્મ સ્વરૂપી જ્ઞાનાધાર;
 જકડાણે શું માયા જળે, ભૂલીને પોતાનું ભાન,
 સ્વયં પ્રકાશી પર પ્રકાશી, ચેતન ધર પોતાનું ધ્યાન. ॥ ૧ ॥
 આંખે સારું જોઈ દેખે, આંખ મિથ્યાયે તે સહુ ફેક,
 હું ને મારું સહુ છે મિથ્યા, મમતા કરતા ફેગટ લોક;
 મહારું તહારું ભૂલી હંસા, કરતું શાશ્વત ગુણનો પ્યાર,
 નિર્ભય દેશી સિદ્ધ સમોવડ, અનન્ત ગુણનો છે દાતાર. ॥ ૨ ॥
 ઇષ્ટાનિષ્ટપણું સહુ મિથ્યા, પુદ્ગલમાં ભાસે નહિ સાર,
 સ્થિરોપયોગે વીર્ય શક્તિની, પ્રાપ્તિ ચેતનમાં છે ધાર;
 અન્ત અનન્તિ ચેતન પ્રકટે, કરતાં પિન્ડસ્થાદિક ધ્યાન,
 નમું હું ચેતનરાયા, શુદ્ધ બુદ્ધ ત્રાતા ભગવાન. ॥ ૩ ॥

સકલ જગતન હારી, મહિમા લહે અપરંપાર,
 મોક્ષોદાયી અજપામયે, અનુભવ જ્યોતિ પ્રકટે સાર;
 મહોદય તું આનમરાયા, નિરાકાર વર્તે સાકાર,
 મુદ્ધિસાગર અવસર પામી, આનમ તું પોતાને તાર. ॥૬॥

નવતરવસ્તુરૂપ.

સૂચના એકતીસા.

જલ ચેતન આશ્રય ને સંવર, નિર્જર અન્ધ અને છે શાશ્વત,
 સમે તત્ત્વ એ ચિન્ત વિચારી, સમજીને પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ;
 અછવ આશ્રય અન્ધ વાજુ એ, દેવ વિઝનિ હૃદયે ધાર,
 સમજી ચેતન સમયગ્ જ્ઞાને, ભવજલધિ તરશે નરનાર. ॥ ૧ ॥
 છવ સંવર નિર્જર ને મુકિત, ઉપદેશ તન્વો છે ચાર,
 સમવર નિર્જર મોક્ષ તત્ત્વનો, સાચો છે ચેતન આધાર;
 જ્યેષ્ઠ સદા છે તત્ત્વો સાચાં ચડે નિદ્રેષે છે અવતાર,
 સમજી ચેતન સમયગ્ જ્ઞાને, ભવજલધિ તરશે નરનાર. ॥ ૨ ॥
 જલ ચેતન એ તન્વો કહિએ, બે તન્વોમાં સર્વ સમાય,
 વિવેક દષ્ટિ પ્રકટન અર્થે, સમેતન્વ પવ છે મુખદાય;
 સાત નયોધી સમે તન્વનાં, સમજી મુદ્ગમથી ચિરનાર,
 સમજી ચેતન સમયગ્ જ્ઞાને, ભવજલધિ તરશે નરનાર. ॥ ૩ ॥
 આશ્રવના બે બેદો પાર, પુણ્ય પાપ બે તન્વો યાર,
 નવ તન્વો સિદ્ધાન્તે ગાયાં. જ્ઞાનીને સર્વે સમન્તર;
 સાપેક્ષ તન્વોની બેઠેન્વજી. કર્મ આનમનો ભજનાર,
 સમજી ચેતન સમયગ્ જ્ઞાને, ભવજલધિ તરશે નરનાર. ॥ ૪ ॥
 નવ તન્વોના બેદ ધમ્મા છે. ચિન્ત આશ્રમમાં બાજરા સાર,

પદ્મવ્યોમાં તત્ત્વ સમાતાં, ભાષે શ્રી ગૌતમ ગણધાર;
 બુદ્ધિસાગર તત્ત્વોનું નવ, વર્ણન કરતાં નાવે પાર, ॥ ૧ ॥
 સમજી ચેતન સમ્યગ્ જ્ઞાને, લવજલધિ તરંગો નરનાર.

રાગ કાન્હરો.

૫૬.

આતમ અનુભવ રટના લાગી, સુરતા અન્તરમાં સ્થિર જાગી
 આતમ ॥ ૧ ॥
 ચિદ્ધન ચેતન મનમાં ધ્યાવો, સોડહું સોડહું પદ્મથી ગાવો
 આતમ ॥ ૨ ॥
 જળપટ્ટુંજવત અન્તર ન્યારો, સ્થિર ઉપયોગ હોય ઉજિયારો,
 આતમ ॥ ૩ ॥
 સમતા સરોવર હંસા ખેલે, સંવરથી આશ્રવ હડસેલે,
 આતમ ॥ ૪ ॥
 અનુભવામૃત ક્ષણ ક્ષણ પીવો, શુદ્ધ સ્વરૂપે નિશ્ચિન જીવો,
 આતમ ॥ ૫ ॥
 ક્ષાયિકલાવે નિજપદ મળવું, બુદ્ધિસાગર નિજપદ લળવું.
 આતમ ॥ ૬ ॥

અસલ ફકીરીની ખુમારી

ગજલ.

ફકીરી ત્યાં ન દીલગીરી, ફકીરી અર્પતી સિદ્ધિ;
 ફકીરી હાજી હરનારી, ફકીરી મુખ ફરનારી, ફકીરી ૦ ૧

મીઠાની ફાફીઆ બરવી, ફફીરી હીતમાં પરવીઃ
 ફાગલ નદિ ફેરમાં ફુલું, બળીને બાવ નદિ જુલું. ફફીરીઃ ૨
 જમનમાં જતનું જંગાનિઃ, ખરું માપું જીવન માનિઃ
 અમારે શાપજું સાચું, હમારે હાપું કાચું. ફફીરીઃ ૩
 હમારે આસજું કેશ, હમારે આતમના વેશઃ
 હમારે સર્વજું સરેજું, બક્ષામાં નિત્ય ધિત કેજું. ફફીરીઃ ૪
 અસખના પ્રેમમાં તરજું, અસખના પ્રેમમાં ફરજું
 પુણ્યજિ પ્રેમના પ્યાસ, ફફીરી વેપ છે ન્યાસ. ફફીરીઃ ૫

એકાદશી રાતેશી કહેશી સવામને—એકાદશી

રામ પદઃ

રામ રામ રહના લાગી છે જ્ઞાનથી,
 પિંડે પદ્માઃ વસિષ્ઠો આતમરામ જો રેક.
 નિમગ્નજી રમતો રામ કહાવો આતમાઃ
 જીવ જીવન આતમ રાહુ એનાં નામજો. રામ રામઃ ॥ ૧ ॥
 ઉપરામ કષોપરામને કાચિક લાવથી;
 રંગાયા જીવો તે માટે રામ જો,
 સમતા સીતા સતીના સવામી રામજી;
 નામી પણ નિશ્ચય કીજો નીર્નામજો. રામ રામઃ ॥ ૨ ॥
 અલિમાન રાવણને મારી લાવીયા,
 સમતા સીતા સતીને જો નિજ પરજો;
 અનંત મુખમાં પામ્યા તે શ્રી રામજી.
 લોગવતા તે મુક્તિ મુખની હોરે વેત. રામ રામઃ ॥ ૩ ॥
 પિંડઃ સૃષ્ટિ કર્તા હતા શ્રી રામજી;

નહિ બ્રહ્માંડતણા ક-તી કહેવાય જો,
 પિણ્ડે વસીને આપણે આનન્દ આપજીએ;
 સત્યરામ આતમ પિણ્ડે પરખાયજો, રામ રામ ॥ ૪ ॥
 પિણ્ડે તણે કેકડે રામે સિદ્ધિયા;
 કેકડે રામે સિદ્ધ થશે નિર્વારજો,
 રામ રામ રચનાથી આનન્દ રામ થયે
 પામે ભાવસાગરમાં જલદી પારજો, રામ રામ ॥ ૫ ॥
 સમજ્યાવિણ ભૂલ્યા રામનામથી માનવી;
 રાખલેદથી કરતા તાણુંતાણું જો,
 રામનામ લેવાયે રામ જગતીરે;
 પામે અનુભવ રંગે મુખની ખાણજો, રામ રામ ॥ ૬ ॥
 “ અખ્યા સો પરમખ્યા ” પિણ્ડે રામ છે;
 અતેકાન્ત દર્શનથી તેણું ધ્યાન જો,
 બુદ્ધિસાગર રામ રામ રચના થકી;
 શુદ્ધ શુદ્ધ ચેતનજી શ્રી ભગવાન જો, રામ રામ ॥ ૭ ॥

કૃષ્ણ સ્તવન.

ઓધવજી સદેશા કહેજો શ્યામને-એ રાગ,
 ઐશ્વર્યિક જલધિમાં શું ઉંડા કૃષ્ણજી
 રતનચથી લદમીના શ્યામી વીર જો,
 અનન્ત નિજગુણ મુદિપાસક વિષ્ણુજી
 ગિર્નાણી દારક ગિરવારી વીર જો, ઐશ્વર્યિક ॥ ૧ ॥
 સમકિત ચક્ર સુદર્શન હૃદયે ધારતા,
 મોહારિ જગા અલખેલા તથાજો.

- જાગતાં દુઃખે સહુ દુરે ભાગશે,
કોણ ન શરુ ભરશે તુજથી બાળજો. ઐદ્યિક ૧૧ ૨ ॥
- પ્રાણપ્રાપ્તિ પરકતા ભોક્તા તું થયો,
પર સ્વભાવે રમતાં શ્રી ભગવાનજો,
આપ સ્વભાવે રમતાં મુખમાં સહુ લહે,
જાગ જાગ ચેતનજી લાવી ભાનજો. ઐદ્યિક ૧૧ ૩ ॥
- પરક-ના પરભોક્તા સ્વામી નહિ હુવે,
આપ સ્વભાવે રમતાં આનમ રમજો,
નિજગુણ ક-ના પરગુણ હતા ધ્યાનથી,
કૃષ્ણ વિષ્ણુ એ છે સહુ આતમ નામજો. ઐદ્યિક ૧૧ ૪ ॥
- અનેકા ત દર્શનથી ચેતન કૃષ્ણ છે,
મુદ્ધ ચેતના ગોપી વિનવે બહાજજો,
બુદ્ધિસાગર સુખ નયોથી આતમા,
ગાયો ગાયો પ્રગટે મહાગત માલ જો. ઐદ્યિક ૧૧ ૫ ॥

આત્મવિજ્ઞપ્તિ.

॥ વહેંચશું ભક્તિનાં ભાઈ નાણાં એ સંગ. ॥

- આનમા અરજ આ ઉદરમાં સ્વીકારો, ધ્યાને પાતાને તો તારો.
આનમા ૭ ૨૬.
પુદ્ગલનાં સુધણાં સુધ્યાં આજ્ઞાનથી, આલ્યો ન સુધતાં તે આરો;
ભાન્તિથી ભુલી ન એણું સ્વરૂપ મેં, આદરો એક છે તમારો.
આનમા ૭ ૧ ॥
- હરિહર કેવળા શ્રદ્ધા ન શક્તિ, કેન્દ્ર તીર્થ વિચારો;
દુજમાંદિ સર્વે સમાયા છે તીર્થો, વીનને આ દીસમાંદિ ધારો.
આનમા ૭ ૨ ॥

દેવનો દેવ અનંત સગાંના સગ તું, પ્રભુ તું પ્રાણુથીરે આરે;
અદ્વા કહે મુજ સ્વામિજી જહાસા, આલોને હાથ તમે મારેરે.

આત્મશ્લોક ૧૧ ૩ ૥

અન્તરમાં શોધ તું સાચા સાહિબને, દુઃખનો આવશેરે આરે;
પુદ્ગિસાગર ચેત ચેતન ચતુર તું, અન્તરમાં હોય ઉજિયારેરે.

આત્મશ્લોક ૧૧ ૪ ૥

અનુભવદાસપતિ;

છાંડા છન્દ.

પરમ મહોદય શ્રી પરમેશ, વન્દુ ભાવે શ્રી જિનેશ;
ભજન સ્મરણ કીર્તન તવ સેવ, શાશ્વત અનુભવ અમૃત મેવ,
અન્તર તવ સરખો મુજ દેશ, પરમ મહોદય શ્રી પરમેશ. ૧
સત્તાથી જોતાં નહિ ભેદ, સિદ્ધસભો વર્તે છે વેદ;
સ્વરૂપ ભૂલી હાથે રત્ન, ક્યો ન કિંચિત ચેતન યત્ન,
પરસ્વભાવે પામું બેદ, સત્તાથી જોતાં નહિ ભેદ. ૨
અન્તર તહારી શક્તિ ઘણી, જગ જગ ચેતન દિનમણિ;
રત્નવચીના ભોક્તા સાર, તહારા ગુણનો નાવે પાર,
ચિદાનન્દ સોહે જગદણી, અન્તર તહારી શક્તિ ઘણી. ૩
શરીર પિણ્ડે વસિયો સાજ, કર્મ ગ્રહાથી ભવનાં કાજ;
પરમાં શક્તિ તહારી મળે, તેથી તું પુદ્ગલમાં ભળે,
તુજવિણ પુદ્ગલ જાણું કાચ, શરીર પિણ્ડે વસિયો સાચ. ૪
તહારી શક્તિ અપરંપાર, અધુના કર્માચ્છાદિત ધાર,
ચેતન ધ્યાને પ્રગટે સર્વ, અહંભાવનો નાસે ગર્વ;
સ્વાક્રાંત સત્તા મુગકાર, તહારી શક્તિ અપરંપાર. ૫

- અજ્ઞાને જામાં મુખ દુઃખ, માની વેલી માટી મુખ;
 મુખ દુઃખના તેનું નહિ અન્ધ, જામાં જાણે બન્ધ અમલ,
 રાગદ્વેષ ને જ્ઞાનિ મુખ, અજ્ઞાને જામાં મુખ દુઃખ. ૬
- મન દેરે મુખ દુઃખનો દેર, નહિ સમજવાથી એ અન્ધિર;
 મનથી આતમ ન્યારો બન્ધ, આત્મિક મનં તુજ દર્શ્ય,
 આત્મસ્વભાવે મનમાં દહેર, મન દેરે મુખ દુઃખનો દેર. ૭
- મુખ દુઃખ બાદ વિષયમાં થાય, તખતક માદતજા અભિમાય;
 મુખ દુઃખ તેનું વિષયો દહા, વીરે તે મનમાં સદહા,
 પછુ પુરુષ સંગે દહેવાય, મુખ દુઃખ બાદ વિષયમાં થાય. ૮
- બાદ વિષયમાં મુખની આસ, તખતક તું પુરુષતનો કાસ;
 બાહિર્મુખની જ્ઞાનિ દગે, ત્યારે સાર્થત મુખમાં મગે,
 મોદમદિતાની દુઃખ, બાદવિષયમાં મુખની આસ. ૯
- મુખ દુઃખ બાદવિષયમાં મુન્ય, એવી ધડમાં સાગે ધૂન;
 અન્તર્યામી તખ પરખાય, બાદ વિષયમાં સમતા થાય,
 ચેતન જ્ઞાને કાંઈ ન ન્યુન, મુખ દુઃખ બાદ વિષયમાં મુન્ય. ૧૦
- બહિર આગળ જેવું ગાન, વિષયરને અમૃતનું પાન,
 અંધા આગળ દર્શણ દેક, સમજે નહિ ત્યું મોહી લોક;
 મોહીને પ્રગટે નહિ જ્ઞાન, બહિર આગળ જેવું ગાન. ૧૧
- દષ્ટિરાગી મોહી મૂક, સમજે નહિ અન્તરનું ગૂઢ;
 સદગુરુવાળી મુલે ન કાન, તેને પ્રગટે નહિ નિજ જ્ઞાન,
 અશુભ વ્યવહારે છે રુક, દષ્ટિરાગી મોહી મૂક. ૧૨
- જિનવાળીનો મનમાં વાસ, શ્રદ્ધા સાચી સમજે ખાસ;
 યેને નિશ્ચયને વ્યવહાર, સદગુરુ આળા મહીને સાર,
 હિતમ તેનો છે અન્યાસ, જિનવાળીનો મનમાં વાસ. ૧૩
- લિપ્ત લિપ્ત જદ ચેતન મહે, ઉપાદેય ચેતન સદહે;
 લિપ્ત લિપ્ત લક્ષણથી બોધ, મુલને અન્તર કરતો સોધ,
 જોડયિકથી ન્યારો મન રહે, લિપ્ત લિપ્ત જદ ચેતન મહે. ૧૪

રાગદ્વેષ છે બાહિર યોગ, એ નહિ સાચો ભવ્યો જોગ;
 ક્ષાયિક ભાવે કેવલ યોગ, સત્ય યોગને જાણો લોક,
 મુખ દુઃખ બાહ્ય વિષયમાં રોગ, રાગદ્વેષ છે બાહિર યોગ. ૧૫
 રાગદ્વેષાદિક દુઃખ મૂળ, અજ્ઞાને વર્તે એ ભૂલ;
 અનંત ભવનાં કીધાં પાપ, ચતુર્ગતિ પામ્યા સંતાપ,
 અજ્ઞાને મોહ એ શૂળ, રાગદ્વેષાદિક દુઃખ મૂળ. ૧૬
 રાગ દોષને ત્યાગે ત્યાગ, ધરજો ચેતન તત્ત્વે રાગ;
 ચેતન વસ્તુ સાચી ખરી, તે મેં હૃદયે ભાવે ધરી,
 ભાજે છે જિનવર વીતરાગ, રાગ દોષને ત્યાગે ત્યાગ. ૧૭
 સમજો પરદ્રવ્યોત્ત્વ જ્ઞાન, તેથી જાશે સમતા માન;
 અન્તરત્ત્વ અજવાળું ઓર, મિથ્યાતમ વ્યાપે નહિ ઘોર,
 આત્માનુભવ અમૃતપાન, સમજો પરદ્રવ્યોત્ત્વ જ્ઞાન. ૧૮
 ચેતન ભાવે ચેતન રહે, શુદ્ધ ચેતના ચેતન લહે;
 અન્તર દૃષ્ટિ સ્થિરોપયોગ, આતમ ભોગવતો મુખ ભોગ,
 સમભાવે દુઃખડા સહુ સહે, ચેતન ભાવે ચેતન રહે. ૧૯
 જાતિ ભાતિ તું નહિ વેદ, દીન કલ્પી કયું કરતો ખેદ;
 બાહિરભાવે તું નહિ ચેત, જ્ઞાને દ્રોગટ થાય ફજેત,
 ધરજો અન્તરમાં નિવેદ, જાતિ ભાતિ તું નહિ વેદ. ૨૦
 યશ અપયશથી ચેતન ભિન્ન, તેમાં થાવે છે કયું લીન;
 સારો ખોટો દુનિયા ગાય, તેથી તહાર કાંઈ ન જાય,
 ધન સત્તાથી દ્રોગટ દીન, યશ અપયશથી ચેતન ભિન્ન. ૨૧
 મન વૈરીને મન છે મિત્ર, મનની બાજુ છે વિચિત્ર,
 મન પારો સદૃષ્ટાને મરે, પરમ બ્રહ્મ ત્યારે તું ખરે;
 મન છત્યાથી સત્ય પવિત્ર, મન વૈરીને મન છે મિત્ર. ૨૨
 મન છત્યાથી ઝવરો જાય, ચરણ કરણનો એ મહિમાય;
 હળવે હળવે મન છતાય, સર્વોત્તમ ઉચ્ચ ઉપાય,
 વીર જિનેશ્વર વાળી ગાય, મન છત્યાથી ઝવરો જાય. ૨૩

બાહ્યસંયમથી મન છૂટાય, જિનવરની ઝેવી આગ્રાય,
 અનેકાન્ત મારગ મુખકાર, બેઠે ભાવ ત્યાં નહીં લગાય;
 અન્તરસંયમ પણ પ્રગટાય, બાહ્યસંયમથી મન છૂટાય ૨૪
 અન્તર સંયમ દાપો હરે, ભવસાગરને પ્રાણી તરે,
 અન્તર સંયમમાં ઉપયોગ, યોગી સાધે તેથી યોગ;
 ભાવ લક્ષ્મીને સહેજે વરે, અન્તર સંયમ દાપો હરે. ૨૫
 બાહ્યાંતર સંયમથી મુક્તિ, અનેકાન્તની ઝેવી મુક્તિ;
 કર્માદિકનો હોવે નાશ, મુક્તિપુરીમાં સહેજે વાસ;
 અન્તરગુણ ભોગોની ભુક્તિ, બાહ્યાન્તરસંયમથી મુક્તિ. ૨૬
 બાહ્યેલેલું બાહ્યેયોગ, અન્તર હેતુ છે ઉપયોગ-
 બાહ્ય સંયમ સાધ્યોપાય, ઉપાદાન અન્તર પરબાય,
 ચિદાનન્દનો વતે ભોગ, બાહ્યેલેલું બાહ્યેયોગ. ૨૭
 ચેતનના ઉપયોગે ધર્મ, બાહ્ય ભાવે બાંધે કર્મ;
 બાહ્યેલેલું સંયમ ભેદ, વ્યવહારે છે મુનિનો વેપ,
 બાહ્ય સંયમથી છે શર્મ, ચેતનના ઉપયોગે ધર્મ. ૨૮
 ચેતનવ્યક્તિ મારે સહુ. જાગૃતાને શું બહુ કહું.
 શુદ્ધ ભાવમાં ચેતન વસે. તેથી ક્રિયાવરણ ખરે;
 શુદ્ધ વિચારે સંયમ મહું, ચેતન વ્યક્તિ મારે સહુ. ૨૯
 સાચી ચેતનની છે ભક્તિ, ભક્તિથી પ્રગટે છે શક્તિ;
 સાચા સાહિબ એવો ભાંડ, ચેતન ભાવે સત્ય સનાતન.
 પ્રકટે પરમાત્મની વ્યક્તિ. સાચી ચેતનની છે ભક્તિ. ૩૦
 ભક્તિ મહિમા અપર પાર. ચેતન ભક્તિ સહુમાં શાંત;
 ભક્તિથી થાણા ભગવાન. ભક્તિ સર્વ રુલુની ખાણ.
 તાર તાર આત્મને તાર. ભક્તિ મહિમા અપર પાર. ૩૧
 ભક્તિમાં મળ્યો જો રૂપ, ભક્તિથી થાણે ને શાંત;

ચેતન ભક્તિમાં જો પ્રેમ, હરતાં કરતાં વર્તે ક્ષેમ;
 આત્માતુલ્ય લહે સદીવ, ભક્તિમાં ભળશે જો જીવ ૩૨
 પર આલમ્બન જિનવર દેવ, સાચી કેવલ જ્ઞાની સેવ,
 જિનપૂજનથી પૂજક થાય, જિન ધ્યાને તેવો થઈ જાય;
 મિથ્યામતની ત્યાગો દેવ, પર આલમ્બન જિનવર દેવ. ૩૩
 બાહિર વિષયે હર્ષ ન શોક, ક્રોધર માને માહી લોક,
 સમભાવે કરવું સહુ કામ, લેવું શ્રી જિનવરનું નામ;
 સમજે વીરલા સદ્ગુણ લોક, બાહિરવિષયે હર્ષ ન શોક. ૩૪
 પુષ્પાલમ્બન ગુરને ભજી, ગુણગણ માલા અન્તર મજી,
 ધ્યાવો સાચો આતમરામ, અનેક નામો પણ નહિ નામ;
 પુદ્ગલ મમતા જ્ઞાને ત્યજી, પુષ્પાલમ્બન ગુરને ભજી. ૩૫
 આત્મપ્રભુ ભજવામાં ભાવ, ભવજલધિમાં સાચું નાવ,
 આત્મસ્વભાવે રમવું સાચ, તે વિણ બાકી સમજે કાચ;
 શ્વામોશ્વાસે બનો બનાવ, આત્મપ્રભુ ભજવામાં ભાવ. ૩૬
 પ્રભુભજન સાપેક્ષા ઘણી, વ્યવહારે શ્રીવીરે લણી,
 સાપેક્ષે સાચું છે સહુ, શ્રુત જ્ઞાને મનમાં સદહુ;
 સત્ય સેવ્ય ચેતન દિનમણિ, પ્રભુ ભજને સાપેક્ષા ઘણી. ૩૭
 જિનવરની વાણી ગંભીર, સમજે હરિભદ્રાદિક વીર,
 યશોવિજયજી વાચકરાય, શ્રુત વાણી સમજ્યા સુખદાય;
 આનન્દધનજી સમજે ધીર, જિનવરની વાણી ગંભીર. ૩૮
 નિશ્ચયને શોભે વ્યવહાર, જિનવરની વાણી જયકાર;
 સદ્ગુર ગમથી જો સમજાય, તો જો ભેદે સમકિત થાય,
 કેવલજ્ઞાનિવાણી સાર, નિશ્ચયને શોભે વ્યવહાર. ૩૯
 ધરો ધ્યાન સૂત્રાનુસાર, સફલ થશે જ્ઞાનવ અવતાર;
 અશુદ્ધ પર્યાયોનો નાશ, આત્મિક પર્યાયે સુખ વાસ,
 શુદ્ધ સ્વભાવે મુક્તિ ધાર, ધરો ધ્યાન સૂત્રાનુસાર. ૪૦
 યથા યથા ધ્યાને લયલીન, તથા તથા ચેતનતા પીન;

- માન ધ્યાન શાન્તિ અનુભવઃ. ચેતનને અમને મુખદારે,
 ચેતન દેવો અમે છે કિન્ત, જ્યાં જ્યાં દેવો દેવતીન, ૪૧
 અધિનય ચેતનનું છે કપ, ચેતન કેવલ ચેતન જીવ,
 ચેતન પાતા ચેતન રેશ, ચેતન કાલી ચેતન મેવ.
 ચેતન ગોત્રે ચેતન જીવ, અધિનય ચેતનનું છે કપ. ૪૨
 દર્શો દર્શો ચેતન ખરે, અનુભવે ચેતન અવનરે,
 પંચમગાનિ ચેતન સાંધરે, પદ્મજાગૃપદ ચેતન ભરે.
 હમં હરે હમોદક હરે, દર્શો દર્શો ચેતન ખરે. ૪૩
 આધિકાર્યે શાન્ત મુખમય, ત્યજે ચેતન જ્ઞાની થાય,
 નિરપેક્ષાએ ભાયા એર, અનનદમાં પતે અનંદર,
 સર્માદિ અનનદમાં પ્રગટાય, આધિકાર્યે શાન્ત મુખમય. ૪૪
 ઉપાધિને અજાગી કરી, સમતા સ્થિરતા દીક્ષમાં પરી,
 સત્તા પાવો ચેતનજાગી, પ્રગટે વ્યક્તિ ચેતનમણિ;
 માન માન શિક્ષા છે ખરી, ઉપાધિને અજાગી કરી. ૪૫
 શેવો મુખદર ચેતનરામ, તેથી સરશે સધળાં હામ,
 રામ રામ ચેતન છે સાચ, તે વિષ્ણુ જાણે સધળું કાચ,
 હરશે તેથી નિર્ભય હામ, શેવો મુખદર ચેતનરામ. ૪૬
 તુજ શેવનથી શેવ્યું સર્વ, તુજ શેવનથી નારો ગર્વ;
 તુજમાં સર્વ સમાયું આહો, ચેતનભાવે ચેતન રહો;
 તુજ રમણતા રહું પવ, તુજ શેવનથી શેવ્યું સર્વ. ૪૭
 તુજ દર્શનથી જ્ઞાન્તિ જાય, તુજ દર્શનથી શાન્તિ ધાય,
 તવ દર્શનથી સત્યાનન્દ, તવ દર્શનથી વિષયે રૂદ;
 ચેતન દર્શન સન્તો ગાય, તવ દર્શનથી જ્ઞાન્તિ જાય. ૪૮
 તવ દર્શનથી શાંતિ મુખ, તવ દર્શનથી જાણે દુઃખ,
 તવ દર્શનથી જગ જયકાર, તવ દર્શનથી સ્થિરતા સાર;
 તવ દર્શનથી ભાગે ભાખ, તવ દર્શનથી શાંતિ મુખ. ૪૯

સત્ય સત્ય દર્શન તવ સાર, તવ દર્શનથી નાસે માર,
 તવ દર્શનને યોગી ચહે, તવ દર્શનને વીરલા લહે;
 તવ દર્શનનો સહુને પ્યાર, સત્ય સત્ય દર્શન તવ સાર.
 શ્વાસોશ્વાસે ચેતન ધ્યાન; હરતાં કરતાં ચેતન ભાન,
 રચના હૃદયે લાગે ખરી, જન્મ મરણ તથા નાવે ફરી;
 અન્તર અનુભવ ભાસે જ્ઞાન; શ્વાસોશ્વાસે ચેતન ધ્યાન.
 પ્રવૃત્તિમાં પડે ન ચેત; આતમ અનુભવ પ્રગટે ઘેન;
 દેવ ક્લેશ કાર્યદિક ટળે; ચેતનતા ચેતનમાં ભળે;
 દીવસ સરખી ભાસે રેન; પ્રવૃત્તિમાં પડે ન ચેત.
 અનુભવી ચેતનમાં રમે; ચેતન સ્મરણ મનન મત ગમે;
 સ્તવચીમાં રમ્ભે રામ; સાધે ક્ષાયિકલાવે ધામ;
 પરસ્વભાવે તે નહિ ભમે; અનુભવી ચેતનમાં રમે.
 વિદ્યામાંહિ પડે ન વહાલ, મોહભાવની નાસે ચાલ;
 અનુભવ અમૃત હોવે પાત; શોભે અન્તરમાં મુલતાન;
 નાસે દુઃખદાયક માહાકાલ; વિદ્યામાંહિ પડે ન વહાલ.
 ઝળહળતી જાગે ઘટજ્યોત; હોવે અન્તરમાંહિ દિવોત;
 પરસ્વભાવે રમવું ઝર; આતમસ્વભાવે અમૃતસહેર;
 કાં દિનમણિને ક્યાં ખોવાત, ઝળહળતી જાગે ઘટજ્યોત.
 ઝરમર ઝરમર વરસે ધાર, ઉપશમ ભાવાદિક મુખસાર;
 ભવઢાવાનસ હોવે શાન્ત, નાસે મિથ્યાત્વાદિક ભ્રાન્ત;
 ધન્ય ધન્ય હોવે અવતાર, ઝરમર ઝરમર વરસે ધાર.
 ભાવ વીર્યથી હોવે વીર, ભાવ વૈર્યથી હોવે ધીર;
 પ્રગટે આતમ અનુભવ નાદ, ચેતન કર્તો અમૃત સ્વાદ;
 ઉત્તરે ભવસાગરની તીર. ભાવ વીર્યથી હોવે વીર.
 રમવું આતમ ભાવે ભવ્ય. તત્ત્વ ઘડી એ છે કર્તવ્ય;

- અનન્ત શક્તિનું તું ધામ, અસંખ્ય પ્રદેશી ચેતનરામ,
પરસ્વસ્થાવે પરિહર્તવ્ય, રમતું આતમભાવે ભવ્ય. ૫૮
- આતમસ્વભાવે રમતું શ્રેષ્ઠ, પરસ્વભાવે રમતું વેદ,
આતમસ્વભાવે રમતાં ઇશ, બારે છે જિતવર જગદીશ;
કેમ ચાહે છે પુણ્યલેખે, આતમસ્વભાવે રમતું શ્રેષ્ઠ. ૫૯
- ચેતન જ્ઞાને પ્રગટે ધર્મ, ચેતન ધ્યાને નારો કર્ત,
ચેતન કંથરે ધ્યાને ધાય, અનન્ત ભવનાં આશ્રય ગાય;
ઘટમાં શાશ્વત પ્રગટે શને, ચેતન ધ્યાને પ્રગટે ધર્મ. ૬૦
- ચેતનનું ચિન્તન મુખકાર, ચેતન નામે જય જયકાર,
ચેતન સેવો મુખ ભરપૂર, વાંતે જેથી મર્જીત તુરં;
મર્ગલભાસા ભાવે ધાર, ચેતનનું ચિન્તન મુખકાર. ૬૧
- મર્ગલમાં મર્ગલ છે એહ, રત્નવચીનું ચેતન એહ,
ચેતન પૂજે ને પૂજાય, અદ્ભુત આતમનો મહિમાય;
શાયો ચેતન વસિયો દેહ, મર્ગલમાં મર્ગલ છે એહ. ૬૨
- ચેતન જાણ્યાવિણ સહુ ધૂળ, અમૂર્ત ચેતનનું નહિ મૂળ,
અનાદ્યનન્તિ સ્થિતિ ધરે, ચેતન ભવસાગરને તરે;
ચમુર ચેતન સત્ય અમૂલ્ય, ચેતન જાણ્યાવિણ સહુ ધૂળ. ૬૩
- સહજ સ્વરૂપી ચેતનરામ, ક્ષાયિકભાવે કરતો હામ;
પુરોષોત્તમ જે પુરુષ પુરાણ, પદ્મધોનો સમયમ્ જાણ,
અસંખ્યપ્રદેશી રૂડું નામ, સહજ સ્વરૂપી ચેતનરામ. ૬૪
- હેય જ્ઞેય છે સહુ બાહ્યાર્થ, મુખકર અન્તર ગુણનો સાર્થ,
ચેતન સેવાધી મુખ મળે, મોહમાયાદિક દાપો ટળે;
ચેતન આદરવેલે પરમાર્થ, હેય જ્ઞેય છે સહુ બાહ્યાર્થ. ૬૫
- જગ જગ અખ ચેતન જગ, કરે તું શાશ્વત મુખનો રાગ,
ધાર ધાર ચેતન અખ ટેક, કરે તું શાશ્વત જ્ઞાન વિવેક,
સદુપધોને ધરે વેદાન્ય, જગ જગ અખ ચેતન જગ. ૬૬
- આતમ ધર્મે નિશ્ચિન રાય, ચેતનના ધર્મોને ધાય,

[illegible]

ચેતનનું સાચું છે જ્ઞાન, માન માન શિક્ષા દીક્ષ માન;
અનુભવ મર્જીતવાએ તૂર, શાશ્વત લક્ષ્મી પામે ગૂર,
બુદ્ધિસાગર સિદ્ધિ સ્થાન, ચેતનનું સાચું છે જ્ઞાન.

૭૬

અસપ્તદેશગાન.

અસપ્ત હુમારા દેશ ખરા હે, અસપ્ત હુમારા નામા હે;
સિદ્ધસ્થાન હે સત્ય હુમારા, આશ્રય આતમરામાહે. અસપ્ત ૧
અસપ્ત ફેરી અસપ્ત વેપરે, સદા ચિત્ત મસ્તાના હે;
અસપ્ત ધૂનધી હુમ રંગાયા, જ્ઞાને હુમ ગુલતાના હે. અસપ્ત ૨
અસપ્ત દશમે દઈ ગયા શ્રમ, આના નહિ અપ્ત જાના હે;
નામરૂપને ન્યારા હુમ હૈ, સત્ય અસપ્ત ફરમાતા હે. અસપ્ત ૩
નરનારીકે નહીં નપુંસક, ચિદાનન્દ મુખ પ્યારા હે;
રતનત્રયમે હુમ હે રાતા, મુદ્ગલ હુમને ન્યારા હે. અસપ્ત ૪
જ્ઞાન જ્ઞેય ને જ્ઞાતા હુમ હે, ચેતનતા મુખકારી હે;
બુદ્ધિસાગર મોડહંસોડહં, ધ્યાને સ્થિરતા ધારી હે. અસપ્ત ૫

ચેતનને ઉપદેશ.

રાગ થાળ.

ચેતનજી ચેતો પ્યારારે, જંગમના જોગી,
અસપ્તરૂપ આધારા રે, જંગમના જોગી;
અપખૂત સ્વરૂપે રમતું, દુલીયામાં જ્યાં ત્યાં લમતું,
આહં અવળું ખમતુંરે. જંગમ ૧
આદ્યિક ભાવો વારી. અનરમાં મુરતા ધારી;
કરવી શિવ તૈયારી રે. જંગમ ૨

જ્ઞાનિની સંગે રહેવું, સમભાવે સર્વે સહેવું;
કોઈને કંઈ ન કહેવું રે.

જગમગ ૩

ચેતનની બલિહારી, તેની છે સાચી યારી;
બુદ્ધિસાગર ધારીરે.

જગમગ ૪

શબ્દસૃષ્ટિવિદ્વત્તા.

ભજન કરેલ ભજન કરેલે—એ રાગ.

- શબ્દ સૃષ્ટિ બહુ બની જગ, ભાષાનો નહીં પારે;
ચેતન હીરો ચૂકીને ભાઈ, આયુ ન એળે હારે. શબ્દ ૧
- બાહ્ય વિદ્યા વાસનાથી, હોવત તત્વે ભૂલરે;
માયાની જંજળથી સહુ, હોવત અન્તે ધૂળરે. શબ્દ ૨
- ચતુર ચેતન ચેતીલે ચિત્ત, અનેકાન્ત મત ધારે;
ઉપાદેયજ આતમા એક, જાણીને નહીં હારે. શબ્દ ૩
- શુદ્ધ ચેતન રુપ તહાર, અસંખ્ય પ્રદેશી ભૂપરે;
ભૂલી વાલ્હમ ભાન તહાર, શું પડે ભવકુપરે. શબ્દ ૪
- જગતની જંજળનો છવ, કદી ન આવે પારરે;
જ્ઞાનરુપ એક આતમા છે, ત્વરિત તેને તારરે. શબ્દ ૫
- ભણતરમાંહિ ભૂલ થાવે, ભૂલે આતમ ભાનરે;
ઉપાધિને દુર ત્યાગી, છવસડા કર જ્ઞાનરે. શબ્દ ૬
- બાહિર અધ્યાસો ત્યજીને, ચેતનમાં ચિત્ત વાળરે;
સ્થિરોપયોગે આત્મધ્યાને, હોવે મંગલ માલરે. શબ્દ ૭
- જ્ઞેય ને વળી જ્ઞાન રૂપે, ચેતન મુખ ભરખરરે;
બુદ્ધિસાગર આતમ ધ્યાને, વાળે મર્જીત તૂરરે. શબ્દ ૮

ચેત ચેતન.

ભજન કરેલે ભજન કરેલે, એ રાગ.

ચેત ચેતન ચેત ચેતન આયુ આયુ જાયરે; ચેત ૧
 બ્રહ્મીને ભગવાન પ્રાણી, મોહિ શું મહત્તાયરે. ચેત ૨
 લક્ષ્મી સત્તા કૂળ મદધી, કુલે રોગ મન્યરે; ચેત ૩
 રવળ સરખા ભાગ જગના, જાણે પરિહર્તવ્યરે. ચેત ૪
 શ્રીમોક્ષાસે જાણ આયુ, હજી જાતો ચેતરે; ચેત ૫
 જ્ઞાનદર્શન મંદિર તારી, ધારી લે શિવ દેવરે. ચેત ૬
 જાતિ કે નહિ જાતિ તારી, રાહી પાળ નહિ દહરે; ચેત ૭
 અનન્ત શક્તિ સાહિબા તું, અનન્ત મુનુમણ ચેલરે. ચેત ૮
 નર નારી કે નહિ નખૂંસા, સરીર વ્યાપી તન્યરે; ચેત ૯
 અસંખ્ય પ્રદેશી આગમા તું, અક્ષી માયેત સત્યરે. ચેત ૧૦
 સત્ય તું છે સય તું છે, સખાનન્દનો આધારરે; ચેત ૧૧
 જલ રવજારે નહિ દહા તું, જાગી આગમ તારરે. ચેત ૧૨
 શુદ્ધ થઈને મુક્તિવારે, ચેતન ચટગટ ચાતરે, ચેત ૧૩
 મુક્તિસ ઘર ચલત પડે, તજી માયા જાગરે. ચેત ૧૪

આત્મસ્તુતિ.

અંતર્દષ્ટિ સાધના. સાધક મુલ કથાય;
 અનર્જુનપ્રયોગના. સાધન સ્વરૂપ કથાય. ૧
 કૃષ્ણમ બાપે સાધના. કૃષ્ણપ્રયોગના કથાય;
 કાલિ કાલે સાધના. સ્વરૂપ અવસ્થા કથાય. ૨

શુણ્ણસ્થાનઃ આરોહ્યા, સમજો સત્ય ઉપાય;	
અંતર્વૃત્તિ આત્મમાં, સત્ય ચરણ સુખદાય.	૩
ક્ષયોપશમ જ્ઞાને સદા, ધ્યાવો અંતર્દેવ;	
સેવા અંતર્દેવની, આપે શિવસુખમેવ.	૪
મન અચલતા વારીને, ધ્યાવો અંતર્ધર્મ;	
શુદ્ધ સ્વરૂપાકારમાં, રહેતાં નાસે કર્મ.	૫
અંતર્સુખ વૃત્તિ કહી, ધ્યાવો ચિત્તમય રાય;	
અડગ સ્થિરોપયોગથી, આનંદાબ્ધ સુહાય.	૬
સત્ય શાંતતા ત્યાં જગે, અચલ સ્વભાવી જોડ;	
શિવસુખાનુભવ લહે, વર્તે જો પણ દેહ.	૭
નૈગમનય દ્રષ્ટિ કરી, શુદ્ધ કર એવંભૂત;	
એવંભૂત દ્રષ્ટિ કરી, વિશુદ્ધ નૈગમ ચુક્ત.	૮
સમહનય દ્રષ્ટિ કરી, સમભિરૂઢતા શુદ્ધ;	
સમભિરૂઢ દ્રષ્ટિ કરી, શુદ્ધ રજ્જુનય જુદ.	૯
ઋણસૂત્ર દ્રષ્ટિ કરી, શબ્દનયે આરોહ;	
શબ્દનયે આરોહીને, આશ્રવદો કર રોહ.	૧૦
શબ્દનયે દૃષ્ટિ કરી, વિશુદ્ધ કર વ્યવહાર;	
વ્યવહારે શુદ્ધિ કરી, સમભિરૂઢતા ધાર.	૧૧
સમભિરૂઢ પ્રાપ્તિ કરી, એવંભૂતા પાપ;	
શુદ્ધ પર્યાયે આત્મની, સિદ્ધ જુદના થાય.	૧૨
અશુદ્ધ પર્યાયે કરી, આત્માડશુદ્ધ કહાય;	
સાગી દ્રેષી આત્મમાં, કાલ અનાદિ ન્યય.	૧૩
વર્તે યું ભવચક્રમાં, ભૂલી નિજપદ ભાન;	
સદ્ગુરુ સંગે સહજમાં, પ્રગટયું શુદ્ધ જ્ઞાન.	૧૪
ભેદ જ્ઞાનની દૃષ્ટિથી. કીધો નિજપર ભેદ;	
નિજપર્યાય વિશુદ્ધમાં. કદા ન વર્તે ખેદ.	૧૫

- નિજપદ સ્વભવ વિશેષતાં, નારો ભવ તે ૧૨;
 આત્મિક અનુભવ સ્વભવ, જેનું આનંદ ૧૬
 દર્શનિક મતસંગ્રહ જો, કહેતાં નિજપદ પાન;
 હું આનંદના કાલીએ, પામ્યા નિર્મલ રવાન. ૧૭
 માર્ગદર્શક હે જ્ઞાનની, પાન મદા મુખ્યમર;
 મન્ય મન્ય જિનચાણીનું, કહે માફમાં માર. ૧૮
 આત્મિક જ્ઞાન વિના કદી, પાન કહો કમું પાપ;
 પાન વિના મુખિ નદી, કપલ હવે જિનપાપ. ૧૯
 જાણો આત્મ મેક તે, જાણ્યા ભવ અનેક;
 માર્ગપે આજુ કંઈ, પરતે આત્મ રેક. ૨૦
 બુદ્ધિ સદુ સંચાર તો, ખૂટે આત્મરૂપ;
 ઉત્કૃષ્ટ પાન દશા થકી, દેવે સાધન સર્મ. ૨૧
 સો કહું સો કહું સમરતાં, સો કહું મર તે જાપ;
 પરમ મોક્ષદાય પદ મદી, પરમ શ્રદ્ધા પાપ. ૨૨
 નિજોપધોઈ ધર્મ છે, સાધ કંઈ સૌ મંવ;
 હ'ત કપા કરતાં કદી, લહો ન મુક્તિ પંચ. ૨૩
 વળે નિજપદ મુન્યતા, ચાલે છે વ્યવહાર;
 કોટિ મયલે પામરો, પામે નહિ ભવપાર. ૨૪
 પામ ધૂમમાં ધર્મને, માને મક સદીવ;
 ધર્મ મર્મ સમજ્યા વિના, કલેશ લહે છે જીવ. ૨૫
 મુંડ મુંડાવે શું થયું, થયું ન મનકું મુંડ;
 મલીન મન વળે તદા, જાણે જેવું ભૂંડ. ૨૬
 દેશ લોચથી શું થયું, કંઈ ન આંતર લોચ;
 શ્રાદ્ધ સૌચથી શું થયું, મહયો ન આંતરૈશય. ૨૭
 વસ્ત્ર ત્યાગથી શું થયું, નમ કહે છે રોડ;
 આંતરૂંડી ત્યાગ તો, ત્યાગ ઔરકો ઔર. ૨૮

ગુણસ્થાનક આ

અંતર્વૃત્તિ આ

ક્ષયોપશમ જ્ઞા

સેવા અંતરે

મન ચચલ

શુદ્ધ સ્વરૂ

અંતર્મુખ

અડગ વિ

સત્ય શા

શિવસુ

નૈગમ

એકાં

સમદ

સમરિ

ઋણ

શબ્દન

શબ્દનયે

વ્યવહારે શુ

સમલિરૂઢ પ્રા

શુદ્ધ પર્યાયે આ

અશુદ્ધ પર્યાયે કર

રાગી દ્રેષી આતમા,

વર્તે યં ભવ્યક્રમાં, ૯

સદ્ગુરુ સંગે સહજમાં, ૧૦

ભેદ જ્ઞાનની દૃષ્ટિથી, કીધે

નિજપર્યાય નિશુદ્ધમાં, કદા ૧૧

દેખે તેહીજ હંસ વિચાર;
હંસા બુદ્ધિસાગર પદ ધ્યાવતાંછ,
તારો નાવે ફરી અંવતાર.

હસા ૪

સુખનું સ્થાન.

મનહર છંદ.

મહા દુખદાયિ ભવં દાવાનન્ત-જાળમાંહિ,
પડ્યા દુઃખ પાગ્યા અને પાછા કેઈ પામશે;
કેઈ માન માયા લોભમાંહિ નથી સુખં લેશ,
અન્તરમાં સુખ આશ થકી સુખં જામશે.
અધિર અચળ બાદ્ય ત્રિપયમાં સુખ નહિ,
નિત્ય સુખ અન્તરમાં અનુભવી જાણશે;
દ્રવ્ય ગુણ પર્વાયનું સ્વરૂપ સમજી એવં,
અનન્ત અખણં ચિદ્ધન ચિત્ત આણશે. ૧
કેળી કેળી લુઓ ત્યારે દેખવાનું બાદ્ય નહિ,
જાણી જાણી જાણે ભાગ જાણવું અનન્ત છે;
આદ્યે આદ્ય એકં ચેતન આદ્ય સદા,
શોધીને શોધીને લુઓ ચેતન હિ સન્ત છે.
જિનવરનિગદિત સમય-સમય સત્ય,
સમકિત ગુણસંપાન સુખકાર છે;
અમૂલ્ય સમય સુખ સમાધિમાં ગાળી જવ,
ધીનિધિ વિચાર સાર ધન્ય અવનાર-છે.

આમ નમઃ

“ પ્રમાણુ, ”

મનહર છંદ.

મતિ શ્રુત જ્ઞાન દાય પરોક્ષ પ્રમાણુ છેજ,
મતિ જ્ઞાન વ્યવહારમાં પ્રત્યક્ષ ગણાય છે.
શ્રુત જ્ઞાન સુખકારી દુઃખકારી દયાવન્ત;
ઉપકારી પત્ય જ્ઞાનમાંહિ શ્રુત થાય છે.
સાકાર છે શ્રુતજ્ઞાન પરોક્ષ પ્રમાણુમાંહિ,
સાકાર ને નિરાકાર મતિદો કહાય છે.
સાકારોપયોગે ધ્યાન પ્રગટે કેવલ જ્ઞાન;
વિશ્લેષોપયોગરૂપ સાકાર લણાય છે. ૧
દશથી પ્રત્યક્ષ અવધિને મનઃ પર્યવજ,
ઉપયોગ ભેદ દાય અવધિ મુહાય છે;
સાકારોપયોગ મનઃપર્યવજ પ્રકટ છે.
રૂપિના વિપયમાંહિ જ્ઞાન બે ગ્રહાય છે.
પ્રત્યક્ષ રૂપિતું જ્ઞાન અનુમાન થકી અન્ય,
અવધિ અસંખ્ય ભેદ સૂત્રમાં જણાય છે.
લોકલોક ભારક પ્રત્યક્ષ એક કેવલ છે;
ધીનિધિ ઉપયોગથી પત્યમ પ્રમાય છે. ૨

આત્મજ્ઞાન.

મનહર છંદ.

ચેતનમા જ્ઞાનવિના ચેતનના ધ્યાન વિના;
ચેતનના જ્ઞાનવિના ચતુર ચુકાય છે;
ચેતનના જ્ઞાનથકી નિજનો પ્રકાશ થાય.

ચેતનના જ્ઞાન ધરી સંયમ મુદ્રાય છે.
 ચેતનના જ્ઞાનધરી માયા રેડે દર ભવ;
 ચેતનના જ્ઞાનધરી આનન્દ સદાય છે.
 ચેતનના જ્ઞાનધરી રમે માન મગે સાન;
 ચેતનના જ્ઞાનધરી ભવમાં ભ્રમાય છે.
 ચેતનના જ્ઞાનધરી સંયમ સદૃશ થાય;
 ચેતનના જ્ઞાનધરી પ્રતીતિ પમાય છે.
 ચેતનના જ્ઞાનધરી આનન્દ અપાર હોય.
 ચેતનના જ્ઞાનધરી ભ્રમણા બ્રહ્માય છે,
 ચેતનના જ્ઞાનધરી ઉપાધિ અસંગ ભવ;
 ચેતનના જ્ઞાનધરી જિન તો જણાય છે.
 ચેતનના જ્ઞાનધરી તપ જપ સકલતપ;
 ધીનિધિ ચેતનજ્ઞાન ઉત્તમ ગણાય છે.

૧

૨

અન્તરગ્રહેશકૃતિગાન.

ગરુડ

જગત્ને આંખધી રેખું, જગત્ને જ્ઞાનધી લેખું;
 જગત્ને દેખતાં શાન્તિ, જગત્ને દેખતાં શ્રાન્તિ.
 જગત્ને દેખતાં ભેગી, જગત્ને દેખતાં ભોગી,
 જગત્ તે દેખતાં સાચું, જગત્તો દેખતાં કાચું.
 જગત્તા ભાવ છે ભેદ, જગત્તા ભાવ છે ભેદ,
 જગત્માં પ્રેમની વીણા, જગત્તા ભાવ છે ગીર.
 જગત્ છે દુઃખની દાયા, જગત્માં કર્મથી ક.યા,
 જગત્તા બેલ બેલાક, જગત્માં તત્વના લાક.
 જગત્માં માફની બાણ; જગત્માં મદ છે રાણ,
 જગત્તા ભેદમાં દોષો, જગત્માં દોષને દોષો.

૧

૨

૩

૪

૫

જગતમાં રાગ ને દ્રેષો, જગતમાં પ્રેમ ને કલેષો,	
જગતમાં કોણ છે મોટા, જગતમાં ટોચ છે ઘોરા,	૬
જગતને જાણતા યોગી, જગતમાં મૂક છે ભોગી,	૭
જગતમાં મોહથી માર, જગતમાં મોહથી તાર,	૮
જગતમાં ધર્મ છે સાચો, જગતમાં મોહ છે કાંચો,	
જગતમાં મોહથી રેત, જગતમાં મોહ અન્વેશ,	૯
જગતમાં મૂર્ખ છે મેલા, જગતમાં મૂક છે ઘેલા,	
જગતમાં જ્ઞાન ને ગાંગ, જગતમાં ધર્મ ને પાંગ,	૧૦
જગતના પ્રેમમાં ફાંસી, જગતના પ્રેમમાં હાંસી,	
જગતના કલેશથી કાળુ, જગતને જ્ઞાનથી ભાળુ,	૧૧
જગતમાં ઝેરના પ્યાલા, જગતમાં ઉઘટાં બાલા,	
જગતમાં જાગતા મુખી, જગતમાં ઉઘટા દુઃખી,	૧૨
જગતમાં પ્રેમના મેળા, જગતમાં પુણ્યની દેળ,	
જગતમાં સત્યના તોરા, જગતમાં મોહના ગોરા,	૧૩
જગતમાં ધર્મના પ્રથો, જગતમાં મોક્ષના પથો,	
જગતમાં બંધ ને મુક્તિ, જગતમાં જ્ઞાનથી શુક્તિ,	૧૪
જગતમાં ભૂખ છે ભૂડી, જગતમાં આશ છે લૂડી,	
જગતના ભર્મ ભૂડા છે, જગતના ભર્મ રૂડા છે,	૧૫
જગતમાં સન્તની સેવા, જગતમાં સાચ છે દેવા,	
જગતમાં ભર્મ છે છાને, જગતમાં ભર્મ છે માને,	૧૬
જગતમાં પુણ્ય ને પાપો, જગતમાં ધર્મની છાપો,	
જગતને જાણવું આર, જગતને જાણવું આર,	૧૭
જગતમાં સાચ છે સાર, જગતમાં ભર્મ અધાર,	
જગતમાં આત્મ છે દીવો, જગતમાં જ્ઞાનથી છીવો,	૧૮
જગતમાં રંક ને રજા, જગતમાં પીર ને ખાજા,	
જગતને જાણતાં આર, જગતને જાણતાં આર,	૧૯

જગત્માં જ્ઞાનથી રહેલું, જગત્માં દુઃખ રહ્યું રહેતું;
જગત્માં છું જગત્માં નહીં, અરેકા જ્ઞાનમાં એ રહી. ૧૯
જગત્માં હવલું જ્ઞાને, જગત્માં જગતું જ્ઞાને,
પુદ્ગલિય જ્ઞાનથી જોતે, નહિ કે જ્ઞાનની તોલે. ૨૦

દેહસ્થઆત્માની પરમાત્માવસ્થાનું જ્ઞાન.

ગણક.

અહો આ દેહમાં દેહો, ચેતનજ્ઞ જ્ઞાન ધન ધેહો;
અરે પી તત્વ છે પોતે, અરે તું બાહ્ય ક્યાં ગોતે. ૧

અનંતિ શક્તિનો સ્વામી, નિઃસંગી શુદ્ધ નિઃકામી;
સહુ દેખે સહુ જાણે, અનંતાં મુખ દીક્ષ મણે. ૨

પરમશ્રદ્ધ સ્વયં શુદ્ધ, પરમયોગી પરમ મુદ્ધ;
પરમધ્યાતા પરમધ્યેય, પરમ જ્ઞાતા પરમ જ્ઞેય. ૩

પરમયોગી પરમભોગી, વિગતશોકી વિગતરોગી;
અખંડાનંદ અવિનાશી, પરમ પદ શુદ્ધ વિશ્વાસી. ૪

પરમજ્ઞાતા પરમ જ્ઞાતા, પરમ નેતા પરમ દાતા;
પરનો પાર જે પાયે, યોગીશ્વર ચિત્તમાં ધ્યાયે. ૫

મહાશ્વે સર્વને તેજે, રમે જે જલમાં સ્નેહે;
અનિત્ય નિત્ય છે હીરો, રમે છે ધ્યાનમાં ધીરો. ૬

મહાશ્વે પિત્તમાં પોતે, અનંતી જ્ઞાનની જ્ઞાને;
પુદ્ગલિય ધ્યાન ધ્યાનનું. કદીને દેખીએ જાનું. ૭

વિદ્યાનંદાદ્ગાર.

ગઝલ.

- હમારે એક છે દેવા, હમારે પ્રેમથી સેવા;
હમારે પ્રેમથી મળવું, હમારે પ્રેમથી હળવું. ૧
- જગત્માં પ્રેમથી રહેવું, જગત્માં પ્રેમથી કહેવું;
જગત્માં પ્રેમ મોટો છે, જગત્માં પ્રેમ ખોટો છે. ૨
- ખરેખર પ્રેમથી યોગી, અખંડાનંદના ભોગી;
પ્રભુને પ્રેમથી ગાવા, પ્રભુના પ્રેમથી ચલાવા. ૩
- હમેઝ સત્યને શોધું, હમેઝ સત્યને બોધું;
અવોપર રહેમની દૃષ્ટિ, ખરેખર ધર્મની વૃષ્ટિ. ૪
- જગત્માં કર્મથી અવો, કરે છે દુઃખથી રીવો;
કરૂણા તેહપર કરશું, ખરેખર રહેમથી તરશું. ૫
- કરીશું સર્વનું સાર, ધર્માવણ રહેમ અધાર;
કરૂણા ધર્મ ધન હેલી, હમારે દીલ વરસેલી. ૬
- હમારે આત્મવત્ સર્વે, સરીખા અવ શુ ગર્વે;
લઘુને મોટકા પ્યાર, અવો છે જ્ઞાનધન સાર. ૭
- કદી નહિ વેર કે સાથે, ધરં નહિ રસ મુજ હાથે;
મળો સહુ અવને મુખો, રળો સહુ અવનાં દુઃખો. ૮
- હમારે આત્મની પ્રીતિ, ધરી રહે આત્મનીનીતિ;
જગત્માં જગતા તરવું, જગત્માં અલપદ વરવું. ૯
- ધરં નહિ આત્મવણ પ્રીતિ, ધરી મેં આત્મની રીતિ;
બુદ્ધયમ્બ આત્મની કહેણી, ખરેખર આત્મની રહેણી. ૧૦

અન્તર્વૃત્તિ.

શ્રીરે સિદ્ધાયલ લોટવા—એ રાગ.

શુદ્ધ રમણતા આદરે, ધાઓ નિજગુણુ લોગી;	૧
બાહ્ય દશા ચિત્ત વારીને, ધાઓ સહજેપયોગી.	
પરમાનંદ સ્વભાવ છે, શુદ્ધ ચેતન દ્રવ્ય;	૨
સોહં સોહં ધ્યાનથી, સેવના કર લબ્ય.	
નવધા ભક્તિ જે આત્મની, કરશે તે તરૂં;	૩
રાત્રવધીની લક્ષ્મીને, વેગે તેહિ વરૂં.	
નિશ્ચય ભાવદશા ભય, ચેતન થાય શુભી;	૪
અનુભવામૃત પીવતાં, કદી થાય ન દુઃખી.	
બાહ્યદશા વ્યવહારથી, ભરકે જીવ ભારી;	૫
અપ્રમત્ત દશા વિના, જાય ઉગ્મર હારી.	
શાબ્દિક તાકિંક પડિતો, બાહ્ય ઝખડે રાતા;	૬
ચઉંક પૂર્વા પ્રમાદથી, ભવોભવ ભરકાતા.	
શુદ્ધ રમણતા પ્રીતડી, નિશ્ચય રાત્ર માની;	૭
બુદ્ધિસાગર બોધથી, વાત કોઈ ન ધાની.	

શરીરમાં આત્મા હવસમાન છે.

મઝલ.

ખરેખર પિંડમાં દેવા, ખરેખર આત્મની રેવા;	
ખરેખર આત્મ અજ્ઞાને, પડે છે જીવ તોડાને.	૧
ખરેખર આત્મમાં શાંતિ, ખરેખર જાય છે આત્મિ;	
ખરેખર આત્મમાં રહેવું. ખરેખર દુઃખ સહુ કોહેવું.	૨

જ્ઞાને તપ જપ ધ્યાન, જ્ઞાનથી અનંદોગી;
જ્ઞાને શક્તિ આત્મની સદ્ગુણ પ્રગટે છે ક્ષણવારમાં,
જ્ઞાનવળ નર્તકી મૃત્તિ ભર્યો, સમજશો સંસારમાં.

૩

સમ્યક્ આત્મજ્ઞાન વિના કામ દોષ ન શાંતિ,
આત્મજ્ઞાન વિના છે, જગમાં જ્યાં ત્યાં ભ્રાંતિ;
જ્ઞાનવિના નહિ મન્થ, મન્થ વળ તત્ત્વ ન પાવે,
જ્ઞાને ઉચ્ચ કહાય, જ્ઞાનવળ નીચ કહાયે;

પ્રગટે જ્ઞાનપ્રકાશ તો ઘટ, સર્વે શક્તિ સંપન્ને,
આત્મજ્ઞાની વિન્ધ મોટો, સત્ય ઈશ્વરને યજ્ઞે.

૪

આત્મજ્ઞાને રાગ, હો છે દ્વેષજ નાસે,

આત્મજ્ઞાને નયતત્ત્વાદિક સમ્યક્ ભાસે;

આત્મજ્ઞાન ત્યાં ધ્યાન, ખરૂં છે જ્ઞાની ગાવે,

પણ કોઈ વિરલા આત્મજ્ઞાનને હીલ પચાવે;

અનંત શક્તિ આત્મની તો, આત્મજ્ઞાને જાગતી.

અશુદ્ધ પરિણતિ આત્મની તો, આત્મજ્ઞાને ભાગતી.

૫

આત્મજ્ઞાનથી ભાવ, ચરણમાં લય તો લાગે,

રંગાતો રાગે નહિ, આત્મજ્ઞાની જાગે;

આત્માનુભવરંગે, મુખમાં સર્વ વિકાસે.

આત્મજ્ઞાનનો યોગ, ભોમ તો સાચો ભાસે;

આત્મજ્ઞાને વીજાળે જન, મન બીજે નહિ દીજાળે;

જ્ઞાન ધ્યાને જીવન ગાળી, શાશ્વત શિવપુર લીજાળે.

૬

ચિદાનંદ ભરપૂર ભરેલા આત્મજ્ઞાની,

અનંદમાં ઉપયોગ, જ્ઞાન છે ગુણની ખાણી;

આત્મિક શુદ્ધ સ્વભાવ જ્ઞાનથી સહેજે જાગે.

આત્મજ્ઞાને સત્ય, લહીને જૂઠા ત્યાગે,

ચિદાનંદ ચેતનમયી યદ, આત્મ વ્યક્તિ ધ્યાનમાં;

બુદ્ધિસાગર જ્ઞાનયોગે, સર્વે મગલ પામ્યા.

૭

“ કર્મસ્વરૂપ ”

છપ્પમ છંદ ચાલે.

કર્મ કરે તે હોય, કર્મને શર્મ ન કોની,
 કર્મે નરપતિ હોય, મળે નહિ કર્મે રાણી;
 કર્મે માગે ભીખ, કર્મથી નોખત વાગે,
 કર્મે ધક્કા ખાય, કર્મથી પાયે લાગે.
 પુણ્ય પાપ બે કર્મ છે, જગ હુણ્ય થકી શાતા મળે;
 પ્રગટે પાપોદય તદા તો, દુઃખ તણી વધી રૂળે. ૧
 ચતુર્ગતિમાં ફેર, કર્મથી સઘળે ભટકે,
 કર્મગતિ વિકરાળ, કર્મથી પ્રાણી. અટકે;
 ઉચ્ચ નીચ અવતાર, કર્મથી જગમાં ફેળો,
 પિતા તણા બે પુત્ર, કર્મથી ભિન્નજ પેળો;
 શરીર કારણ કર્મ છે જન, કારણ વણ નહિ કાજ છે;
 રાગાદિકથી કર્મબંધન, કર્મને નહી લાજ છે ૨
 રાગાદિકનો કર્તા, તેહજ શરીર કર્તા,
 રાગાદિકનો હર્તા, તેહજ શરીર હર્તા;
 કર્તા હર્તા એકજ, પણ પરિણામ વિશેષ.
 નિદ્રામાં જે હોય સુણે, જાગતમાં તે છે;
 સુખે સૂતો હું કહીને, જાગતમાં જે જાગતો.
 કર્તા હર્તા કર્મનો તે, આતમ એકજ છાજતો;
 કર્તા ભોક્તા કર્મ તણે આતમ અજાને.
 દેહ સૃષ્ટિનો કર્તા, હર્તા સૂત્ર વખાણે;
 શરીર વ્યાપિ આતમ, ધ્વજર કર્મ કરે છે.
 શરીર વ્યાપિ આતમ, ધ્વજર કર્મ કરે છે;

આત્મ દેવર કર્મનો તો, અંધારા ભણીયો.
 શુદ્ધોપયોગે આત્મ દેવર, કર્મદર્શી માનીયો; ૪
 કર્માણ્વનો નાશ, દયાળી શિદ્ધ રવરૂપી.
 શિદ્ધ સનાતન નિર્ભય, રૂપી રૂપારૂપી;
 કર્માણ્વદન દૂર, ગયાથી અનંત શક્તિ.
 કર્માણ્વદન દૂર, ગયાથી નિર્મલ વ્યક્તિ;
 કર્મ સહિત સંસાર છે તે, હ રહિત ભવ પાર છે.
 કર્મ દાળે આત્મ ધ્યાને, સફલ તસ અવતાર છે. ૫
 રાગાદિકથી કર્મ, કર્મથી પ્રગટે કાયા;
 પુણ્યસ રૂપે અણ, કર્મ છે નહિ પડાયા.
 કર્મ રોગથી રૂપી, આત્મ કર્મ મહે છે;
 સ્થિતિ અનાદિ કાલ. કર્મને એમ લહે છે;
 પણ વિભાવિક કર્મ છે તે, આંતરધ્યાને મટે રળે.
 બુદ્ધિસાગર ધ્યાન યોગે, ચિદાનંદ મળે મળે. ૫

ધ્યાન.

છમ્પય છંદ.

ચિદાનંદ ભરપૂર ધ્યાનથી ચેતન ભાસે,
 આર્ત દ્વિતીય દૈદ્ર, ધ્યાન તો ક્ષણમાં નાસે;
 દિવા રવરૂપી ધ્યાન, હૃદયમાં જ્ઞાને ભગે.
 મોહાદિક સહુ રાપ, હૃદયથી ક્ષણમાં ભાગે,
 ધ્યાને અનુભવ જ્ઞાન છે ને, ધ્યાને કેવલજ્ઞાન છે;
 ધ્યાન વિના નહિ મુક્તિ ભવ્યો, સમજશે સુખખાણ છે. ૧
 ધ્યાને નાસે માન, ધ્યાનથી પ્રગટે મુક્તિ,
 દર્શન જ્ઞાનચરણ સદગુણની ધ્યાને મુક્તિ;

ધ્યાને વિષય વિનાશ, ધ્યાનથી રિચરતા આવે,
અનુભવનું જે મુખ ધ્યાનથી ચેતન આવે,
પિંડસ્થાદિક ધ્યાનથી તો, અજરામરપદ પાસ છે;
આત્મધ્યાનેજ સવસિદ્ધિ દેવતા પણ દાસ છે.

ધ્યાનદ્વિયા કરનાર જગત્માં જય કરનારો,
ભવસાગરને સહજવારમાં તે તરનારો;
ધ્યાને લગ્નિય સર્વ ધ્યાનથી થાય ન દુઃખી,
અંતરમાં ઉપયોગ ધ્યાનથી શાશ્વત મુખી,
ધ્યાને જ્ઞાન પ્રમાણ છે ને, ધ્યાને રિચરતા સાર છે,
ધ્યાનિનું ખાદુ માન કરતાં જગત્માં જયકાર છે.

સંવરમાં છે સાર, ધ્યાન જગમાં જયદારી,
ધન્ય ધન્ય અવતાર, ધ્યાનિનો શિવમુખકારી;
ધ્યાને શુદ્ધ ચરિત્ર, ધ્યાનથી સર્વે લેખે,
ધન્ય ધન્ય અવતાર, ધ્યાનિનો આત્મ દેખે;
જેવું ચેતન જ્ઞાન છે દીલ તેવું ધ્યાન કરાય છે,
સ્વાદ્વાદવાને ધ્યાનથી તો, જન્મભલણું દુઃખ જાય છે.

મન ચંચળતા સર્વ, રજે છે ધ્યાન દર્યાધી,
આત્મજ્ઞાને સહજ, સમાધિ ધ્યાન વર્યાધી;
આત્મ તે પરમાત્મ, ધ્યાને નિશ્ચય સમજે,
બેદભાવ સહુ દૂર, કરે છે તેમાં રમજે;
ધર્મ ધ્યાનને શુદ્ધિથી તો સ્વર્ગને શિવ થાય છે,
ધ્યાનની વિશુદ્ધતા સદી. ચિદાનંદ પરખાય છે.

ચેતન શુદ્ધિ ધ્યાન, કરે છે દેવ દરીને,
ચિદાનંદથી માજ કરે છે ધ્યાન વરીને;
કુશિતાં મુખ યજ્ઞતાં યજ્ઞ તે દર્શાવે,

આંતરમાં ઉઘોત ધ્યાનથી ક્ષણમાં થાયે;
ધ્યાન સકલ ગુણસ્થાન છે ને ધ્યાને અમૃતપાન છે,
બુદ્ધિસાગર સકલગુણમાં ધ્યાન એક પરધાન છે.

૬

યોગ્યસ્વરૂપ.

મરાઠી સાખી રાહ.

મહાત્મ નિરંજન સિદ્ધ સનાતન, જનવર જય મહાદેવ;
કાયિક ચેતન વીર રવચંદ્ર, નમન દર્શન સુખ લેવા;
આજે આનંદરે તત્ત્વસ્વરૂપ લહિશું, તાવની વાત કહીશું આજે ૧
ધમ નિયમ આસન જયકારી, પ્રાણાયામ અભ્યાસી,
પ્રત્યાહાર ધારણાધારી, ધ્યાન સમાધિ સમાસી. આજે ૨
આનંદધનની વાણી જાણી, યોગ લહો ગુણ જાણી,
બ્રહ્મરંધ્રમાં અનહદનારે, મુરતા તપ સમાણી આજે ૩
યૌગિક વિદ્યા બ્રહ્મ સમાધિ, જ્ઞાનીજન એમ બોલે,
હેમચંદ્ર મહાજ્ઞાની બોલે, યોગના નદિ કોઇ દોલે. આજે ૪
લકિતને મહિમા જે ભારી, તે પણ યોગ સમાતે,
યૌગિકવિદ્યા બ્રહ્મસમાધિ, જાણે તે ગુણ પાતે. આજે ૫
ઈશ્વરમ્મ આતમની શક્તિ, યૌગિક વિદ્યાવ્યાપ્તે,
સમ્યગ્ યોગાર્તુ જ્ઞાન લક્ષ્યાધી, ગ્રાધાબ્રાંતિ નાતે. આજે ૬
પદમબ્રહ્મ સ્વરૂપનું કારણ, યોગાદ્ય અવધારી,
અતેકાન્ત સ્વરૂપ સમાધિ, પામો નર ને નારી. આજે ૭
તનુવોદાર કરેને શ્રેષ્ઠ, આત્મસ્વરૂપ જગાવી,
બુદ્ધિસાગર મંજલ વરદો, જગમાં યરા વર્નાવી. આજે ૮

આત્મજગૃતિ,

દેહા.

ચિદાનન્દ નિર્ભય સદા, નિશ્ચલ એક સ્વરૂપ,
 પ્રેમે આત્મ સેવતાં, વિઘટે ભવભયધૂપ. ૧
 રત્નત્રયિનું ધામ છે, અકલકલા ગુણખાણ,
 અવિનાશીના ધ્યાનથી, હોવે અમૃતપાન. ૨
 અનુભવ અમૃતસ્વાદથી, નિશ્ચય રૂપ જણાય,
 જ્ઞાતા ધ્યાતા આત્મા, જ્ઞાને મન પરખાય. ૩
 નિત્યાનિત્ય વિચારિયે, ભેદાભેદ સહાય,
 સાપેક્ષાએ આત્મમાં, સમજ્યાથી મુખ દાવ. ૪
 અખણ નિર્મલ સત્ય તું, પરમ મહોદય ગેહ,
 અન્તર્દ્રષ્ટિ દેખજે, વસિયો તું આ દેહ. ૫
 જ્યોતિઃ અંબુજગતી સદા, ચેતનની મુખકાર,
 શક્તિ અનંતિ સિદ્ધિસમ, ધ્યાતાં ભવનો પાર. ૬
 પરપુંડ્રગંધથી ભિન્ન તું, ધર તહારે વિદ્યાસ,
 ત્રિભુવનપતિ તું દેહમાં, સમજે તો મુખવાસ. ૭
 જ્ઞાતાન્તેય અનન્તનો, જગજગ મન ચેત,
 જગત થાતું આત્મા, કાળ અપાટ દેત. ૮
 સહુ મંગલનું સ્થાન તું, સિદ્ધ બુદ્ધ પરમેશ,
 બુદ્ધિસાગર ધ્યાનથી. પામે નિર્ભય દેશ. ૯

ધ્યાનાદ્ગાર.

ભુજંગી છંદ.

૬૩' હું કહેા પ્રેમ તો કેવુ સાધે,
 ૫૩' હું કહેા બારને કેવુ માધે;
 નથી કોઈ મારું હવે કેમ હારું;
 હવે ચેતીને અગ્નને ના વિસારું.
 ખરામાં ખરા તત્ત્વને આજ જાણ્યું;
 ખરામાં ખરા મુખને આજ માણ્યું.
 ચિદાનન્દને ધ્યાનથી આજ ધ્યાયે,
 ખરા મુખને પ્રેમથી આજ પાયો.
 રાત્રી બાદમાં મુખની આજ આરામ,
 મહા મોહના બાદના એ તમાસા;
 અહો આજ હું તો બન્યો અક્ષયોગી,
 અહો આજ હું તો બન્યો અક્ષયોગી.
 અહો આજ હું તો કયાગંગે હોંપ્યો;
 અહો આજ હું તો ખરું તત્ત્વ પાંચો;
 ખરા શુદ્ધ રૂપે અહો હું મુહામો,
 પરાવેગથી આપને આપ ગાયો.
 ચિકારો તમામો રહ્યા એકતાને,
 ભુરી આશ હુડી ખરા અક્ષ ભાને;
 ખરા શુદ્ધ ચૈતન્યમાં દ્રષ્ટિ લાગી,
 પ્રભુ પ્રેમથી આત્મની જ્યોતિ જાગી.
 પ્રભુ પ્રેમથી ધ્યાનનો ભેદ પાવે,
 ધરી ધ્યાન ને સિદ્ધ રૂપે મુહાવે;
 કહે ધીનિધિ ધ્યાનમાં કાળ ગાળો,
 ખરા અક્ષમાં માનવી નિત્ય મહાલો.

૧

૨

૩

૪

૫

૬

સમાધિસ્વરૂપ.

માન માયાના કરનારા રે, ઓ રાગ.

કરો સત્ય સ્વરૂપ સમાધિરે, તેથી ટળશે ઉપાધિને વ્યાધિ;
 યોગ અષ્ટાંગને શુદ્ધ સાધિરે, કરો દૂરે સકલ દુઃખ આધિ.
 ચિત્ત ચચલતા દૂર જ જાવે, અનહદ આનંદ થાવે;
 સર્વ સંકલ્પની સિદ્ધિ ખરેખર, ઋદ્ધિ સિદ્ધિ સહુ પાવેરે, કરો ૨
 આતમના જ્ઞાનથી દુઃખ ટળે છે, સિદ્ધ સ્વરૂપ મળે છે;
 બ્રહ્મા ને વિષ્ણુ, શંકરને શક્તિ, આતમમાં સર્વ ભલેછેરે. કં ૨
 યૌગિક વિદ્યાસ્વાસ કર્યાથી, નિયત વકારો ટળે છે;
 જ્ઞાનીના યોગ્ય છે યૌગિક વિદ્યા, સમગ્ર શિષ્યોને ફળેછેરે. કં ૩
 ક્રિયમાણ વર્ણો સંચિત કર્મો, આતમસમાધિ હરે છે;
 અનંત શક્તિઓ પ્રગટે છે ઘટમાં, પરમ સ્વરૂપ વરેછેરે. કં ૪
 અન્તરની શક્તિઓ ભવ્ય જગાવો, લેજો માનવભવ દહાવો;
 બુદ્ધિસાગર ઘટ સત્ય સમાધિ, સુમુક્ષુ જન ઝટ પાવેરે. કં ૫

શુદ્ધ સ્વરૂપ વિચાર.

વહેચશું ભક્તિનાં ભાષા નાણાં—એ રાગ.

આતમન શુદ્ધ સ્વરૂપ જો વિચારી;

જાય માનવ ભવ કેમ હારીરે.

આતમન ૨૬

લોક અલોકને જ્ઞાને પ્રકાશે,

શક્તિ અનંતનો તું સ્વામી;

થકને પામર કેમ પડી રહ્યો છું ;

અંતરમાં જાગ સુખકામીરે.

આત્મનં ૧

અંતરના જ્ઞાનથી અંતરના ધ્યાનથી,

આવશે દુઃખનોજ આરો;

ત્રણ ભુવનનો સ્વામી છે દેહમાં,

પરખીલ્યો પ્રાણ થકી ખારોરે.

આત્મનં ૨

ગંજના ઢરમાં અગ્નિનો કણિયો,

બાળે વધીને એક વારે;

ચિત્ત જ્ઞાનથી કર્મની વર્મણ,

નાસે શક્તિ દુઃખ વારેરે.

આત્મનં ૩

જેમ જેમ શુદ્ધ સ્વરૂપે પ્રકાશે;

તેમ તેમ કર્મ વિનાશે;

ધ્યાન ચરણથી કર્મ ખરે છે,

અનંત શુભો વિઠશેરે.

આત્મનં ૪

લક્ષિત ભક્તિજ ભાવ આત્મ સ્વની,

આનંદધન વુંજ પાતે;

બુદ્ધિસાગર હીરો હાથ ચક્રો છે,

ખીજે વું શીલેને ગાતેરે.

આત્મનં ૫

આત્મ શક્તિ મહત્તા.

હ્યેચમુ ભાર્ગવ ભક્તિનાં નાણાં—એ રાગ.

આત્મ તમે શક્તિ અનંત થકી ખીસે,

સમગ્ર સંસાર ડીસો.

આત્મનં ૬

અસંખ્ય પ્રદેશમય શાશ્વત સુખમય,

આલસથી થાય કેમ હીલો;

અંતર ઉઘમ થકી શુદ્ધ સ્વરૂપમય,

કર્મપાતક સહુ પીલોરે.

આતમ૦ ૧

તારા પ્રકાશતા અંદ્ર પ્રકાશલો,

સૂર્ય પ્રકાશ કરે ભારી;

અનંત જ્ઞાન થકી સહુને પ્રકાશે,

તેજનો તેજ તું વિચારી રે.

આતમ૦ ૨

બાહ્યમાં સુખ નહિં અંતરમાં સુખ છે,

ચેતન થાય શું હીલો;

બ્રહ્મા શંકર હરિ આતમરામ તું,

સત્તાએ સરસ છળીલો.

આતમ૦ ૩

નિજ પર કાપના ભાનને વિસારી,

અંતરમાં થાજે એકીલો;

બુદ્ધિસાગર ગુરવાળી વિચારી,

ધા તું ખંતીલો ટેકીલો રે.

આતમ૦ ૪

આનંદધન.

પહેલ્યશું ભક્તિનાં ભાષ્ય નાણાં. એ રાગ.

આનંદધન આતમના ગુણ ગાશે, તમે શાંતિ મુખમાં પાશે. આનંદ૦

આતમના પ્રેમથી આતમના નેમથી, ક્રુદ્ધિ અનંતિ કમાશે;

અન્તર પ્રદેશમાં કલેશ ન લેશ છે, જાગીને ઝટપટ જાશે. આનંદ૦ ૧

આતમના દેશમાં શાંતિ મુખ છે, વિવેકવંતનોજ વાશે;

નિત્ય અનિત્યશુદ્ધ બુદ્ધ અવિનાશી, વૈખરીથી કેમ કળાશે. આનંદ૦ ૨

સત્ય સ્વરૂપ જ્યાં તાપ ન લેશ ત્યાં, કેવલ જ્યોતથી પ્રકાશે;

બુદ્ધિસાગર ગુરુ જ્ઞાનની ઘેનમાં, નિર્ભય યોગી જણાશે. આનંદ૦ ૩

ભાવના સમાન સંસ્કારફલ.

‘લેખ્યું’ લક્ષિનાં ભાઈ નાણાં, એ રંગ.

ભાવના જેવી તેવું જ ફલ પાવે;

જેવું ધ્યેય તેવા થઈ જાવો રે.

ભાવના ૦

રંકની ભાવના રંકનાં દુઃખ રે,

મુખિની ભાવનાથી મુખો;

ધ્યેયસ્વરૂપ ફલ યાતાં શુભાશુભ,

આતમમાં મુખ દુઃખો રે.

ભાવના ૧

શુભાશુભ સંસ્કાર પડે છે ફીલ,

પુણ્ય પાપ ભાવનાથી;

સંસ્કારથી મતિ તેવીજ મગટે,

લાગે ખરૂં જ સમજ્યાથી રે.

ભાવના ૨

દાવો વિચારતાં દાવોના ખીજતે,

પાવે હૃદયમાંહિ પ્રાંખી;

ગૂણો વિચારતાં છુછુ સંસ્કારને,

મગદાવે ફીલમાં જ્ઞાની રે.

ભાવના ૩

હયલ ભ્રમરી ભાવના જોરથી,

ભૂંગી સ્વરૂપ ઝટ પાવે;

સિદ્ધ સ્વરૂપને ધ્યાને વિચારતાં,

સિદ્ધ છુદ્ધ પદ પાવે રે.

ભાવના ૪

ઉચ્ચને નીચ ભાઈ ભાવના જોરથી,

ધાધો હૃદય દયો વિચારી;

શુદ્ધિસામગ્ર સિદ્ધ ધ્યેયના ધ્યાનથી,

સિદ્ધ સ્વરૂપ જયજારી રે.

ભાવના ૫

ધ્યાનજીવન.

વહેચશું ભક્તિનાં ભાષાં નાણાં, એ રાગ,
 ધ્યાનમાં નક્કી જીવન જીવ ગાળો,
 દાષો સકળ ઝટ ટાળોરે. ધ્યાનમાં ૦ ટક.
 સંકલ્પ શ્રેષ્ઠિ નિવારીને ક્ષણમાં,
 વૃત્તિ ચેતનમાંહિ વાળો;
 અસંખ્ય પ્રદેશમાં ચિત્ત રમાવો,
 કદી ન લેશ કંટાળોરે. ધ્યાનમાં ૦ ૧
 દાષોને ખાળવા ને રોગોને ટાળવા,
 છંડોને ક્રોધ મહા કાળો;
 સદ્ગુણ દૃષ્ટિ ધારી હૃદયમાં,
 ત્યાગો નિંદાનો તો ટાળોરે. ધ્યાનમાં ૦ ૨
 સામર્થ્ય યોગથી ધ્યાન લગાવતાં,
 ઋદ્ધિ અનંત દિલ ભાળો,
 બુદ્ધિસાગર પ્રભુ ધ્યાન પ્રતાપથી,
 મુક્તિપુરીમાંજ મહાલોરે. ધ્યાનમાં ૦ ૩

બ્રહ્મ રસ.

વહેચશું ભક્તિનાં ભાષાં નાણાં:—એ રાગ.
 બ્રહ્મ રસ ભોગી જગતમાંહિ યોગી;
 બ્રહ્મ ભોગે નથી કોઇ રોગીરે. બ્રહ્મ ૦
 બ્રહ્મના ગાનમાં બ્રહ્મના તાનમાં,
 બ્રહ્મના ધ્યાનમાં ખુમારી;

બ્રહ્મની કોરમાં વૈદ વિગેન જાય,

બ્રહ્માનું બાય મુખકારીરે.

બ્રહ્મ ૧

બ્રહ્મના બાનમાં આનંદ સત્ય છે,

બ્રહ્મ સ્વરૂપ શુદ્ધ સાચું;

બ્રહ્મ વિના બાક જડમાં ન મુખ સેસ,

બ્રહ્મ સ્વરૂપમાંતિ સાચુરે.

બ્રહ્મ ૨

બ્રહ્મ સ્વરૂપ છે આનંદરામ રેલ,

શાધાને ધ્યાનથી તપાસી;

અનંત આતમા બ્રહ્મ સ્વરૂપમય,

કેવલ જ્ઞાનથી પ્રકાશીરે.

બ્રહ્મ ૩

સંમદનયથી સત્તાએ એકરૂપ,

વ્યક્તિથી ભિન્ન વિચારેલ;

સાપેક્ષતાથી બ્રહ્મસ્વરૂપને,

જાળીએ સત્ય આધારે રે.

બ્રહ્મ ૪

રત્નત્રયિની ઋદ્ધિ વિચારે,

ધ્યાવે પરમબ્રહ્મ પોતે;

બુદ્ધિસાગર પ્રભુ બ્રહ્મસ્વરૂપમય,

ખીજે છું શીદને ગાતેરે.

બ્રહ્મ ૫

પરમપ્રભુગાન.

નાથ કેસે ગજકો બધ છાણ્યો—એ રાગ.

પરમ પ્રભુ અનંત આતમ પરજો, ધ્યાને જોઈ જોઈ હરજો, પરમં

દર્શન જ્ઞાન ચરણ શુભ ધારી, શુદ્ધ બુદ્ધ અવિકારી,

શક્તિ અનંતિ સિંધરતા યોગે, પ્રગટે છે જયકારી.

પરમ ૧

આપો આપ વિચારે પ્રગટે, વ્યકિત સ્વરૂપ વિલાસી;	
ગોધો જોધો આતમ દેવા, ત્યાં છે ગંગા કાશી.	પરમ ૧
આતમ અનુભવ નિશ્ચય સ્થિરતા, પ્રગટોવો મુખકારી;	
હરિહર બ્રહ્મા ધર્મર પોતે, તરતમ યોગ વિલાસી.	પરમ ૩
પર દર્શનનો અધરો ભાગે, ભેદ જ્ઞાન ઝટ જાગે;	
શુદ્ધ સ્વરૂપે રહેતો રાગે, પર પરિણતિને ત્યાગે.	પરમ ૪
ધ્યાનો ગાયો આતમ દેવા, મુખ કર કરશે સેવા;	
બુદ્ધિસાગર અનુભવ મેવા, ધ્યાને ઝટપટ લેવા.	પરમ ૫

ચિદ્ધનગાન.

વૃદ્ધાન્તા પીરજીનેશ્વર—એ રાગ.

ધ્યાના ચિદ્ધન ચેતન, શુદ્ધ સ્વરૂપ તવ ધારણે,	
પાત્રી હૃદિ હૃદિ અલગ્યેક્ષા નહિ હારણે;	
નિરાકાર નિરાંગી જ્ઞાની, અનાંત જ્ઞાનાદિકનો જ્ઞાની,	
દિલ આદર્શ ચિદ્ધનદ અવધારણે.	ધ્યાના ૧
ઉપશમ ક્ષયોપશમની શાન્તિ, ક્ષાયિક ભાવે પ્રગટે વ્યકિત,	
નિશ્ચય ધ્યાને પાતાને ઝટ તારણે.	ધ્યાના ૨
અલખ અલકમાં સાચા સમર્થ, મુરતાથી રહેજે ત્યાં રમણે;	
વિષય વિચારે વેગે દીલથી ધારણે.	ધ્યાના ૩
કર પાતાની પ્રેમે ભકિત, ખીલવજે તું નિરમુલ્ય શક્તિ;	
ચેતન ચેતી ઝટપર કર્મ દ્વંદ્વ વિતારણે.	ધ્યાના ૪
અલગ્યેક્ષા સહિષ્ણુ તું ધ્યાને, પાતાને પાને ધ્યાનરે;	
બુદ્ધિસાગર પરમ પ્રભુ સંભારણે.	ધ્યાના ૫

અંતરમાં ગુણ.

હાલો વીર છનેશ્વર. ઓ રાગ.

ખરેખર સાચુ ગુણ છે અંતરમાં અવધારજેરે,
 સાચું સમજી હાલો વિષય વિદ્યારોવારજેરે;
 માત્રની માત્રી જે મહિ ધારે નહિ તેથી કંઈ સિદ્ધિ;
 હાલો સમજી વેગે અંતર્ધનને ધારજેરે. ખરેખર ૧
 બાહ્ય વિષયમાં ગુણની આશા, મોહ જુદિના જાણ તમારા;
 હાલો સમજી સાચું જીવન, વ્યર્થ ન હારજેરે. ખરેખર ૨
 જે જે અંશે વિધરતા ધારે, તે છે અંશે ધર્મ વધારે;
 તારક ભવજલધિથી પોતાને છટ તારજેરે. ખરેખર ૩
 સામગ્રી પામીને થતો, થતે તે શિવ ગુણને લેતો;
 વાહુમ શુદ્ધ સ્વરૂપ તારે તે દીલ વિચારજેરે. ખરેખર ૪
 પ્રગટે છે ઉદયમથી શક્તિ, ક્ષાયિક ભાવે પ્રગટે વ્યક્તિ;
 વાહુમ જુદિસાગર પોતાને મ્હારજેરે. ખરેખર ૫

આત્મોપયોગ.

હાલો વીર છનેશ્વર. ઓ રાગ.

હાલો હરતાં ફરતાં જાણ સ્વરૂપને ધ્યાવજેરે;
 નિશ્ચય અંતર્ધનમાં શ્રદ્ધા સાચી લાવજેરે;
 વિષય વિચારો દૂર હઠાવી, મનમાં અંતર્યામી ભાવી,
 ચેતન અનંત લક્ષ્મી ક્ષાયિક ભાવે ઠાવજેરે. હાલો ૧
 ચિત્તવૃત્તિ અંતરમાં સ્થાપી, યાજે નિશ્ચય નિજગુણ વ્યાપી,
 અસંખ્ય પ્રદેશી ધરમાં હોલો આવજેરે. હાલો ૨

કાંઈની જાણે નિરુપણ જાણે, પીડાવની વિરુપાવની સર્જિત,
 જેથી દેવગણી તું અથા સ્વરૂપને પાવજેરે, બહાસા ૩
 જાણેજાણે જાણે જાણે, રૂઢ વહેણે માયાગો વગેરે;
 વાણેજાણે જાણે જાણે, રૂઢ વહેણે માયાગો વગેરે, બહાસા ૪
 અન્યકાંથી નિરુપણ પદગી, વાળી હીલે જોઈ હાલગી;
 મુક્તિમર્યાદા જાણે જાણે, વાણેજાણે જાણે, બહાસા ૫

ધ્યાન પ્રેરણા.

આદ્ય ધ્યાન.

ધ્યાને મુખ ભરપૂર રે, છવ ધ્યાને મુખ ભરપૂર;
 વાણે જાણે તું રે, છવ ધ્યાને મુખ ભરપૂર;
 પદ પદવાંતિ મધ્યમારે, વૈષ્ણવીથી સિન્ન;
 હૃદય કમળમાં ધ્યાનથી રે, હૃદયે છે ત્યાં લીન રે. છવ ૧
 મર્મસ્થાનમાં જાણીએ રે, આસાંજય પ્રદેશા ભવ્ય;
 મન સંયમ તે સ્થાનમાં રે, જાણે મુલ કર્તવ્ય રે. છવ ૨
 પદ ચક્રોના સ્થાનમાં રે, આસાંજય પ્રદેશા હૃદય;
 ધ્યાન કરે ત્યાં તેહનું રે, શક્તી પ્રકાશતી જ્ઞેય રે. છવ ૩
 પદ ચક્રોના સ્થાનમાં રે, કમળ વર્ણનો રે વ્યાસ;
 તેમાં મનહું સ્થાપવું રે, સાલંબન તે જાસરે. છવ ૪
 પ્રણવાદિક સાલંબને રે, લઙ્કા પ્રગટતી દેખ;
 કેવળ આતમ ધ્યાનથી રે, ચિદ્ધન નિર્મળલેખ રે. છવ ૫
 પગથી મરતક વ્યાપીને રે, આતમનો છે વાસ;
 ક્ષયોપશમની સિન્નતા રે, ધ્યાને પ્રગટે જાસરે. છવ ૬

પર કર્તા હર્તા કહેા રે, પરના ધ્યાને છવ;
 નિજ કર્તા નિજ ધ્યાનથી રે, હોવે છવનો રીવરે. છવ ૭
 પુદ્ગલમાં વ્યાપો પ્રભુ રે, અસંખ્ય પ્રદેશી રવ;
 શક્તિ અનંતિ સાહિબો રે, કરે પોતાની તે સેવ રે. છવ ૮
 અનંત દહોતે રચીનેરે, છાડ્યાં છે દિલ જાણુ;
 દેહ સૃષ્ટિ વર્તમાનની રે; કર્તા તેનો પિછાન રે. છવ ૯
 દેહ સૃષ્ટિ રચના કરે રે; રાગ દ્રેપના યોગ;
 રાગ દ્રેપના નાશથી રે, સૃષ્ટિ દેહ વિયોગ રે. છવ ૧૦
 સૃષ્ટિ કર્તા નહિ હુવેરે, નિર્ભળ ઇશ્વર રવ;
 રાગ દ્રેપાભાવથી રે, બને ન એવી રવરે. છવ ૧૧
 રાગ દ્રેપ સદ્ભાવથી રે, ઇશ્વર નહિ કહેવાય;
 શુદ્ધ ઇશ્વર નિર્ભલા રે, સૃષ્ટિના કર્તા ન થાય રે. છવ ૧૨
 સહુ છવો પરમાત્મા રે, સત્તાથી કહેવાય;
 ધ્યાને કર્મ વિનાશી રે, સિદ્ધ સદા પરભાય રે. છવ ૧૩
 પિંડસ્થાનિક ધ્યાનથી રે, ધ્યાવો આત્મ રાય;
 બુદ્ધિસાગર શુરે લહી રે, કેવળ કમલા પાયરે. છવ ૧૪

“ આત્માદ્યેય. ”

આક રાગ.

પ્રગટે આત્મ ભાન રે, દીલ પ્રગટે છે ભગવાન,
 હોવે જગ એક તાન રે, દીલ પ્રગટે છે ભગવાન.
 આત્મ પ્રદેશા ધ્યાવનાં રે, શક્તિ પ્રગટે સર્વ;
 ધ્યાન ક્રિયા અવ્યાસથી રે, નાસે ત્રિધ્યા ગર્વ રે. રિં ૧

અગમ અગોચર વસ્તુનો રે, વીરલા પામે અન્થ;
 શુદ્ધગમ વણ કેઇ પ્રાણિયા રે, થાક્યા ભણીને અન્થ રે. દિ૦ ૨
 જ્ઞાનવિના શ્રદ્ધા નહિ રે, શ્રદ્ધા વણ શી સેવ;
 અનેકાન્ત નય યોગથી, સેવો આતમ દેવરે. દિ૦ ૩
 ઉપયોગે આતમ ભજે રે, અસંખ્ય પ્રદેશી રાય;
 સહજ સમાધિ સંપન્ને રે, અંતર સુખ પરખાય રે. દિલ૦ ૪
 શકિત અનંતી શાશ્વતી રે, પ્રગટે નાસે રોગ;
 આપો આપ વિચારતાં રે, પામે સુખનો ભોગ રે. દિલ૦ ૫
 જ્ઞેય જ્ઞાન દા ભાવ છે રે, સામાન્ય અને વિશેષ;
 શુદ્ધ જ્ઞાનથી જાણતાં રે, લહીયે નિર્મળ દશ રે. દિલ૦ ૬
 સેવો ધ્યાવો આતમા રે, પ્રગટે છે સુખ પાન;
 બુદ્ધિસાગર જ્ઞાનથી રે, સોડહું ગાવો જ્ઞાન રે. દિલ૦ ૭

પરાસ્થિત પ્રેરણા.

મુણ આતમા પરપશ્યતિ, મધ્યમાથી નિજને વાહુમ જાણજે;
 મધ્યમા વિચાર બલથી, શુદ્ધ શ્રદ્ધા આણજે. મુણ૦ ટેક.
 શુદ્ધ સત્તા પરમ ધર્મર, દેવ તું છે દહણ.
 ભાવનાથી વ્યકિત રૂપે, થાવે મુણ ગણ ગેહ. મુણ૦ ૧
 દીનતાદિ ભાવ ત્યાગી, ભાવો શુદ્ધ સ્વભાવજ;
 સત્ય ભાવે સત્ય પ્રગટે, વિણસતો પરભાવરે. મુણ૦ ૨
 શુદ્ધ રચના નેમથી તું, દર્શન આપે દેવજ.
 પોતાને તું ધ્યાવતો ને, પોતે તું છે દેવરે. મુણ૦ ૩
 પરમ આતમ સ્વરૂપમાં તો, આનંદ અપરપારજ;
 ઝોળખતાં નિજરૂપને ઝલ, નાસે મિથ્યાચારરે મુણ૦ ૪

નિલ અશ્રુ નયનવાતુ, કાન દેશ કંઈ જાણે;
 અલ્પ કંઈ નિશ્ચય તું છે, સદ્ બલિન કાલમાં. મુજુ ૧
 રૂપાદર્શી તું પ્રભુ હો, અન્ય તારું વદાનહો;
 પ્રેમીનાં પલ પ્રેમી આકાંક્ષા, અન્ય પન મંજાગરે મુજુ ૨
 જગ મેનન જગ મેનન, દેખ કરેના વાગહો;
 તુજ વિના નહિ મેન વિલેખાં, મારમાં તું મારરે; મુજુ ૩
 પંથ પદમંદિ પ્રભુ પલ; આનમથી પલયરે;
 મુલિયાગર જાન પાને, મમજુને મમજવરે. મુજુ ૮

ચેતન દર્શન.

હવ લોકે નિજ રૂપને ઝડ શુદ્ધ પદખી નત્તનિંગાય પારવે;
 મંસાર છે પલ નાસ્તિભાવે આનમમાં અંધપારવે. હવ ૦
 જાન બૂલી મનમાં ફૂલી, હૃદયો સદુ સંસારહો;
 જૂતકાલિક વિપય બૂલી; મોહ નિંદા પારવે. હવ ૧
 આનમહીરો હાથ આપ્યો, રૂખીને તું રૂખહો;
 મોહબાહ ત્યાં શુ રાહ, પ્રેમથી જર પંખરે. હવ ૨
 મુદા વિષ્ણુ રામ તું છે, અર્થ ભેદે ભેદહો;
 રાખ્દ ભેદે અર્થ એકે, અનેકાન્તનય વેદરે. હવ ૩
 રયાદાદલાવે સત્ય જળી, સેવીએ આતમરામહો;
 બ્રહ્મ શુભ આધાર આતમ, બ્રહ્મતું તે પામરે. હવ ૪
 એકનયથી દષ્ટિભેદ, ભેદ પ્રગટે જાણહો;
 રયાદાદ સમજ્યા વિષ્ણુ જગમાં, ધર્મ તાણતાણરે. હવ ૫
 ચિત્ત વૃત્ત રિચરતાથી, આતમ ભાજા થાયહો;
 આતમ તે પદમાનમા છે, ધ્યાનથી પરમાયરે. હવ ૬

આનંદ હૃદયે ઉછળેછ, ધ્યાનસાગરમાંહિછ;
 જ્ઞાન દર્શન સરણ રિધરતા, એકગિત પ્રવાહરે. છવં ૭
 ધ્યાન સરવર હૃદયે ખેલે, આનંદ અપરંપારછ;
 જ્ઞાનસાગર ભક્તિભાવે, થયો શકલ અવતારે. છવં ૮

અનંત જ્ઞાન ભંડાર આત્મા,

જુલણા,

ઋદ્ધિ સિદ્ધિ ધણી ચેત ચેતનમણિ,
 જ્ઞાનને જોયરૂપે મુહાયો;
 જોયથી ભિન્ન તું જ્ઞાનથી ભિન્ન નહિ;
 આત્મા જોય રૂપે કહાયો. ઋદ્ધિ ૧
 જોયથી ભિન્ન નહિ જ્ઞાનપર્યાયથી,
 જ્ઞાનથી સર્વ સાપેક્ષયોગે;
 જ્ઞાન તે ધર્મ છે મુખ્ય લક્ષણપણે;
 જ્ઞાન વણ આત્મા દુઃખ ભોગે. ઋદ્ધિ ૨
 કેવલ જ્ઞાનથી સિદ્ધિના શર્મમાં;
 આત્મા ઝીલતો તત્ત્વ યોગી;
 જ્ઞાન વણ આંધળો છવ સમજે નહિ;
 આત્મ ઋદ્ધિ થકી છે વિયોગી. ઋદ્ધિ ૩
 નિત્ય અભ્યાસથી જ્ઞાન શક્તિ વધે;
 કેવલ જ્ઞાન અંતે પ્રકાશે;
 ધર્મઉત્સાહથી વીર્ય શક્તિ જગે,
 વીર્ય શક્તિ અનંતે પ્રભાસે. ઋદ્ધિ ૪
 યોગ ઉદ્યોગથી મુકિત સોપાનમાં,

આત્મા ધૈર્યથી પાઠ મૂકે;
 પ્રેમથી ભાવતાં આત્મા,
 કદી નહીં ધૈર્યથી ભવ્ય મૂકે. મહિં ૫
 શક્તિના ચોગથી વ્યક્તિ શુદ્ધિ જગે,
 સત્ય આનંદની યેન આવે;
 ભક્તિ વિદ્યાસથી આત્મા ઉચ્ચ છે,
 શુદ્ધ અભ્યાસથી દુઃખ જાવે. મહિં ૬
 જાગીયે કષ્ટ કષ્ટે લાગીએ ધ્યાનમાં,
 બાહ્ય સંસર્ગ સર્વે નિવારી;
 શુદ્ધ ચૈતન્યના રૂપમાં રાયતું,
 આત્મા જાણજો શક્તિ ક્યારી. મહિં ૭
 ઉદ્ધેમાં ઉદ્ધે તું રાયનો રાયતું,
 જાગજો દીનતા ભાવ ટાળી;
 આત્મના પ્રેમમાં પરમ ઈશ્વર પ્રભુ,
 જાગજો ચિત્તને ધ્યાન વાળી. મહિં ૮
 જાગજો આત્મા જાગજો આત્મા,
 શુદ્ધ ઉપયોગથી ધ્યાન ધારી;
 છુદ્ધિસાગર સદા જાગજો ધ્યાનથી,
 ભક્તિ ઉત્સાહથી મુખિ સારી. મહિં ૯

અંતરમુખ.

માહરાગ.

અંતરમાં સાચું મુખરે, અંદો બાહ્યવિષયમાં દુઃખ;
 મુત હોવે ન વધ્યાકૃપરે, કદી ભાગે ન સ્વપ્ને ભૂખ,
 અંતરમુખ ગુણ આત્મારે, ચિદ્ધન ચેતન રાય;
 અંતરના ઉપયોગથીરે. સત્યાનંદ હૃદયરે. અંતરમાં ૧

ખકવાદી કેઈ ખહુ ખડે રે, ગપ્પાં મારે લાખાં;
 ગાડી વાડી લાડીમાંરે, અંતે રાખતી રાખરે. અંતરમાં ૨
 મારૂં તારૂં માનિતરે, ભટકે શું પરદેશ;
 વિષયવાસના જોરથી રે, ક્ષણક્ષણ પ્રગટે કલેશ રે. અંતરમાં ૩
 સાચું સુખ ન સંપજે રે, વિષય પ્રતીતે દીલ;
 સમજી સાચું સાહિબારે, સમતાગંગમાં ઝીલ રે. અંતરમાં ૪
 નિર્મલ જ્યોતિ અગમજે રે, કરતાં આતમધ્યાન;
 અનુભવામૃત ચાખીએ રે, વર્તે સોચું ભાન રે. અંતરમાં ૫
 ગગનગઢે જઈ મહાલગુ રે, પામી નિર્ભય દેશ;
 ક્ષાયિકલાવે દેશમાંરે, લેશ ન વર્તે કલેશરે. અંતરમાં ૬
 ચેતન ધ્યાને રીજીએ રે, કીજે દિલ વિદ્યાસ;
 તૈલની ધારા જેહવી રે, ધ્યાનની સંતતિવાસ રે. અંતરમાં ૭
 અનેકાન્તનય ઝાળખીરે, સેવો ધ્યાવો દેવ;
 બુદ્ધિસાગર પ્રેમથી રે, કીજે આતમ સેવ રે. અંતરમાં ૮

રાજયોગ.

માઠ રાગ.

મનઆનંદ સત્ય સુહાયરે ખહુ; આનંદ સત્ય સુહાય;
 વૈખરીથી કેમ કહાયરે. મન ૦ ૧૬.
 યમ નિયમ આસન કરી રે, પ્રાણાયામ અભ્યાસ;
 પ્રત્યાહાર ધરી ધારણા રે, ધ્યાને થયો વિદ્યાસરે. મન ૦ ૧.
 અધ્યાતમજ્ઞાને કરીરે, શુદ્ધ ચરણમાં સ્થિર;
 સત્યસમાધિ તે વરીરે. થયો છે ચેતન ધીર રે. મન ૦ ૨

- કયોપશમજ્ઞાને કરીરે, ચેતન ધ્યાન કરાય;
 સ્થિરતાયોગે સંપન્નેરે, આત્મસમાધિકે પાયરે, મન ૩
 અનેકાન્ત નયવાદધીરે, નાગે જ્ઞાન્તિ દૂરે;
 આયોઆય વિચારનારે, વાગે મંગલ તૂરે. મન ૪
 આત્મ અનુભવ જ્ઞાનથીરે, નાગે મિથ્યા કલેશ;
 ચેતન શુદ્ધોપયોગથીરે, હોયે છવ પરમેશરે. મન ૫
 સહજયોગ સહુધી ખરે રે, ઉપદેશે છે છન;
 દેશ સર્વ વિરતિ થઈ રે, આત્મ હોયે પીન રે. મન ૬
 ઉપશમ કયોપશમ ને જ્ઞાપિક; ભાવે સાચા ધર્મ;
 સાધન સાધ્યસ્વરૂપ છે રે; ટાળે સયળાં કર્મ રે; મન ૭
 નયતત્ત્વાદિક જ્ઞાનથી રે; પ્રગટે છે ઉપયોગ;
 સહજ રમણના યોગથી રે; પ્રગટે જ્ઞાપિકભોગ રે; મન ૮
 જ્ઞાનોદયમથી સાધના રે; કરવી ધરી ઉમંગ;
 જ્ઞાનતસિદ્ધિમુખના રે; અનુભવ આવે અંગરે; મન ૯
 અંતરમાં નિશ્ચય ધરીરે, ઘાટે જે વ્યવહાર;
 ચક્રને ભાવે સંપન્નેરે, જ્ઞાનતસિદ્ધિ હોય રે. મન ૧૦
 આત્મિકશુદ્ધ સ્વભાવનોરે, પ્રગટે ધર્મ અનંત;
 શાંતિ આનંદમાં ખરીરે, ભાવે વીર ભદ્રંતરે. મન ૧૧
 સેવો પ્યારો આનંદરે, આનંદ સિદ્ધસ્વરૂપ;
 આનંદધ્યાને આનંદરે, ટાળે ભવભય ધૂપરે. મન ૧૨
 ભાવો રંભા આનંદરે, હોયેહોયે ભાવ,
 બુદ્ધિસાગર યોગથીરે; કોઈ હોય કલ્યાણરે. મન ૧૩

સત્યાનંદ સ્વરૂપી શાશ્વત, ધર પોતાની ટેક,
 દ્વીર નીરની પેઠે હુશા, ધરજે સત્ય વિવેક;
 બુદ્ધિસાગર પ્રેમે રે, આતમને ઉદ્ધારજે. શરીર ૫

ભેદુએ ભેદ આખ્યો.

ધીરાના પદનો રાગ.

ભેદુએ ભેદ આખ્યો રે, આતમરૂપ પરખાયું;
 થાતું નથી જાતું રે, જ્ઞાનીઓએ ખહુ ગાયું. ભેદુ ૦
 યમ નિયમ આસનને સાધી, સાધી પ્રાણાયામ,
 પ્રત્યાહાર ધારણા ધારી, ધ્યાને જન્યો છે નિષ્કામ;
 સમાધિ સ્વરૂપે રે, આતમનું સુખ પાયું. ભેદુ ૧
 ખાહિર ઘરૂણા વિરમી રહેજે, ઉદાસીનતા પાય;
 શાતાશાતાવેદની આવે, હર્ષ શોક નહિ થાય;
 ઉપયોગ ભાસે છે, દામ મન જટ આયું. ભેદુ ૨
 ધન્ય ગુરૂ સાચા ઉપકારી, વાળ્યો શિવપુર પન્થ;
 ગુરૂગમ વણ કે સાર ન પામે, કોટી ભણે જો ગ્રન્થ,
 ગુરૂએ મને તાર્યોરે, થયું મારા મન ધાર્યું. ભેદુ ૩
 નયની વાતો કોઈક પાતો, સદ્ગુરૂ જેને શીર;
 આપમતિએ લાતો ખાતો, સમજ્યા વણ તો અધીર;
 અપેક્ષાએ વાણીરે, જાણી મન હરખાયું. ભેદુ ૪
 અંતર ચક્ષુ જો ઉઘડે તો, આપોઆપ પ્રકાશ;
 ચિદાનંદ ચેતનમય મુર્તિ, ગુણ પર્યાય વિલાસ,
 બુદ્ધિસાગર પ્રેમેરે, તત્ત્વ સ્વરૂપ પાયું. ભેદુ ૫

ચિદાનંદ..

પરમપ્રભુ સંખનન શબ્દે ધ્યાવે—એ રાગ.

ચિદાનંદ શુદ્ધ શુદ્ધ અપિકાદી;

પરમ પ્રભુ કથકારી.

ચિદાનંદ૦

જ્ઞાપિક નવ લલિતના, લોગી;

જ્ઞાપિક શુભ, ગણ, લોગી;

નિત્યાનિત્યા સ્વરૂપ વિલાસી.

જગ પુરુષલથી અલોગી.

ચિદાનંદ૦ ૧

અસંખ્ય પ્રદેશી ચિદુદ્ધત, વ્યક્તિ;

શક્તિ અનંતનો સ્વામી,

જ્ઞાતા જ્ઞેય અનંતનો સમય;

નિર્બંધી નિષ્કામી.

ચિદાનંદ૦ ૨

સદસત્ એકાનેક સ્વરૂપી;

શાશ્વત શુભ વિલાસી,

તિશ્વય નિજ શુભ ધ્યાન કર્યાથી;

નાહી સકળ ઉદાસી.

ચિદાનંદ૦ ૩

કેવલ જ્ઞાની નિજ શુભ જ્ઞાની;

આપો આપ પ્રકાશી;

પૂજ્યને પૂજક ધ્યેયને ધ્યાની;

શુદ્ધ ચરણ વિચારી.

ચિદાનંદ૦ ૪

સદજ્ઞ સ્વરૂપી રૂપારૂપી;

જલપકંજવત ન્યારા,

બુદ્ધિસાગર તદ્વિ. ગિદ્ધિ;

શુદ્ધાનંદ આપારા.

ચિદાનંદ૦ ૫

કાયા અને ચેતન ચર્ચા.

રાગ ધીરાના પદનો.

બોલે કાયા શાણીરે, ચેતન તમે ક્યાં વસિયા,
 માઈ માઈ માનીરે, માયાવશ કેમ ફસિયા;
 ચેતન તું મુસાફર જગમાં, વસિયો મારે ઘેર,
 તું નહિ મારો હું નહિ તારો, માને શું મન લહેર;
 ચેત ચેતન જ્ઞાનેરે, અન્તર અનુભવ રસિયા. બોલે ૧
 ચેતન હવે બોલેરે, વહાલી કાયા શું બોલે,
 પ્રાણથકી પ્યારીરે, નહિ કોઈ તુજ તોલે;
 ખવરાવું પીવરાવું તુજને, નવરાવું બહુ પેર,
 હવા દવાથી તુજને પોપું, વસિયો ત્હારે ઘેર;
 વશ્નોથી શણગારે, મારે તું મુંઘા મોલે. ચેતન ૨
 હરતાં ફરતાં તારી બખરો, લઉં છું વારંવાર,
 રંગ રસીલી અમરકાયા, તું છે પ્રાણાધાર;
 બોલ નહિ બોલું રે, મનમાઈ બહુ ડાલે. ચેતન ૩
 કાયા પાછી કહેતી રે, ચેતન હુંતો નહિ ત્હારી;
 તને હું નથી પરણીરે, હજી હું બાલકુંવારી;
 હુંતો જડ છું તું તો ચેતન, જૂદી જાણ સગાઈ;
 હુંતો રૂપી તુંહિ અરૂપી, સગપણની ન લલાઈ,
 તારી ન ત્રણ કાળેરે, કઈ નહીં તુજ યારી. ચેતન ૪
 મારી મારી માની ચેતન, કર નહિ મારી સેવ,
 તારાં મારાં લક્ષણ જૂદાં, શી પ્રીતિની ટેવ;
 સમજ્યો ન સાચુરે, ઉમર તેં રંગટ હારી. કાયા ૫
 ચેતન હવે બોલેરે, કાયાનાં વેણું સંભારી,
 કાયા છે તું તો ન્યારીરે, વાત હવે નિર્ધારી;

આજલગી હું મારી માની, કરતો તારી સેવ,
 મોહ મહિરા ઘેને ઘેરો, સમજ્યો ન આતમ દેવ,
 હવે હું સાચું સમજ્યોરે, ઉપયોગ દિલ ધારી. ચેતન ૬
 છુડી તારા મારે મેં તો, કીધાં ભારે પાપ,
 ભોગવવાં તે મારે પડશે, એવી પ્રભુની છાંપ;
 હવે શું ધારો મારેરે, વાત બૂલ્યો બહુ સારી. ચેતન ૭
 કાયા પાછી બોલેરે, ચેત હું ચેતન ભાવે,
 મારાથી હું તો ન્યારોરે, બૂકીરા નહિ પરભાવે;
 મારામાંહિ વાસ દેવો પણ, ધર તારો વિધાસ,
 આજ થકી મુરખ હું નાહક, બનીરા નહિ મુજ કાસ;
 મોહના ધર્તીગેરે, કદી નહિ મુખ ધાવે. કાયા. ૮
 ચેતન હવે જાગ્યોરે, કાયાનાં વેળું સંભારી,
 ધ્યાયે રૂપ સાચુરે, અંતરમાંહિ અવધારી;
 છંદી કાયાની માયાને ધ્યાયે આપોઆપ,
 નિરાકાર નિઃસંગી નિમંજ, કરતો અજપાજપ;
 અંતર મુખ ભોગીરે, ઘણો હવે જ્યકારી. ચેતન ૯
 કાયાની માયાથી અજગા, રહેતું ધારી ધ્યાન,
 અજખ સ્વરૂપી આતમ દેવ, શક્તિથી ભગવાન;
 બુદ્ધિસાગર ધ્યાનેરે, વાન સત્ય નિધારી. ચેતન ૧૦

આનન્દહરે.

ધીરાના પદનો રાગ.

આનંદ હરેરો પ્રમદીરે, પરમરૂપ પરમાયુ;
 અધાર દુર નાહુરે, સદ્ગુણ નિર્ધારુ.
 અજપાજપે રતના ભાગી, સમી રૂપી જોસન,

આનંદ ૭

ઝરમર ઝરમર ગોહુલા વરસે, થયો મહા ઉઘાત;
અંતરમાં ઉલટથીરે, મન મારૂ હરખાયું. આનંદ ૧

અનુભવ દર્શન પ્રેમે કીધાં, ભ્રાન્તિ નાહી દૂર,
સહજ સ્વરૂપે સ્થિરતા યોગે, સુખ પ્રગટ્યું ભરપૂર;
પરખીતે હીરો લીધોરે, નિર્ભયપદ આયું. આનંદ ૨

અલખ દેશમાં પ્રેમે ખેલું, નિશ્ચય આતમદેશ,
અસંખ્ય પ્રદેશે ક્ષાયિકલાવે, વસતાં લેશ ન દલેશ;
જ્ઞાનિયોની વાતો રે, જ્ઞાનથકી ઝો ગાયું. આનંદ ૩

અનંતભવની ભાગી ભ્રમણા, ગુરૂ કૃપાઝો ખાસ,
પાવે તે છુપાવે ઝોવો, આવ્યો મન વિશ્વાસ;
અગમ જ્ઞાન મોટું રે, છુપે નહિ છુપાવ્યું. આનંદ ૪

ગુરૂ કૃપાથી ધ્યાને રહીને, રીઝવશુ જગનાથ,
ન ખોદયામાં નવગુણ સમજી, રહીશું અનુભવ સાથ;
બુદ્ધિસાગર પ્રેમે રે, અનુભવ પદ પાયું. આનંદ ૫

અવધૂતગાન.

મારી અન્તર ચક્ષુ પ્રકાશીરે, મનડું થયું રે-ઉદાસી;
સૂર્યને ચંદ્ર બેઉ સાથે પ્રકાશે, પ્રગટી અન્તરમાંહિ કાશીરે. મનડું ૦
સરસ્વતિ નદીમાં હું પ્રેમથકી નહાયો, હું તો થયો છું ગગન
ગઢવાસીરે. મનડું ૧

મેરુના ઉપર ચઢી ગયો હું તો વેચે, પોતાને હું દઉં છું સાબાશીરે.
મનડું ૦

બુદ્ધિસાગર ગુરૂ જ્ઞાનીઓની વાતો, જેણે જાણી તેણે જાણી છે
વિજ્ઞાસી રે. મનડું ૨

શ્વાસોશ્વાસે અજપા જાપે સ્મરીએ રે,
 વાટેરે ચાલો અવિચળ ધામની. અંતરં ૫
 આત્મજ્ઞાનથી સત્ય સમાધિ પામોરે,
 વામોરે રાગ દ્વેષ બે દોષને,
 મૈત્રી પ્રમોદ કંઠેણા માધ્યસ્થ વિચારો રે;
 ધારોરે નિરૂપાધિ સુખ પોષને. અંતરં ૬
 નય નિર્લેપે સામાયકને સમજી રે;
 કીજીએ સામાયક શિવવેલડી,
 સમતામૃતસોજનથી પ્રગટે શાન્તિરે;
 સમતાની આગેરે શુ' છું? શેલડી. અંતરં ૭
 સિદ્ધ સમા સમતાથી સર્વે જીવોરે;
 ભટકેરે કર્મ થકી સંસારમાં,
 કર્મ દોષ ત્યાં જાણી જીવ ખમાવોરે;
 સમતાનો દહાવારે મનુ અવતારમાં. અંતરં ૮
 જાગ જાગ ચેતન તું સામાયકમાં રે;
 મુઝીશ નહિ મુસાફર માયાજાળમાં,
 બુદ્ધિચાગર સામાયક ઉપયોગે રે;
 ગાળોને જીવન સહુ કંટ્યાણમાં. અંતરં ૯

આત્મજ્યોત્ત.

ધીરાનો રાગ.

જાગી ઝળહળ જ્યોતિરે, શોધી લીધું સત્ય મોતિ;
 ખસકમાં અલખનેરે, કાઢ્યો મેતો ઝટ ગોતી. જાગીં ટેક
 અનંત જ્ઞાની અસંખ્ય પ્રદેશી, ચિદાનંદ ધનરાય,
 અનુભવ નયણે નીરખી નેહે, બીજને ન કંહાય;

ચિત્ત દોષનો નાશ, કરે છે જાપ કર્યાથી,
 સાત્વિક શક્તિ પ્રગટાવે છે ધ્યાન ધર્યાથી.
 અલખ અગોચર રૂપ, વરવા પ્રણવ સાચો મંત્ર છે,
 બુદ્ધિસાગર સત્ય નિર્લય, દેશ વરવા યંત્ર છે. ૨
 સમ્યગ્ લહિ વાચ્યાર્થ, હૃદયમાં રટના ધારો,
 અનંત કર્મ કરાય, પ્રણવથી ચિત્ત વિચારો;
 સાલંબન છે ધ્યાન, પ્રણવનું શાસ્ત્રે ભાખ્યું;
 ધરી પ્રણવનું ધ્યાન, યોગિયોએ સુખ ચાખ્યું;
 ઝોંકાર મંગલ આદ્ય છે, જગ શ્વાસોશ્વાસે ધ્યાન્યે,
 બુદ્ધિસાગર શિવ સનાતન સિદ્ધ લીલા પાઠ્યે ૩
 હૃદયકમલમાં પ્રણવ, સ્થાપના પ્રેમે કરીયે,
 કોટી ભવના પાપ, ઘડીમાં ક્ષણમાં હરીએ;
 પ્રગટે લખિય ચિત્ર, વચનની સિદ્ધિ થાવે,
 અન્તર ત્રાટક સિદ્ધ કરે તે સ્થિરતા પાવે.
 આત્મશક્તિ ખીલવવાને, ઝોંકાર અર્થ વિવેક છે,
 બુદ્ધિસાગર પ્રણવ મંગલ, ધ્યાન સાચો ટેક છે. ૪
 આનંદ અપરંપાર હૃદયમાં ઝળકે જ્યોતિ,
 અસંખ્ય પ્રદેશી ચિદ્ધન ચેતન પરજે માતી;
 નાસે માયા દૂર હૃદયમાં બ્રહ્મ પ્રકાશે,
 પરમ ભાવની ધ્યાન, દશામાં હુંસ વિકાસે;
 પ્રેમમશાલા દીલ પ્યાલા બ્રહ્મઅમૃત પીછ્યે,
 બુદ્ધિસાગર બ્રહ્મલીલા, પામી નિશદિન સીછ્યે. ૫
 પ્રણવમંત્રથી નિંદા, વિકથા દોષ ટળે છે,
 પ્રણવમંત્રથી અષ્ટ, સિદ્ધિઓ તૂર્ત મળે છે;
 પ્રણવમંત્રથી સંયમ, શક્તિ પ્રગટે સારી,
 પ્રણવમંત્રથી ઝળહળ, જ્યોતિ જગજ્યકારી,

પ્રજ્ઞવમંત્રથી ઝોંકારમાં દિલમાં ધ્યાતાં મુખ લાસણું;
 જુદિસાગર પ્રજ્ઞવમંત્રે સત્યે તત્ત્વ પ્રકાશણું.
 નાભિકમલમાં પ્રજ્ઞવ, મંત્રને પ્રેમે રક્ષાપો;
 સ્થિરતા અંતર્બુદ્ધિ, ધ્યાથી ટળે બળાપો;
 અખંડ જ્યોતિ ઝળકે, જળહળ સુરતા સાધે,
 વરસે સમતા નુર, આત્મની શક્તિ વાધે;
 અખંડ સ્થિર ઉપયોગમાંહિ, ચેતન્ય શક્તિ દિનમણિ
 જુદિસાગર અનુભવે ત્યાં, દહ સ્વામી જગદણી.
 નાભિકમળમાં અસંખ્યપ્રદેશી ચેતન ધ્યાવે,
 ચિદાનંદ ભગવાન, હરાને ભાવે ભાવે;
 સ્વયં પ્રદેશો અપ્પ, સિદ્ધ સમ નિર્મળ સારા,
 અપ્પ સિદ્ધિ દાતાર, ધરે મનમાં મુખકાના.
 આત્મસિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવા, ઝોંકાર મનમાં ધ્યાવે,
 જુદિસાગર પ્રજ્ઞવમંત્રે, સિદ્ધલીલા પાઠવે;
 અગત્ય શબ્દાતીત, પ્રજ્ઞવથી સહેજે રળશે,
 રળસ્ તમે રણ દાપ, પ્રજ્ઞવથી સહેજે રળશે;
 સત્ત્વિક ગુણની વૃદ્ધિ, પરંપર શાશ્વત લીલા,
 નિર્લય શુદ્ધ સ્વરૂપ, રંગમાં ભવ્ય રસીલા.
 દેવ દાનવ બૂત કોડી, પ્રજ્ઞવથી પાયે પડે,
 જુદિસાગર અકલ નિર્વાસ, તત્ત્વ મૈકિતક કર ચડે.
 પ્રજ્ઞવમંત્રના અર્ધધરી ચેતનને ધ્યાવે,
 પામી નરભવ દુર્લભ, હેશે આત્મિક હુડાવો;
 પરમ દેશ ભગવાન, ખરેખર ચેતન પરબો,
 પ્રજ્ઞવમંત્રથી ચેતન, ધ્યાને મનમાં હરખો,
 પરમ હૃદયર પ્રાપ્ત કરવા પ્રજ્ઞવ આશા ધ્યાવે;
 જુદિસાગર ધ્યાન લીલા પ્રજ્ઞવમંત્રે પાઠવે.

હૃદય કમલમાં પ્રણવમંત્રને પ્રેમે સ્થાપો,
નિજગુણ શક્તિ ખીલવી, નિજને સહેજે આપો;
વિષય વિકારો ત્યાગ, કરી અંતરગુણ ધારો,
નિર્વિકલ્પ ઉપયોગ, ધરી ચેતનને તારો;

આત્મજ્ઞાન ઉચ્ચ કરવા, પ્રણવ સત્યોપાય છે,
બુદ્ધિસાગર પ્રણવમંત્રે, સહજ લીલા થાય છે.

૧૧

પ્રણવમંત્રથી ચિત્તતણા સહુ દોષ ટળે છે,

પ્રણવમંત્રથી સાત્ત્વિક ગુણમાં ચિત્ત મળે છે;

પ્રણવમંત્રથી સંયમની પ્રગટે છે સિદ્ધિ,

પ્રણવમંત્રથી આત્યંતિક સુખની છે ઝડપ;

પ્રણવમંત્રે સ્વપ્ન નિર્મલ, દેવ દર્શન થાય છે,

મોહમંત્રી ભેદ થાતાં, શક્તિ ઝટ પરજાય છે.

૧૨

હૃદયકમળમાં સ્થિરોપયોગે ધ્યાન ખુમારી,

હૃદયકમળમાં સ્થિરોપયોગે શિવ તૈયારી;

હૃદયકમળમાં સ્થિરતા સાધી શિવપદ લીજે,

પ્રણવમંત્રને હૃદયકમળમાં નિત્ય વહીજે;

અસંખ્યપ્રદેશી આત્મદર્શન કીજીએ પ્રેમે સદા,

બુદ્ધિસાગર આત્મદર્શન સ્થિરોપયોગે છે મુદા.

૧૩

પશ્યંતિ પ્રગટે છે ત્રાટક યોગે સાચી,

હૃદય કમળમાં ધ્યાન ધરીને રહેશે રાચી;

શુદ્ધ વિચારો પરાતણા પણ પ્રગટે સાચા,

પશ્યંતિ પ્રગટયાથી નિર્મલ સાચી વાચા.

અસંખ્યપ્રદેશી ધ્યાવવાથી પશ્યંતિ વિદ્યે ખરી,

બુદ્ધિસાગર પરા પશ્યંતિ બુદ્ધિ ઝટ દિલમાં ધરી.

૧૪

પરા પશ્યંતિમાં તો પ્રણવ રૂપ જણાવું;

અનુભવથી યોગીશ્વર વચને સત્ય ગ્રહાવું;

શુદ્ધ સ્વભાવે આત્મિક દર્શન તુર્ત પમાતું;
આત્મિકભાવે અનંત મુખ તો દિલમાં થાતું;
સહજ ચેતન ધ્યાન કરવા પ્રભુવ પ્રથમોપાય છે,
બુદ્ધિસાગર સહજ નૃદ્ધિ પ્રભુવમંત્રે થાય છે.

૧૫

પરમેષ્ઠિ આઘાક્ષરથી ઓંકાર ભણ્યો છે,
સર્વમંત્રમાં આઘમંત્ર ઓંકાર ગણ્યો છે;
સર્વ મંત્રમાં પ્રભુવમંત્ર છે શિવ સુખકારી,
આપેક્ષિક છન વચનો સમજો નરને નારી;
પ્રભુવમંત્રે સાત્વશક્તિજ પ્રગટતી દિલમાં ખરી,
બુદ્ધિસાગર પ્રભુવમંત્રે, શાંતતા મનમાં વરી.

૧૬

પ્રભુવમંત્રમાં સર્વ, મંત્રનો સાર સમાતો,
પ્રભુવમંત્રનો મહિમા, જગમાં બહુ વખણાતો;
પ્રભુવમંત્રને જગમાં મુનિવર પ્રેમે સાધે,
પ્રભુવમંત્રથી સૂર્યસત્ત્વ, મહિમા જગ વાધે;
કંઠચક્રમાં પ્રભુવમંત્રે, વચનશિદ્ધિ થાય છે,
રણે પિપાસા પ્રભુવમંત્રે કંઠ સંયમ થાય છે.

૧૭

ત્રિપુટીમાં પ્રભુવમંત્રનું ધ્યાનજ સાચું;
તંદ્રાવસ્થા જથકારી ઓંકારે રાચું;
પ્રભુવમંત્રે દર્શન; આપે અનેક દેવો.
સાક્ષબળ ઓંકાર, મંત્રને પ્રેમે સેવો;
સાક્ષબળ ઓંકારમંત્રે દેવ દર્શન થાય છે,
બુદ્ધિસાગર પ્રભુવમંત્રે સાત્ય શાંતિ પમાય છે.

૧૮

દર્શન આનંદાદન રણનું ઓંકાર પ્રભાવે,
ત્રિપુટીમાં પ્રભુવમંત્રથી જ્ઞાની ગાયે;
ત્રિપુટીમાં સાક્ષબળ સંયમની રીતી,
મન વશ કરવા મારે સાક્ષબળની નીતિ;

ત્રિપુટીમાં પ્રણવમંત્રથી દાપ સઘળા ઝટ રળે,
 બુદ્ધિસાગર પ્રણવમંત્રે ધ્રુવીએ તે ઝટ મળે. ૧૮
 બ્રહ્મરંધ્રમાં પ્રણવમંત્રને પ્રેમે સ્થાપે,
 બ્રહ્મરંધ્રમાં પ્રણવ મંત્રના કરીએ જાપે;
 બ્રહ્મરંધ્રમાં પરમ સમાધિ મંગલકારી.
 ઉપાદાન નિર્મિત હેતુતા પુષ્ટ થનારી,
 પ્રણવમંત્રના ધ્યાન ચેગેજ લખિય નકલિ પ્રગટતી;
 બુદ્ધિસાગર ગુરુકૃપાથી પ્રણવમંત્રે છે ગતિ. ૨૦
 ગુરુ કૃપાથી પ્રણવમંત્રની સિદ્ધિ થાવે,
 ગુરુ કૃપાથી સર્વ સિદ્ધિઓ પ્રાણી પાવે.
 સુગુરુ જનને પ્રણવમંત્ર તો તુર્ત ફળે છે;
 સુગુરુ જનને પ્રણવમંત્રનું સાર મળે છે.
 પ્રણવમંત્રનો સાચ મહિમા માણસા આવી રચ્યો;
 મુખાબ્ધિ ગુરુના પ્રતાપે બુદ્ધિસાગર મન પચ્યો. ૨૧

આત્મસત્તાગાન.

નિશાની કહા વતાકુરે-એ રાગ,
 ચિદાનંદ શુદ્ધ સ્વરૂપીરે, અસંખ્ય પ્રદેશાધાર. ચિદાનંદ ૦
 રૂપારૂપી તું પ્રભુરે, નિત્યાનિત્ય વિચાર;
 અસ્થિત નારિતમય તું પ્રભુરે, એક અનેકાધાર. ચિદાનંદ ૧
 સન્નિધિદાનંદ તું સદારે, અજરામર મુખકાર;
 સિદ્ધ સનાતન શોભતોરે, શુદ્ધ પર્યાયાધાર. ચિદાનંદ ૨

કાળ અંનાદિ અશુદ્ધતારે, તેના છં હરનાર;
 આતમજ્ઞાન ધ્યાને પ્રભુરે, આપે આપ તરનાર. ચિદાનંદ ૦ ૩
 અક્ષય અચળ નિર્મલ પ્રભુરે, ચેતન છં ભગવાન;
 નિરૂપાધિ પદ પાંચવારે, કરે છં નિર્મલ ધ્યાન. ચિદાનંદ ૦ ૪
 આત્મિક પરિણતિ ધ્યાવંતારે, આત્મિક ગુણ પ્રગટાય;
 ઉપશમાદિ ધર્મરેરે, વ્યક્તિભાવ અંત થાય. ચિદાનંદ ૦ ૫
 નિર્ભય નિત્ય સ્વરૂપમારે, આનંદ અપરંપાર;
 પ્રેમસાગર ધ્યાનધીરે, મંગળ શર્મ થનાર. ચિદાનંદ ૦ ૬

નવધાક્રિયા ભક્તિ.

હાલ.

વર્ધમાન જિનવર નમું, ચોપીસમા મુખકાર,
 શાસન યતિતતિપંતિ નમું, ક્ષાયિક ગુણ ધરનાર. ૧
 સદૃશુરે પદપંક્તિ નમી, ગાશું ભક્તિ સ્વરૂપ;
 નવધા ભક્તિપ્રશની, કરતાં વિષદં દૂપ. ૨
 નવધા ભક્તિ જે કરે, એક ચિત્તધી નિત્ય,
 પદમભદ્રોદયપદ વરી, હોવે શુદ્ધ પવિત્ર. ૩

અંથ ચેતનસ્વાદ્યાય.

રાગ કેદારે.

ધેનના ભક્તિ ધેનન પરખે, પદમાનન્દ સ્વરૂપી;
 જાણી ન્યારે નિજગુણ બોગી, નિર્ભય રૂપારૂપીરે. ધેનના ૧
 ખાદ્ય વિભાવ દશાષ્ટી ન્યારે, જૂદી જગત્ જગ આટરે;
 દેવપારત ભાવે જગ સંગી, નહીંમ શું તેમાં રાટરે. ધેનના ૨

દેહ દેવલમાં ત્રિભુવન સ્વામી, ઔદયિક યોગે ક્ષાસયોરે;
 મિથ્યા પરિણતિલિપ્ત વિચારી, બાહ્યદશાથી ખસિયોરે, ચેતનાં ૩
 જાગજાગ અંત ચેતન ખ્યારા, વીર્યોક્ષાસ વધારીરે;
 પર પરિણમતા દૂર નિવારી, ધ્યાનદશા અવધારીરે, ચેતનાં ૪
 હું જડનો જડ માર એ ભૂલી, તત્વ રમણ લય લાવીરે;
 અનુભવ આનંદ ભોગવજે શ્રવ, ક્રમતિ દૂર હઠાવીરે, ચેતનાં ૫
 અનુભવ ખ્યાલા પી તું વહાલા, ત્યાગી પુદ્ગલ ચાળારે;
 બુદ્ધિસાગર ધ્યાન ખુમારી, યોગે મંગલમાળારે, ચેતનાં ૬

સહજનંદસ્વાધ્યાય.

રાગ કેદારો.

ચિદ્ધન ચેતન નિર્ભય દેશી, વ્યક્તિ અસંખ્ય પ્રદેશીરે;
 જાતિ વચનને લિંગથી ન્યારો, રાગી નહિ ને દ્વેષીરે, ચિદ્ ૧
 આત્મસ્વભાવે સદા જે પ્રકાશી, સત્યાનંદ વિલાસીરે;
 પ્રતિપ્રદેશે સુખ અનંતું, શુદ્ધ રમણતા વાસીરે, ચિદ્ ૨
 જડતા ભાવે ચેતન મુંઝયો, પરમશ્રદ્ધા નહિ બુજ્યોરે;
 તેથી બાહ્યરમણતા ખુંચ્યો, પરમભાવ નહિ સુજ્યોરે, ચિદ્ ૩
 કેવલજ્ઞાનને કેવલ દર્શન, ક્ષાયિક સુખ ગુણ ભરિયોરે;
 આવિર્ભાવે ગુણગણ દરિયો, જાણે તે શ્રવ તરિયોરે, ચિદ્ ૪
 સત્તાએ તું સિદ્ધ સમોવડ, પ્રચટપણે હવે થાતુરે;
 બુદ્ધિસાગર શ્રદ્ધાદશામાં, કાંઈ ન થા તું ન જા તુરે, ચિદ્ ૫

પરમબોધસ્વાધ્યાય.

શ્રીરે સિદ્ધાચલ બેઠવા-એ રાગ.

શક્તિ અનંતિ લયમાં, સત્તાએ જ ધારો;	શક્તિ ૧
વ્યક્તિભાવ તેનો કરો, પામો લયપારો.	
પુણ્ય શક્તિધી વિન છે, શુદ્ધ ચેતન શક્તિ;	શક્તિ ૨
આપસ્વભાવે સમજાતા, કરતાં હોય વ્યક્તિ.	
દીનભાવ દૂરે કરી, પરમાત્મ ભારો;	શક્તિ ૩
આપોઆપ પ્રકાશતો, નાહ કોઈનો દાવો.	
આપ આપમાં પરિણમે, ઉચ્ચ લયન વૃદ્ધિ;	શક્તિ ૪
સમજી શુદ્ધસ્વભાવધી, લહે આનંદ ઝલ્લિ.	
પર પરિણમે બંધ છે, શુદ્ધ ઉપયોગે શક્તિ;	શક્તિ ૫
આપ બંધાતો ઝૂંટતો, સાથ શુરંગમ શક્તિ.	
લાગી તાળી ધ્યાનની, જ્યોતિ અન્તર જાગી;	શક્તિ ૬
બુદ્ધિસાગર બ્રહ્મમાં, લય લીનતા લાગી.	

આત્મઝલ્લિ સ્વાધ્યાય.

શ્રીરે સિદ્ધાચલ બેઠવા. એ રાગ.

જે જોઈએ તે આત્મમાં, બાકી બાહ્યમાં બ્રાન્તિ;	જે ૧
બાહ્ય દસામાં દોડતાં, કદી હોય ન શાન્તિ.	
જે જાગ્યા નિજ ભાવમાં, પામ્યા ક્ષાયિક દેવ;	જે ૨
આપશમાદિક ભાવધી, સાચી મજી સેવા.	

અપ્પ સિદ્ધિ નવમ્મદિયો, નિજ ઘટમાંહિ છાજે;

પ્રગટપણે શુદ્ધ ચેતના શુદ્ધ ચેતન ગાજે.

જે ૩

મંગલનો મંગલ પ્રભુ, શુદ્ધ ચેતન દીવો;

સહજ સ્વરૂપી ચેતના, ધ્યાનામૃત પીવો.

જે ૪

લવણની પૂતળી જલધિમાં ત્યાગ લેતાં સમાણી;

પરમાનંદ શુ વર્ણવે, તેમ વૈષ્ણવી વાણી.

જે ૫

ઉગ્યો દિનમણિ જળહળે, રહે નહિ જગદાનો;

બુદ્ધિસાગર અતુલવે, પરમાત્મા મળના.

જે ૬

જીવનગૃતિ સ્વાધ્યાય.

જાગ જાગ અરે જીવતા, મોહમાયા ત્યાગી;

સાચા ચેતન ધર્મનો, થાજે ચિત્તરાગી.

૧

કાલ અનાદિ મોહથી, ભવમાં ભટકાયો,

પરમાનંદ ન પારખ્યો, જ્યાં ત્યાં ખૂબ દારો.

જાગ ૨

પરમાનંદ સ્વભાવ છે, શુદ્ધ ચેતન ધર્મ;

રત્નત્રયી નિજ ધર્મ છે, સિદ્ધ શાશ્વત શર્મ.

જાગ ૩

શુદ્ધ રમણતા યોગથી, શાશ્વત સુખ ભોગી;

બુદ્ધિસાગર જાગનો, સમતાગુણ યોગી.

જાગ ૪

શાન્તિ: શાન્તિ: શાન્તિ:

